

İçindekiler

- Söz ve EylemdeGündem.....	2
- Toplumsal ve Siyasal Gündemden.....	6
- Filistin'i Kanla Boyamak!- Hasan Akkuş.....	12
- Manifestonun 165. Yılında Pr. Diktatörlüğü Üzerine - N.Fırat.....	16
- Olasılıklar ve Olanaklar - Murat Sağlam.....	20
- Kesintisiz Devrimden Aşamalı Devrim Teorilerine - F.Demirci.....	26
- Devletin Doğuş Öyküsü - Yusuf Erdem.....	35
- 8 Mart Dünya EmekçiKadınlar Günü - Çiçek Doğan.....	39
- Karadeniz'de Faşist Saldırıları - Mustafa Özkan.....	43
- Kahramanca Mücadele Acı Yenilgi (Çeviri) - Bahman Azad.....	47
- Çaldağı'nı Maden Şirk.Terketmeyeceğiz! - Turgay Erdem.....	62
- İpler- Günler ve Güller - Metin Kaya.....	64

Anadolu Yayıncılık adına İmtiyaz Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Özcan Işık
Aylık, Siyasi, Yaygın Türkçe Yayın
Adres: Osmanağa Mahallesi, Kırtasiyeciler Sk.
No: 8 Kat:2 Kadıköy-İstanbul
İrtibat Tlf : 0216 347 87 09
Baskı tarihi: Mart 2013
Basım yeri: Özdemir Matbaacılık,
Dvutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi
Blok No: 145 Topkapı-İstanbul
Tlf. 0212 577 54 92

İletişim:

Web. www.sözveeylem.org

İstanbul: Tlf: 0216 347 87 09

İzmir: 847 Sk. No:32 Kat:2 Daire:7

Kemeraltı/Konak

Manisa-Turgutlu: Turan Mah. Kurultay
Sk. No:21 Kat:1 Turgutlu

Söz ve Eylemde Gündem

Çözüm mü, Tasfiye mi ?

Kürt Özgürlük Hareketi ile TC arasında daha önce Oslo’da yürütülen görüşmelerin kesintiye uğramasının ardından Türkiye’de ve bölgede önemli gelişmeler yaşandı.

2011 seçimlerine BDP çatısı altında Kürt ulusal birliğini gerçekleştirerek giren Kürt Özgürlük Hareketi, seçimden güçlenerek çıktı. Seçim sonrası dönemde de artan saldırılar, operasyonlar ve tutuklamalara rağmen güçlenmesini sürdürdü.

Öte yandan bu süre içinde bölgede önemli değişiklikler meydana geldi. Türkiye, Kuzey Afrika ve Ortadoğu’da sürmekte olan emperyalist paylaşım savaşında ABD, İngiltere, İsrail ittifakı adına önemli görevler üstlendi. Libya’nın paylaşımıyla hızlanan süreçte NATO’nun merkez üssü İzmir’e taşındı. Bu gelişme Türkiye’nin, bölgede genişleyerek sürmekte olan paylaşımında önemli roller üstleneceğinin de işareti oldu. Libya’nın paylaşılmasını, aynı yöntemlerle – iç savaşın, paylaşımın bir aracı olarak kullanılması – Suriye’nin paylaşılması izledi.

Libya’nın paylaşımına bir ölçüde zorlamayla da olsa dahil olan Türkiye, Suriye’nin paylaşımında, Suriye’ye karşı yürütülecek müdahalede,

bu müdahaleyi Kürt halkına karşı yeni bir soykırıma dönüştürebilme hevesiyle, gönüllü olarak yer aldı.

Suriye’de başlatılan iç savaşa Türkiye, sadece muhaliflere üs sağlayarak, onları silahlandırıp eğiterek katılmakla kalmadı; bizzat iç savaşın örgütlenmesi ve emperyalist müdahaleyle tamamlanmasında rol üstlendi. Türkiye’nin üstlendiği bu rol, Arap sermayesinin Türkiye’ye akışıyla ödüllendirildi.

Suriye’de öngörülen emperyalist müdahalenin, emperyalist güç odakları arasındaki güç dengelerine takılması, burjuvazinin hevesini kursağına tıkadı. Burjuvazinin beklentisinin aksine, Türkiye’nin hem bölgedeki hem de Kürt Özgürlük Mücadelesindeki konumu ciddi biçimde sarsıldı. Bu koşullarda Türkiye, emperyalist güç dengelerine takılan müdahaleyi bir an önce gerçekleştirebilmek için tarihsel refleksini harekete geçirerek provokasyonlara başvurdu. Suriye’deki iç savaşta aktif bir rol üstlenen MİT mensuplarının, askeri havaalanına sızmaya çalışan pilotların yakalandığı ve Suriyeli muhaliflerle değiş tokuş edildiği, uluslararası basında -özellikle Rus ve Çin basınında- yer aldı. Provokasyonlar zinciri Suriye hava sahasını ihlal eden Türk uçağının düşürülmesi, Adıyaman’da

Suriye'ye gönderilmek üzere hazırlanan el bombalarının patlaması, Suriyeli muhaliflerin Türkiye'de gerçekleştirdikleri canlı bomba hazırlıklarının deşifre olmasıyla devam etti.

Türkiye'nin Kürt halkına karşı yeni bir soykırıma dönüştürmek amacıyla Suriye'ye karşı emperyalist müdahaleyi başlatmak üzere giriştiği bildiğimiz ve bilmediğimiz provokasyonlar, bugüne kadar emperyalist bir müdahaleyi başlatmaya yetmediyse de, bu süreç içinde Türkiye, bölgedeki emperyalist müdahalenin üssü olarak örgütlendi. NATO'nun operasyonel üssünün Türkiye'ye taşınmasının ardından güneyde ABD "operasyonel merkezi" kuruldu, erken uyarı radar sistemi Malatya'ya ve bu sistemin uzantısı olan Patriot füzeleri K.Maraş, Adana ve G.Antep'e konuşlandırıldı. Patriotlarla birlikte, ABD, Almanya ve Hollanda askerleri ülkeye yerleşti.

Burjuvazinin Suriye'ye karşı emperyalist müdahaleyi Kürt halkına karşı bir soykırıma dönüştürmek amacıyla girdiği süreç, beklenenin tam tersi sonuçlar doğurdu. Kürt Özgürlük Mücadelesi güç kaybetmek bir yana, kazandığı yeni mevziler ve özellikle Suriye Kürdistan'ında ulaştığı yeni konumla daha da güçlendi.

Burjuvaziye zor duruma düşüren bu gelişmelere, içeride kritik bir süreç eşlik ediyor. Bugüne kadar ekonominin cari açık sorununun çözümünde önemli bir işlev gören uluslararası sermayenin, özellikle Arap sermayesinin

Türkiye'ye akışındaki yavaşlama, kriz koşullarında ekonomide lokomotif görevi gören otomotiv sektöründen sonra inşaat sektöründeki gerileme, bunlara ek olarak siyasal alanda öngörülen değişim, başkanlık sistemi, yeni anayasa yapımı ve Türkiye'nin üçlü (yerel - cumhurbaşkanlığı - genel seçim) seçim sürecine girmesi, burjuvazinin Kürt sorununda neden bir strateji değişikliğine gitmek zorunda kaldığını

açıklıyor. Kesintiye uğrayan Oslo sürecinin "barışçı çözüm" ya da müzakere adı altında yeniden gündeme getirilmesi, tümüyle bu iç ve dış etmenlerdeki değişimle bağlantılıdır.

Ancak gelişmeler "çözüm" olarak adlandırılan sürecin, zaman kazanma ve Kürt Özgürlük Hareketini tasfiye süreci olduğunu hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde gösteriyor.

Her şeyden önce, ulusal kurtuluş mücadelelerine, devrimci hareketlere emperyalist güçlerin gözetimi ve denetimi altında dayatılan, "Oslo Çözümü"nin bir tasfiye süreci olduğu, bu süreçte katılan güçlerin hemen tümünün tasfiyesiyle sonuçlandığı siyasi pratik bakımından sabittir.

Bugüne kadar Oslo'da çözülen hiçbir süreç, halklara barış getirmemiş; tersine, halkların kendi kaderlerini kendilerinin belirlemesi iradesini yok ederek, onları emperyalist kölelik zincirine bağlamıştır. Filistin halkının ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nün "Oslo çözümü" ile içine itildiği süreç, bu durumun en açık ve en dramatik örneğidir.

Filistin halkı ile Kürt halkı, sadece aynı böl-

**Bugüne kadar
Oslo'da çözülen hiçbir
süreç, halklara barış
getirmemiş; tersine,
halkların kendi kaderlerini
kendilerinin belirlemesi
iradesini yok ederek,
onları emperyalist kölelik
zincirine bağlamıştır.
Filistin halkının ve Filistin
Kurtuluş Örgütü'nün
"Oslo çözümü" ile içine
itildiği süreç, bu durumun
en açık ve en dramatik
örneğidir.**

genin halkları değil, aynı zamanda aynı statüye mahkûm edilmiş, kendi topraklarında kendi kaderlerini belirleme hakları gasp edilmiş halklardır. Bu bakımdan Filistin halkının yaşadıkları ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nün adım adım nasıl tasfiye edildiği, Kürt halkı ve Kürt Özgürlük Hareketi açısından dikkate alınması gereken önemli bir deneyimdir. Filistin Kurtuluş Örgütü'nün efsanevi gerilla liderlerinden Leyla Halid'in İstanbul'da katıldığı bir konferansta söyledikleri, Oslo sürecini yaşamış bir hareketin acı tecrübesi ve uyarısıdır. "Barış sürecine, müzakerelerle barışa ulaşmak son derece önemli. Destekliyoruz. Yakından takip ediyoruz. Ancak sorun şu; kimin barışı, ne için barış? Barış özgürlük, demokrasi demektir. Barış kavramıyla yönetimler her zaman parlaticı laflar söyler. Halkı aldatmaya dönük kavramlar kullanmakta. Halkımız aldanmamalı. Kanı durduracak, çatışmaları engelleyecek, demokrasiyi geliştirecek barışa elbette varız. Ama biz bunu yaparken yaşadık. Bu barış sürecinin bizi nereye götürdüğünü dünya alem gördü. Aynı şeyi Kürt halkının yaşamasını istemeyiz."

elbette varız. Ama biz bunu yaparken yaşadık. Bu barış sürecinin bizi nereye götürdüğünü dünya âlem gördü. Aynı şeyi Kürt halkının yaşamasını istemeyiz. Kendi geleceğinin kararını bir yönetimin eline vermesine ve o yönetimin karar vermesini istemeyiz. Öldürülen üç kadının tarihte önemli bir yeri var. Ciddi bir darbedir barış sürecine. Kim yapmış olursa olsun, sonuç olarak kime hizmet ettiği önemlidir. Barış

sürecinin başarıyla Kürt halkının özgürlüğüne katkı sunacak bir süreç olmasını diliyorum."

Dün Oslo'da Filistin halkı için öngörülen statü ile bugün "müzakere" süreci adı altında Kürt halkı için öngörülen statü, büyük bir benzerlik taşıyor. Filistin Kurtuluş Örgütü'ne dayatılan, 'silahını bırak, ülkeni terk et' ve bununla birlikte gelen önder kadroların katledilmesi zincirinin aynısı Kürt Özgürlük hareketine dayatılıyor. Paris'te biri PKK'nın kurucularından olmak

üzere üç Kürt devrimcisinin öldürülmesi, sürecin aynı yönde işlediğinin güçlü bir kanıtıdır. Suikastın işleme tarzı, hemen ardından Fransız polisinin yaptığı açıklamalar, tetikçinin yakalanmış olması, MİT'ten Mossad'a birçok istihbarat örgütünün işin içinde olduğunu gösteriyor. Öcalan'ın, suikastın arkasında, kendisini yakalayıp Türkiye'ye teslim edenlerin olduğunu açıklaması, suikastın organizatörü olarak Mossad'a işa-

ret ediyor. Görüşmelerin yeniden başladığının açıklanmasından bu yana yaşananlar, açıklamalar, operasyonlar, tutuklamalar, 'görüşmeler sırasında bu tür şeyler olur' sözleri arkasına gizlenmeye çalışılsa da, sürecin bir tasfiye süreci olduğunu gizlemeye yetmiyor.

Üstelik tasfiye hareketi, Oslo görüşmelerinin mantığına uygun olarak uluslararası boyutta sürüyor. Paris katliamının ardından Avrupa'da

Kürt Özgürlük hareketine karşı yürütülen eşgüdümlü operasyonlar, Suriye’de oluşan Kürt özerk bölgesinin Türkiye’nin denetimindeki paralı askerler tarafından abluka altına alınması, İsrail’le Awacs uçaklarının aktifleştirilmesi ni sağlayan anlaşma, Kürt Özgürlük hareketine, kuşatma altında uzlaşmanın dayatıldığını gösteriyor.

Ayrıca Kürt Özgürlük Hareketiyle Kürt halkı arasındaki bağın zayıflatılmasına yönelik çabalar, tasfiye hareketinin başka bir boyutuna işaret ediyor. Dezenformasyon, bu sürecin ayrılmaz bir parçasını oluşturuyor. Burjuva basında Kürt Özgürlük hareketinin silah bırakmaya hazır olduğu, kendisine sığınacak ülke aradığı tefrikaları işleniyor.

Tasfiye hareketi, BDP’nin siyasal olarak kişisizleştirilmesi operasyonlarıyla sürüyor. Öcalan’la görüşecek heyetin BDP’ye rağmen belirlenmesi, BDP’nin başkanlık sistemi çabalarına ortak edilmeye çalışılması, devlet organizasyonu ile Karadeniz’e sokulmaması ve bütün bunlara BDP’nin, süreci baltalamamak adına sessiz kalması, kişisizleştirme ve istikrarsızlaştırma çabalarının artarak sürmesine olanak sağlıyor.

Burjuva medya; bir yandan süreci manipüle ederken, öte yandan “barışçı çözüm”ün AKP eliyle gerçekleşebileceği umudunu Kürt “dostu” liberaller tarafından Kürt halkına taşıyor. Ne yazık ki bu söylem kimi Kürt çevreleri üzerinde de etkili oluyor. Süreci baltalamama telkinleriyle BDP, istikrarsızlaştırılıyor. BDP’ye yönelik kişisizleştirme ve istikrarsızlaştırma sürecine, yeni Kürt partilerinin kurulmasına yönelik çabalar eşlik ediyor. Barzanici çizgide KDP’yi yeniden diriltme çabaları yoğunlaşıyor. Bu çabalarla, AKP’nin devletle sorunlu olduğu, dolayısıyla Kürt sorununun çözümünden yana olabileceği görüşü Kürt hafızasına işlenmeye çalışılıyor.

Ergenekon operasyonlarının, devletin demokratikleştirilmesi doğrultusunda atılmış

adımlar olduğu varsayımına dayanan bu yaklaşım, sorunlu olmanın ötesinde, burjuva demokrasisi konusunda ciddi bir yanılsamaya dayanıyor. Burjuva demokrasisinin, yani diktatörlüğün, sorunların çözümü değil, kaynağı olduğu gerçeği unutturulmaya çalışılıyor.

Ama gerçekler direngendir; 2002 – 2011 yılları arasında yaşananlar, demokratikleştiği varsayılan devletin gerçek niteliğini ortaya koymaya fazlasıyla yetiyor. Roboski’de 34 Kürt, bombalanarak öldürüldü, faili devlet ama katliam emrini verenler hâlâ “faili meçhul”, devletin bütün organları, yargı, parlamento, tıpkı 12 Mart’ta, 12 Eylül’de olduğu gibi, olayı örtbas etmek için elinden geleni yapıyor. 320 faili meçhul, 441 yargısız infaz, 4 kayıp, on binlerce siyasi tutuklu, ihbarcılığa dayalı bir hukuk sistemi; işte “değişen” burjuva demokrasisinin gerçek yüzü !!

En küçük hak arama eylemine ve protesto girişimine polis copu ve biber gazıyla müdahale eden devletin, Sinop ve Samsun’da BDP’li vekillere karşı organize edilen linç girişimine saatlerce sessiz kalması, saldırganları engelleyecek yerde, vekilleri Ankara’ya dönmeye zorlaması, Samsun’da saldırıya uğrayanları tutuklaması, olayların ardından Başbakan’ın büyük bir pişkinlikle sorumluluğu CHP ve MHP’ye yükleyerek sorumluluktan sıyrılmaya çalışması, tasfiye sürecinin bir imha süreci olduğunun kanıtıdır.

Sinop ve Samsun tertibi, aynı zamanda kendisini ideolojik ve örgütsel olarak var edemeyen sosyalist hareketin, Kürt halkının haklı mücadelesine gerçek anlamda bir destek sunamayacağını da ortaya koymuştur.

Bütün bu gelişmeler, Kürt Özgürlük Hareketine, Kürt halkına “çözüm” adı altında dayatılan sürecin bir tasfiye ve imha süreci olduğunu yeterince açıklıyor. Kürt Özgürlük hareketi bundan önceki tasfiye girişimlerini boşa çıkardığı gibi, bu girişimi de boşa çıkaracaktır. Bu güce ve bu birikime sahiptir.

Toplumsal ve Siyasal Gündem'den

Düzenleyeler: Yusuf Erdem - Mustafa Kalyoncu – Ferda Kar

Rojava Halk Devrimine Selam Olsun! 8 Mart 2013, Devrimci Kürt Kadınlarına Armağan Olsun!

Suriye Kürdistan'ında bir devrim büyüyor. Rojava Kürtleri, devrimin en örgütlü gücü olarak bölgedeki tüm halklardan insanlarla –onları birbirlerine düşürmek isteyenlere inat- kardeşlik köprüsü kurarak Araplar, Süryaniler, Ezidiler, Keldaniler. Asuriler... ile birlikte demokratik özerkliğin en ileri

örneğini fiili olarak gerçekleştirmeyi başardılar. Şu anda güvenlik dahil, her türlü yönetim ve kamu hizmetlerini aşağıdan yukarıya örgütlenmiş halk komiteleri yürütüyor. Savaş koşullarının yarattığı tüm saldırılara karşı koyuyorlar, ekmeklerini son lokmasına kadar paylaşarak yokluğun ve yoksulluğun üstesinden gelmeye

çalışıyorlar.

Bilindiği gibi savaş ölüm, kırim, yıkım, acı, demektir; savaş açlık, yoksulluk, ilaçsızlık demektir. Kadınlar için ise bütün bunların yanında tecavüz, taciz, çocukları için bir lokma ekmek, mama, ilaç bulamamak demektir. Ne var ki bu çetin koşullar aynı zamanda bütün cevherlerini, bütün yaratıcılıklarını, yiğitliklerini, örgütçülüklerini gösterebilme, ortaya koyma fırsatı demektir. Paris Komünün'de, Ekim Devrimi'nde, Latin Amerika devrimlerinde tarih bu gerçeği teyit etti. Günümüzde ise bunun en görkemli Kürt Özgürlük hareketinde; şu anda yine Rojava Halk Devrimi'nde kadınlar devrimin ve özgürlüğün bayrağını en önde taşıyorlar. Bütün saldırılara, kuşatmalara rağmen bir özgürlük hareketi, bir devrim hareketi emekçi halkın bağ-

rında kök salmışsa, hele hele bir davaya emekçi kadınlar sıkıca sarılmışsa, o kavga kesinlikle zafere ulaşır.

Diyarbakır'da 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Mücadele Günü afişlerinin üzerine "RO-SALARDAN SAKİNELERLERE – Sözünüz Sözümüz, Yolunuz Yolumuzdur!" Sloganını yazan, mücadele alanları büyük bir coşkuyla dolduran, Rojava'da devrimi savunmak üzere ilk kadınlar taburunu kuran kadınlarımızın el attığı bir dava yenilgiye uğratılabilir mi?

Ve Türkiye ve tüm Ortadoğu devrimcilerinin en önde gelen görevlerinden biri de, Rojava'ya yönelen saldırılara karşı koymak, devrimi desteklemektir. Yardımlarımıza ve her türden desteğimize şiddetle ihtiyaçları var.

BMC İşçileri Direniyor

BMC işçileri ücretleri ödenene kadar eylemlerine devam ediyor. Her sabah 7.30'da fabrikaya gelerek kart basıyor ve işyeri önünde toplanıyor. Zaman zaman slogan atıp yolu trafiğe kapayan işçiler eylemlerini bir ayı aşkın bir zamandır sürdürmektedirler. İşçiler akşam mesai bitiminde de görevlendirdikleri işçileri nöbetçi bırakarak 24 saat boyunca fabrikayı boş bırakmıyor.

BMC işçilerinin direnişini daha önce ziyaret eden CHP, MHP, AKP gibi partilerin konuyla ilgili-

neceklerini söyledikten sonra ortada görünmediklerini kendi sorunları ile ilgilenmediklerini anlatan işçiler son umutlarının Sendikalarının Çukurova holdingle yaptığı görüşmelere kaldı-

ğını söylediler. BMC işçileri halen TÜRK-İşe bağlı Türk-Metal-iş sendikasına üyesi olduklarını git gide umutlarının azaldığını söylediler. İşyeri temsilcisi ile yapılan görüşmede, Çalışma Bölge Müdürlüğüne yaptıkları başvurularına yanıt alamadıklarını devletin ilgisiz durmasına anlam veremediğini belirtti.

Yıllardır BMC'ye emek verdiklerini söyleyen işçiler Karamehmet'in mal varlığının kendi emekleri üzerinden olduğunu fakat buna rağmen Karamehmet'in

olumlu ya da olumsuz işçilere bir dönüş yapmadığını söylüyor. BMC'nin sadece fabrikada çalışan bin 700 işçinin fabrikası olmadığını belirten işçiler, bakım ve yedek parça başta olmak

üzere binlerce işçi ile ailesini ilgilendirdiğini söylüyor. İşçiler, İzmir'in birçok iş alanına uzanmış kolları olan BMC'nin kapanmasının İzmir sanayisini olumsuz etkileyeceğine dikkat çekiyor.

Çukurova Holding'in yeni yatırımlara yelken açmaya geldiğinde para sıkıntısı yaşamadığını söyleyen; işçiler, konu BMC işçisi olduğunda ise para olmadığını söylemelerinin komik oldu-

ğunu dile getiriyor.

BMC işçileri, İzmir kamuoyunu kendisiyle dayanışmaya çağırarak hak etmedikleri bir süreçle karşı karşıya kaldıklarını defalarca yol kapatma eylemleri yapmalarına rağmen yaşanan duyarsızlıkları anlamadıklarını söyleyerek dayanışmanın sağlanması gerektiğinin altını çizdiler.

Rantın Tekelci Kâra Dönüşümü

Bu gün özellikle İstanbul ve başka büyük şehirlerde yürürlüğe konulan kentsel dönüşüm projesi, bu şehirlerde, kapitalizmin gelişmesiyle oluşan rantı, tekelci kâra dönüştürme projesidir. İnsanların daha sağlıklı yapılarda barınmalarını öngördüğü iddia eden proje, aslında bir tapuyla ifade edilen mülkiyetin, yenilenen bedelidir. Bu bedel fazla daire vererek karşılığı alınıyor gibi görünse de, sonuç olarak yaşam alanlarının terk edilmesi şeklinde son bulmaktadır. Yani aynı şehir içinde de olsa, insanlar zorunlu göçe zorlanıyorlar. Zorunlu göçle boşaltılan bu alanlar, gayrimenkul spekülâtorlerinin faaliyetleriyle ulusal ve uluslararası sermayeye yatırım aracı olarak pazarlanmakta.

Milliyet gazetesinde yayınlanan, PWC ve Urban Land Institute işbirliği ile gerçekleştirilen ve gayrimenkul sektöründeki son gelişmeleri içeren raporda, İstanbul gayrimenkul gelişme beklentilerinde ilk sırada bulunuyor. Rapora göre ilk 5 de yer alan Münih, Berlin, Londra, İstanbul ve Hamburg, güvenli limanlar olarak veriliyor.

AKP iktidarı da boş durmayarak, bu durumu geliştirecek, mevcut rantın kâra dönüşümünü sağlayacak yasaları hızla hazırlıyor. Hürriyet gazetesinde çıkan "Orta okullar kampusa taşınıyor" haberinde ilkokulların şehir içinde kalmaya devam edeceği söylenirken, ortaokulların şehir merkezleri dışında, kamu-özel ortaklığıyla yapılacak binalara taşınacağı Milli Eğitim

müsteşarı Emin Zararsız tarafından ilan edildi. Dolayısıyla şehir merkezlerinde bulunan ortaokul ve lise arazileri yeni yatırım alanları olarak ayarlanıyor.

Marx Kapital 2.cilt s:266 da bir İngiliz spekülâtörünün konuşmasını aktarırken, bugünü tüm açıklığıyla ortaya koyuyor.” Büyük boyutlarda spekülâtif inşaat yapmaksızın, hiçbir müteahhit barınamaz. Salt inşaatından elde edilen kâr çok küçüktür. Esas kârı, toprak rantını yükseltmekten, inşaat alanının dikkatli seçiminden ve ustaca, hünerle kullanılmasından gelir.” Marx aynı eserinde” İnşaatçılar artık müşterileri için değil, Pazar için iş yapıyorlar. Diğer bütün sanayi kapitalistleri gibi, pazarda tamamlanmış nesneler bulundurmamak zorundadırlar” diyerek, bu gün karşılaştığımız boş iş merkezlerinin ve oturulmayan konutların ne anlama geldiğini açıklıyor.

İstanbul, iktidarın da desteğiyle sermayenin talanına terk edilmektedir. İktidar tarih, doğa , kültürel değerler,bilimsel raporlar ve toplum tepkilerini hiçe sayarak, talana hizmete devam ediyor. Haydarpaşa Garı ve çevresini yüksek yoğunluklu yapılaşmaya açan iktidar, 9 yıldır sürdürülen karşı duruşlara rağmen, Büyük Şehir Belediye meclisinde “Koruma Amaçlı Plan” yani yağma planı kabul edilmiştir. Dokuz yıldır bu plana karşı duruşu sergileyen “Haydarpaşa Dayanışması“ grubu 20 Şubat 2013 saat 18.30 da bu durumu protesto için, çeşitli parti ve demokratik örgütlerin katılımıyla, Kadıköy iskele meydanından, Haydarpaşa garına meşaleli bir protesto yürüyüşünü örgütledi. Zaman bu tür eylemleri daha kitlesel eylemlere dönüştürme zamanıdır. Unutmayalım ki sermayenin gücünü yıkacak olan, örgütlü mücadelenin yaygınlığı ve sürekliliğidir.

Gerçekten İntihar (!) mı Etiler?

Ölümleri rakamlarla ifade etmek ve onları kıyaslamak, ne yazık ki o genç insanların ölümlerinin her birinde yaşanan yürekleri dağlayan farklı bir trajediyi anlamaya ve anlatmaya yetmiyor. Rakamların yüzü soğuk. Yine de niye bu kadar çok çocuğumuz askerde intihar eder? Gerçekten bunların kaçısı intihar? Ve niye ‘intihar’ etti denilen çocuklarımızın tamamına yakını Kürt, Alevi, Gayrimüslim geçlerdir?

Askerliği sırasında ‘intihar’ (?) ettiği bildirilen Mazlum AKSU’nun ailesi bir yazara oturup bir mektup yazmışlar. İşte o mektuptan birkaç paragraf:

“Biz Mazlum Aksu’nun ailesi olarak 1993’te zorunlu göçle köyümüzü terk etmeye zorlandık. Ölüm tehditlerinin sonucunda köyümüzü boşalttık ve göç etmek zorunda kaldık. 3 yıl boyunca hayat şartlarının çok kötü olduğu çadırlarda yaşamak zorunda kaldık, tarım işleri yaptık.

Çadır hayatımız boyunca ırkçılık ve ayrımcılıktan çok zarar gördük, baskı altındaydık.

Sonunda Gebze’ye taşındık. Çocuklarımız bilmedikleri bir dilde okula başladılar. Mazlum’a 8 yıllık ilkökul hayatı boyunca her sabah “Türk’üm” dedirtildi. Lise eğitiminin yarısında okulu bıraktı ve bir fabrikada çalışmaya başladı. Ama Türkiye’de, 20 yaşının altındaysanız ve henüz askerliğinizi yapmamışsanız bir iş bulmanız neredeyse imkânsızdır. Ve eğer üniversite mezunu değilseniz, 15 aylık zorunlu bir askerlik hizmeti vardır.

Son 10 yılda intihar eden ve şüpheli şekilde ölen askerlerin sayısı, çatışmada ölen askerlerin sayısından daha fazla. 2012 verilerine göre, son 10 yılda intihar eden asker sayısı 934 iken çatışmalarda ölen asker sayısı 818.

2012 yılında intihar etmiş gibi görünen 42 kişinin 39’u Kürt, 1’i Ermeni. Ve bu ölümlerin hiçbirinin üzerine gidilip araştırılmamış

Daha 20 yaşında bir genç, Emek Partisi Darıca ilçe yöneticisi olan Mazlum Aksu, terhisine 5 ay kala izinden döneli daha 1 ay bile olmadan askerde intihar süsü verilerek öldürülmüş, katledilmiştir.....Mazlum ölmeden 25 gün önce biz ailesi ve arkadaşlarıyla beraberdi çok neşeli ve mutluydu. Ailesi ve arkadaşları olarak çok güzel zamanlar geçirmiştik. Ölümünden 1 gün önce babasıyla telefonda konuşmuştu ve çok iyiydi.

Hiçbir problemi yoktu ve onu üzecek, intihara sürükleyebilecek herhangi bir sıkıntısı da yoktu....Bizim çocuğumuz, kardeşimiz şüpheli bir şekilde öldürüldü. Ve Türkiye’de buna benzer bine yakın şüpheli ölüm bulunmaktadır. Bizler artık Mazlum’ların ölmemesi için tüm duyarlı insanları, kamuoyunu, ölümlere karşı çıkan (...) herkesin bu konuda bizlere yardımcı olmalarını istiyoruz.” (Mecnun AKSU)

Genel Grev Silah Olmaktan Çıkıyor mu?

Yaşanılan krizin işçi sınıfı ve emekçilere fatura edilmesi, dünyada ve Avrupa’da örgütlenen grev ve protesto gösterileriyle karşılık buluyor. Özellikle İtalya, Portekiz, İspanya ve Yunanistan’da her ay bir iki grev örgütleniyor. İşçiler ve emekçiler, hükümetlerin çeşitli yasal düzenlemelerle sosyal haklar ve ücretlerde yapmak istediği kesintileri engellemeye çalışıyorlar. İşyerleri kapanan, işten çıkartılan işçilere öğrencilerin de katılımıyla sokaktaki yığın hareketi her geçen gün nicelik olarak büyümekte. Her eylem devlet güçleri ile bastırılmaya çalışılıyor. Her işçi hedefte iktidarı görüyor ve onu suçluyor. Bu süreç hemen hemen bütün Avrupa ülkelerinde aynı biçimde devam ediyor. Yani somut olarak, işçilerle kapitalist devlet karşı karşıya gelmiş durumda. Kendiliğinden bir nitelik taşısa da, ekonomik mücadele siyasal mücadeleye dönüşüyor. Bir kez daha görülüyor ki sınıf savaşımı hiçbir boşluğa izin vermiyor. Devrimci örgüt reformist örgütsüzlükle, devrimci bilinç kendiliğindenlikle dolduruluyor. İşçi sınıfının içinde bulunduğu bu durum, sınıf mücadelesinin en önemli silahlarından biri olan genel grev silahının da etkisizleşmesini gündeme getiriyor. Şubat ayı içinde Yunanistan’da alınan genel grev kararı bunun en iyi örneğidir. Daha önce tüm ulaşım sektörünü de içine alan grevde, hükümetin olağanüstü hal yasalarını uygulamaya geçirmesinin ve sert tutumunun, Şubat genel grevini örgütleyenlerin geri adım atmasına se-

bep olduğu görülüyor. Sınıf savaşımı tarihi bizlere bir genel grevin özünde sınıf açısından bir iktidar provası olduğunu göstermiştir. Bütün işçiler aynı anda iş bıraktığında hangi fabrikada üretimin duracağına, hangi fabrikada hangi düzeyde çalışacağına patronlar değil artık işçiler karar verir. Hangi ulaşım araçlarının çalışacağı işçilere bağlıdır, kendiliğinden yerine getirildiği zannedilen bir çok yaşamsal gereksinimlerin bir

emek ürünü olduğu genel grevde gözler önüne serilir. Genel grev kapitalist mülkiyet sisteminin temelini sarsmakla kalmaz, sistemle bastırılan bir çok biçimleri de su yüzüne çıkartır. Yunanistan’daki durum, genel grev silahının rutin bir mücadele aracı olarak kullanılması, işçi sınıfının bu önemli silahının etkinliğini ve işlevini aşındırıyor.

Bahar Kış Oldu

Aralık 2010'da Tunuslu Muhammed Buazizi'nin kendini yakmasıyla başlayan ayaklanmalar Tunus'tan sonra Mısır, Yemen ve Ürdün'e yayılmıştı. Buazizi'nin işporta tezgahının elinden alınması sonucu protesto olarak kendini yakması, Tunus diktatörü Zeynel Abidin Bin Ali'nin ülkeyi terk etmesini sağlayan ateş olmuştu.

ABD Başkanı Obama bu gelişmeleri olumlayarak, Tunus halkının cesaret ve onurunu öven açıklama yapmıştı. Arap baharı diye adlandırılan süreç, Mısır, Yemen ve Ürdün gibi ülkelerde iç ayaklanma ile alaşağı edilen diktatörler Kaddafi'nin akıbetine uğramadan iktidarlarını bıraktılar. Libya Lideri Kaddafi bu sürece direnen tek lider oldu, o da emperyalist abluka ve saldırıya fazla dayanamadı ve öldürüldü. Emperyalist kapitalist sistem içinde bulunduğu kriz durumunu aşabilmek, krizin yükünü dünyanın yoksul halklarına aktarma çabaları ve bunun için yaptıkları planlar tutmuş, çok fazla sorun yaşamadan istedikleri adımları atmış oldular. Bu ülkelerde kendilerine sorun yaratmayacak hükümetleri iktidara getirdiler. Onların söylemiyle "kişilerin diktatörlüğü" yıkıldı yerine sermayenin diktatörlüğü kurulmuş oldu. Yani Ortadoğu halkları için sadece diktatörlüğün adı değişmiş oldu. Yoksul halklar açısından hiçbir şeyin değişmemiş olmasının farkına varılması, sınıf dinamiklerine sahip olan ülkelerde sürecin başından beri bilinmekteydi. Ama farkında

oldukları bir şey daha vardı. O da işçi sınıfını iktidara taşıyacak partinin yokluğu idi. Mısır ve Tunus halkı sürecin başından beri, mevcut iktidarlara karşı tepkilerini çeşitli protestolarla ortaya koymaktadırlar. Sürecin en barışçıl örneği olarak gösterilen Tunus'ta işsizliğin ve yoksulluğun daha da derinleşti. İki yıl geçmesine rağmen vaatlerin tutulmadığı, ileriye doğru bir

iyileşmenin görülmediği ülkede, şiddet olayları artarak sürüyor. Ülkede umutsuzluk ve öfke hali daha yakıcı olarak devam ediyor. İktidarlara yönelik yükselen muhalefet, dinsel provokasyonlarla engellenmeye çalışılıyor. Muhalif liderler siyasi cinayetlerle öldürülüyor. Şubat ayında demokratik yurtseverler partisinin lideri Şükrü Belayid uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybetti. Belayid, laik ve solcu partilerin oluşturduğu halk cephesinin de liderlerindendi. 2011 Ekim'inde yapılan seçimlerle iktidara gelen En Nahda Partisi'ni yoksulluk ve işsizliğe derman olmamakla suçlayan Belayid suikastını laik ve sol kesimler iktidar partisi En Nahda'nın silahlı kanadı Devrimi Koruma Birliği'nin yaptığını iddia ediyorlar. Belayid suikastını protesto eden işçi sendikaları otuz beş yıldan sonra ilk kez genel grev kararı aldılar. İşçilerin genel grev çağrısına uyarak iş bıraktığı eylemde toplu taşıma araçları çalışmadı, başkent havaalanında bir çok uçuş iptal edildi ve dükkanlar kepenk kapattı. Buazizi taşları yerinden oynattı, sıra Tunus işçi sınıfında.

la engellenmeye çalışılıyor. Muhalif liderler siyasi cinayetlerle öldürülüyor. Şubat ayında demokratik yurtseverler partisinin lideri Şükrü Belayid uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybetti. Belayid, laik ve solcu partilerin oluşturduğu halk cephesinin de liderlerindendi. 2011 Ekim'inde yapılan seçimlerle iktidara gelen En Nahda Partisi'ni yoksulluk ve işsizliğe derman olmamakla suçlayan Belayid suikastını laik ve sol kesimler iktidar partisi En Nahda'nın silahlı kanadı Devrimi Koruma Birliği'nin yaptığını iddia ediyorlar. Belayid suikastını protesto eden işçi sendikaları otuz beş yıldan sonra ilk kez genel grev kararı aldılar. İşçilerin genel grev çağrısına uyarak iş bıraktığı eylemde toplu taşıma araçları çalışmadı, başkent havaalanında bir çok uçuş iptal edildi ve dükkanlar kepenk kapattı. Buazizi taşları yerinden oynattı, sıra Tunus işçi sınıfında.

Filistin'i Kanla Boyamak!

—Hasan Akkuş

Yıllar önce Filistin halkına dayatılan imha, bugün Kürt halkına dayatılıyor. Bugünü anlamak için dünü hatırlatmak gerekir.

Tel Zaatar katliamı olduğunda çocuk yaşıyordum, ama siyasal düşüncelerle, felsefe ile tanışma dönemimdi ve olayı algılayacak bilinçteydim. Şimdi kendi çocuklarımın katılmasına kıyamayacağım sokak eylemlerine de o tarihlerden beri katıldım; yaşamın her anında Filistin davası yanında oldum. Tel Zaatar katliamından birkaç yıl sonra 19 yaşıyordum ve dernek çalışmalarımız içerisinde, Filistin ve İsrail konulu bir semineri ben hazırlamıştım. Filistin'i Tel Zaatar katliamı ile derinden tanımıştım... O günden beri içimde kanayan bu yara hiç dinmedi...

12 Eylül 1980 önceleriydi. İnternet yoktu. Gazeteler çoğunlukla siyah beyaz yazılarla doluydu ve okunurdu. Basın bu denli boyanmamıştı... İnsanlar bu denli aldanmamıştı...

Emperyalistler kâr hırsıyla kudurdukça, basını, medyayı boyamakla kalmayıp, sokakları da kan ile boyamaya başladılar. Sokaklar yetmedi, ülkeler kana boyanıyor artık... Dünya kana boyanıyor. Dünyayı kana bulayanlar belli ama insanların bilinçleri bulanık... Bilinçler kan ve irinle bulandırılıyor...

Şimdilerdeki Gazze katliamı başlayalı beri düşünüyorum. Her alandaki tepkileri izliyorum. İnsanlığın bir gün kazanacağına olan umudumu yitirmemekle birlikte, gördüğüm manzara karşısında hiç de umutlu değilim. Ortaya konan tep-

kiler, tam da emperyalistlerin istediği tepkiler olarak geliyor!...

Hunharca katledilen dünya halkları, “basını boyamakla” aynı içerikte ve amaçta olan, insanların bilincini kanla boyamaktan öte bir anlam taşımayan katliamlar sonrasında, Allaha sığınmaktan başka bir şey yapmıyor ki; Emperyalistler tam da bunun için katliam yapıyorlar! Çaresizlik duygusu bir ateisti bile Allah’a yöneltecek, Allah’a dua ettirecek denli acıdır! Hele ki bu çaresizlik bebeklerin bile katledildiği insanlık dışı yöntemlerle, savaş kurallarını çiğneye çiğneye yapılan, sonuna değin kallesçe ve eşit olmayan bir savaş içerisinde yaşanıyorsa...

Katliamlar insanları dinsel kökenli gericiliğin kucağına itiyor. İsrail vuruyor, Ortadoğu halkları dini örgütlenmelere sarılıyor. Oysa dünya üzerindeki tarikatların %70’ini emperyalistler finanse ediyor ve bu finansman faaliyetinin taşeronu olarak da merkezi Pentagon olmak üzere, Mossad kullanılıyor!

Sorunu çözecek olan, bilimsel temelli örgütlenmeler yerine tarikatlar, yardım kuruluşları devreye giriyor, ortaya konan çözümler, üç beş yıl sonra katledilecek yeni Filistinli çocukların yetiştirilmesinden öte gitmiyor. Yapılan ateşkes sonrasında arabuluculuk görüşmeleri sürerken, sözüm ona uluslararası yardım kuruluşları iyilikseverlik gösterisi yaparken ve kendilerini böylece maskelerken, aradan bir on yıl kadar geçiveriyor ve katledilecek yeni gençler yetişmiş oluyor ve İsrail yeniden sahneye çıkıyor vuruyor, vuruyor, vuruyor! Hep beraber Türki-

yeliler de, Orta Doğu halkları da “kahrediyoruz” İsrail’i; yardım kampanyaları açıyoruz; yaraları sarıyoruz!.. Emperyalistler ise kazançlarına kazanç katmaya devam ediyor. Açık işgallerin sona erdiğinin söylendiği bir çağda, Atlantik ötesinden, binlerce kilometre uzaktan gelinerek ülkeler işgal ediliyor...

Dinsel kökenli gericiğin taşeron örgütler olarak kullanılması yoluyla, halkların bilimsel temelli örgütlenmeleri engellenmektedir. Ortadoğu’daki hakimiyet ve sömürgeleştirme çalışmaları, “Radikal İslamcılıkla” ayrı, “İlmli İslamcılıkla” ayrı bir koldan yürütülmekte, emperyalistlerin çıkarları doğrultusunda sözde İslami örgütler eni konu kullanılmaktadır! Türkiye için yazılan reçetede, tırnakları sökülmiş, dişleri çekilmiş, başına çuval geçirilmiş, emperyalizmin hizmetçisi durumuna getirilmiş “İlmli İslamcılık” yürürlüğe konulurken, Afganistan, Irak ve Filistin için radikal İslamcılık daha geçerli ve etkin bir “ilaç” olarak kullanılmaktadır! ABD emperyalistleri “Radikal İslam” sayesinde, Afganistan’ı altın tepsi içerisinde elde etmişlerdir! Filistinli çocuklar, her beş on yılda bir, ortaçağ arenalarında aslanlara yem edilen insanlar misali, emperyalistlerin katliam gösterilerine malzeme yapılmaya devam ediliyor. Bu gösteri karşısında ise bizlerin yaptığı, gözleri görme-yen, bilinci kanla kapanmış vicdanımızı rahatlatmaktan öte bir şey değildir!....

İnsanlığın erken dönemlerinde toplumu ve bireyi düzenlemek ve eğitmek üzere ortaya çıkan DİN kavramı ile, insanın doğa ve ölüm karşısındaki çaresizliğine bir yanıt olarak yaşanan ve her bir insanın yaşamasında sonuna değin özgür olduğu İNANÇLAR ile benim sorunun yoktur! Hatta tamamen insancıl nedenlerle bu inançları savunan insanların, dünyanın birçok noktasında emperyalistlere karşı bir direniş unsuru olarak konumlandıklarını, emperyalistlerin ise bu durumdan hiç de hoşnut olmadıklarını düşünüyorum. Bu alandaki sorun herkesin kendine aittir. Benim sorunun, siyasi ve ekonomik arenada, insanların sermaye çıkarları doğrultusunda yönlendirilmesi için kullanılan, çıkış ve do-

ğuş nedenlerine yabancılaşmış, bir kılıf olarak kullanılan, insanların yanlış yollara saptırılması için kullanılan yöntemlerden, örgütlenmelerden bahsediyorum!

Şimdi biraz gerilere gidelim. İsrail nasıl kuruldu?

İsrail’in kuruluşu sözüm ona 2000 (İKİ BİN) yıllık bir efsaneye dayanır! (Her türlü eylem mutlak bir ideolojik gerekçe bulmak zorundadır; bazen gerçek, bazen yalan!) İddiaya göre 2000 yıl önce İsrail Oğulları bu günkü Filistin topraklarından Filistinlilerce kovulmuştur ve dünyanın her yerine dağılmışlardır. Bir zaman Filistin’den toprak satın almaya başlayan Yahudiler İkinci Dünya Savaşı sonrasında, 1948 yıllarına doğru, Filistin topraklarının % 6’sına (Yüzde altı!) sahip olurlar. Daha sonra Amerikan güdümlü Birleşmiş Milletler girişimiyle, bölgede bir Yahudi devleti projesi gündeme getirilir. 14 Mayıs 1948’de de İsrail devletinin kuruluşu resmen ilan edilir. İlk tanıyan ülkeler arasında %99’u Müslüman diye övünülen Türkiye’nin de bulunması dikkat çekicidir!

İnsan bir an, Yahudilerin de yüzyıllar önce bu topraklarda yaşadığını ve sanki anayurtlarına, anayurtlarını yeniden satın alarak döndüklerini, eh bir devlet de kurmalarının normal olabileceğini düşünebilir. Ancak tarihin tekerleği öyle dönmüyor. Bu mantıkla bakıldığında Yunanistan Anadolu’dan, Türkler orta Asya’dan toprak mı talep edecek? Kavimler göçü geri mi dönecek? Hayır! Böyle değil! İsrail bir kukla devlettir! Bir hayale, zora ve işgale dayalı olarak kurulmuştur. Hukuki bir devlet değildir? Yahudilerin bir ulus mu yoksa dinsel kökenli etnik bir grup mu oldukları bile tartışmalıdır. Varlıkları uluslaşma teorisine aykırı bir süreç izlemiştir. Ulus olmanın ölçütleri dışındadırlar. İsrail’i oluşturan kavim, soy, klan ve benzeri unsurların dil, tarih ve toprak birliği yoktur! İsrail emperyalistler tarafından Filistin topraklarının % 6’sı satın alınıp, bölgede bir Amerikan karakolu olarak kurulmuştur. Ülke ve devlet diye tüm dünyaya yutturulmaya çalışılmaktadır. Tüm dünyanın gözleri

önünde Filistin adım adım işgal edilmiştir. İşgal eden Amerika'dır. Amerika burayı işgal ederken Yahudi efsanelerine dayanarak saksıda ulus ve devlet yaratmıştır! İsrail'in ömrü Amerikan Ortadoğu'dan kovuluşuna degindir. Ya da Amerikan kapitalizminin Amerikan emekçilerince yıkıldığı gün, İsrail de yıkılacaktır!

Bir toprak parçasının ülke, üzerindeki siyasi yapının da devlet kabul edilmesi için, o toprak parçasının bir ulus tarafından, ulusun kendi özgücüne dayalı olarak zapt edilmiş hakimiyet altına alınmış olması gerekir! İsrail ise, Amerikan transferleriyle devşirme Yahudi topluluklarıyla, Amerikan sermayesi ile kurulmuştur ve Amerika'nın, Ortadoğu petrollerine konma çabasının ilk kaması ve karakoludur! Ülke ve devlet değildir!

Büyük hırsızlıklar büyük organizasyonlar gerektirir ve İsrail çok büyük bir Amerikan organizasyonudur! Amerika kadar büyüktür, Amerika kadar da küçüktür!.. Sorun büyüklüğünün ve küçüklüğünün bilince çıkarılması sorunudur ve bu bilinç temelinde bilime dayalı olarak örgütlenme sorunudur! Bu olmadığı takdirde arada bir Amerika'nın ve onun jandarmalarının dünyaya izlettiği KAN ŞOVLARI izlemeye devam edeceğiz!.. Bilincimiz kanla örtülmeye, kanla boğulmaya devam edecektir.

Yetmişli yıllarda Filistin'e baktığımızda FKÖ (Filistin Kurtuluş Örgütü) içerisinde ve dışarısında yer alan irili ufaklı bir çok Filistin direniş örgütlerinin tamamına yakını bugün yok edilmiş durumdadır. Bu operasyonu en önemli aktörü ise HAMAS örgütüdür. HAMAS örgütü Filistinli direniş örgütlerini yok etmek için İsrail tarafından desteklenmiştir. İsrail - HAMAS ilişkisi, Amerika- Bin Ladin ilişkisi gibidir!.. Sözüm ona İsrail'e karşı olarak kurulmuştur ama İsrail taşeronudur! Göz boyayıcı eylemlerle Filistin gündemine girmiş, gerçekten Filistin davasını savunan örgütleri bir bir yok etmiş, şimdi de İsrail çıkarları doğrultusunda görevine devam etmektedir! Oynanan oyun çok büyüktür ve hem İsrail'den, hem de Filistin'den hayatı-

nı kaybedenlerin hayatlarının hiç mi hiç önemi yoktur; Amerika'yı da yönetenler arasında bulunan Yahudi lobisi ve Amerikan emperyalizmi açısından Filistinli insanlar, birer kasaplık koyundan ibarettir... Üzeri KANLA örtülen Ortadoğu pazılının dili bu gerçeği bağırmaktadır!.. Ancak insanların gördüğü ve duyduğu bu değildir! Çünkü Amerikan burjuvazisi ve oligarşisi dünyayı ve insanların bilincini kan ile, katliam ile boyamaktadır! Kitaplarımız, gazetelerimiz, televizyonlarımız, radyolarımız derken, topraklarımız bebeklerimiz, çocuklarımız kan ile boyanmaktadır!

Duyulan acı, nefret, dehşet, zulüm bilincimizi karartacak, yok edecek denli ağırdır ve emperyalist terör ile amaçlanan da budur! Çaresizlik karşısında sığındığımız tek güç Allah olmaktadır! Bunu emperyalistler de böyle istemektedir! Allah'a sığınalım; başka bir şey yapmayalım! Yapalım mı? O halde haydi HAMAS göreve! Saptır! Bilimden saptır! Tehlikeli oluşumları yok et! Bu senin en kutsal görevin!...

Filistin, HAMAS gibi gerici örgütlerden kurtulmadığı sürece, daha çok evladını KAN ŞOVLARA kurban edecektir! HAMAS, gerçek anlamda İslami bir örgüt değildir! Amerikan güdümlüdür! Suudi Arabistan tarafından desteklenmektedir, Irak işgali sırasında da Suudi Arabistan'ın tavrı herkesçe malumdur!

Evet; Filistinli çocuklar "ihtiyaç" oldukça, dünyaya ibret olsun diye, Amerikan'ın Küresel işkence örgütlerinden biri olan İsrail tarafından kana belenmektedir!...

Bu vahşete dur demeye tek başına artık Filistin'in gücü yetmeyecektir. Emek güçlerinin bilime dayalı örgütlenmeleriyle yeryüzünün her bir yüzünde emperyalizme karşı direniş cephelerinin açılması gerekmektedir! Sermayenin küreselleşmesine koşut olarak küreselleşen teröre karşı, emeğin küreselleşmesini (Enternasyonal'in amacı buydu!..) sağlayacak örgütlerin kurulması ve emperyalistlerin terörüne karşı emek cephesinin her yoldan, her koldan direnişinin hayata geçirilmesi gerekmektedir!

Emperyalistlerle emek güçlerinin çelişkisi uzlaşmaz bir çelişkidir ve uzlaşmaz çelişkilerin tek çözüm aracı şiddettir! Onların şiddetine karşı halkların şiddet uygulama hakkı çoktan doğmuştur ve halklar bu hakkını kullanmadan bu belanın yeryüzünden silinme olanağı yoktur!

İsrail barış istemiyor; çünkü onların kan dökme gereksinimleri var! Bu nedenle barış yanlısı örgütler Hamas'a yok ettirildi. Sözde radikal İslam olan Hamas sayesinde, İsrail'in Filistin'e saldırı imkanları sürekli kılınmaktadır. Usama Bin Ladin bahane edilerek Afganistan'a girildiği gibidir durum. İsrail'e aslında toprak da gerekli değildir. Amaçları dünyaya korku salmaktır. Filistinli çocuklar ise bunun malzemesi yapılmaktadır. Çünkü Filistin bu gösteri için uygun noktadır.

Öyle ya, 2000 yıl önce İsrail Oğulları, Filistinlilerce bölgeden kovulmadı mı?! Burası aslında İsrail Oğullarına ait değil miydi?!

Yani ideolojik- teorik dayanak (!) var. Sözüm ona Hak- Hukuk ise işte bu "haklılık" da var. O halde bu savaş meşrudur! Direniş de var. O halde savaş da olacak! Bundan daha iyi bir gösteri alanı olabilir mi? Bu iddiayla adam gelip de Konya'da katliam yapacak değil ya! Filistin en uygun yer.

Filistin başka neye uygun? Orta Doğuya Akdeniz'den; Akdeniz'e Orta Doğudan giriş çıkış için uygun. İlk karakolun bu bölgede olması fena fikir değildir. İkinci karakol Irak olabilir mi? Irak'taki "Kürdistan"... Bakın onlara da ne diyorlar: "Iraklı Kürtler Yahudilerin "Kayıp 13. Kavmidir"... Iraklı Kürtlerin dillerinde bilmem kaç tane İbranice sözcük varmış, bu sözcükler de bu iddiayı kanıtlıyormuş...

Üçüncü karakol Afganistan'da inşa edilebilir mi? Çine değin bir Amerikan İmparatorluğu buradan yürüyebilir mi? Büyümekte olan Çin sırtından kuşatılabilir mi? Rusya'nın Orta Asya'ya olan egemenliğine buralardan karşı konabilir mi? Asya'nın madenleri petrolü bu hattan gasp edilebilir mi?

"Türkiye mi? Orası da neresi? Ha, soğuk savaş zamanında Sovyetleri sırtından vurmak için mükemmel bir ülkeydi. Yıllarca kendilerini "küçük ortak" sandı garipler. Ama şimdi ihtiyacımız kalmadı. Biraz daha çalışarak belki orayı da silebiliriz haritalardan..."

Filistinli çocukları katledenler, bu ülke; Türkiye için de böyle düşünüyorlar! Bundan hiç kimsenin kuşkusu olmasın!

Şimdi bize gösterilenlerden kuşku duyma zamanıdır! Soru sorma zamanıdır! Derinlemesine bilme zamanıdır! Bilme, davranma, örgütlenme zamanıdır.

Bağımsız Türkiye sloganları ile sokaklara çıktığımızda katledildik!

Altıncı Filo'nun askerlerine sopa çekerken de katledildik!

Bizleri katledenler ya da katlimize seyirci kalanlardan bazıları da bugün "Kahrolsun Amerikan Emperyalizmi" demeye başladılar.

"Hayın tuzaklarda kan uykularda vurulanların" sesi yeni yeni anlaşıyor.

Mahsuni Şerif yıllar önce; "Dünyayı kana boyayan Amerika katil, katil" dedi, yeni anlaşıyor.

Maraş'ta, Sivas'ta, 12 Eylül 1980 öncesi tüm katliamların ardında onlar vardı!

37 İnsanı Madımak'ta diri diri yakanlar da onlardı!

Onlar dünyanın her yerinde örgütlendiler.

Ellerinde kana belenmiş sermayeleri var!

Onlar ki savaşları bile kirlittiler!...

Bizlerin ellerindeki ve beynindeki emeğin değerini anladığımız gün, bununla ne yapırmış anladığımız gün, emek olmadan yemek olmazmış anladığımız ve anlattığımız gün, Filistin ya da yeryüzünün herhangi bir yüzü, bakın nasıl güldürecek yüzümüzü!

O gelen büyük güne selam olsun!...

Manifestonun 165. Yılında Proletarya Diktatörlüğü Üzerine Notlar

N. Fırat

İdeolojik planda toplumsal yapının en rasyonel düzenlenişi olarak kendini sunan kapitalizm, üretmiş olduğu yoksulluktan hiçbir zaman kendisini sorumlu görmeyip yoksulluğun, yoksulların kendi yetersizlikleri üzerinden açıklanabilir bir şey olduğunu son otuz yıldır yüksek sesle ifade etmekte bir sakınca görmemektedir. Devlet aygıtının kapitalist çıkarlarından örgütlenmiş olması fikri reddedilerek, devletin kamu yararına bir örgüt olduğu gibi safsatalar daha fazla alıcı bulmaktayken, yaşanan ekonomik kriz aksini söylemektedir

Kapitalist sisteme karşı mücadelede, komünistler, sosyalistler ve diğer sol muhalefet güçlerinin bölünmüş ve zayıf bir şekilde örgütlenmiş durumda olması, kapitalist sistemin krizine karşı etkili bir muhalefeti örgütlemekten henüz uzak olmasına rağmen sistemin çıkmazları, Komünist Manifesto'nun yazılışının 165. yılının anıldığı şu günlerde komünizm hayalinin canlanması da yine tesadüfi değildir

Son otuz yılda yasaklanan, küçümsenen, “artık bitti” denilen komünizm kavramı yeniden canlanırken, solun üzerine çökmüş bulunan karabasanın sona ermeye yöneldiği söylenebi-

lir.

Ancak halen burjuva ideolojisindeki gerilemeye rağmen, burjuvazinin tüm kavramları kendine göre deforme etmesinin bir sonucu olarak ideolojik planda komünizm kavramı bir “idea” gibi, bir bilim kurgu tartışmasının ulaşacağı son noktadaki uçuk bir hayal gibi adlandırılmak suretiyle, ulaşamaz, ancak güzel bir hayal olarak sunulmaya çalışılmaktadır. Burada amaçlanan komünizm kavramının nesnellikle bağlantılarının kopartılmasıdır.

Hayalet kovma ayinleri, sınıf mücadelesinin önemli bir yükselme sürecine girdiği dönemde önemli bir ivme kazanır. 70’li yıllarda Avrupa komünist partileri proletarya diktatörlüğü kavramından vazgeçerek, ya da hiç söz etmeyerek bir biçimde rafa kaldırarak bu kavramın komünizm kavramı ile bağlantısını kesmiş oldular. Diğer yandan, sınıf mücadelesinin Fransa üzerinde sınırlı bir ivme kazandığı bu günlerde, kanatları kırık Fransız Komünist Partisi kendisini iyice şekilsizleştirecek yeni bir adım daha atarak bayrağındaki orak çekici kaldırdı.

Atılan bu adımlarla onlar, geçmişte “sınıf mücadelesi kavramı” ile yetinmek gibi bir yak-

laşımın sahibi olan sosyal demokratların da mirasını da devralmış oldular.

Marksizm salt “sınıf mücadelesi” ile sınırlı tutulduğu ölçekte, aslında burjuvazinin istediği bir şey kabullenilmiş olmakla, ona karşı tüm devrimci hayaller teslim edilmiş ve komünizm iddiasını ise uzak, flu bir hayalle sınırlı tutmaya razı olunmuş demektir. Komünizm’in güncelliğinin rafa kaldırılması çabası hayalet kovma ayinlerinden başkaca bir sonucu vermeyecek olsa da, burjuvazi gelecek olanı olabildiğince ötelemeye çalışmaktadır.

Ayrıca Marx, defalarca birçok yerde sınıf mücadelesi kavramının kendi buluşu olmadığını ısrarla öne sürer ve onun buldum dediği şey, sınıf mücadelesi sürecinin komünizme varmak zorunluluğu olduğudur. Marx, 1852’de Weydemeyer’e yazdığı mektupta bu çerçeveyi net bir şekilde ortaya

koyar; “Bana gelince, modern toplumdaki sınıfların varlığını ya da aralarındaki mücadeleyi keşfetme onuru bana ait değildir. Benden çok önce, burjuva tarihçiler bu sınıf mücadelesinin

tarihsel gelişimini anlatmışlar ve burjuva iktisatçılar da sınıfların ekonomik anatomisini dile getirmişlerdir. Benim yeni olarak yaptığım şunları göstermek olmuştur:

“1. Sınıfların varlığı, sadece, üretimin belirli tarihsel gelişme aşamalarıyla bağlıdır.

“2. Sınıf mücadelesi zorunlu olarak proletarya diktatörlüğüne götürür.

“3. Bizatihi bu diktatörlük, bütün sınıfların ortadan kaldırılmasına ve sınıfsız topluma geçişten ibarettir.” (K. Marks, “Joseph Weydemeyer’e Mektup”, 5 Mart 1852, MESY, İng., c. 1, s. 528.) Weydemeyer’

“Bana gelince, modern toplumdaki sınıfların varlığını ya da aralarındaki mücadeleyi keşfetme onuru bana ait değildir. Benden çok önce, burjuva tarihçiler bu sınıf mücadelesinin tarihsel gelişimini anlatmışlar ve burjuva iktisatçılar da sınıfların ekonomik anatomisini dile getirmişlerdir. Benim yeni olarak yaptığım şunları göstermek olmuştur:

“1. Sınıfların varlığı, sadece, üretimin belirli tarihsel gelişme aşamalarıyla bağlıdır.

“2. Sınıf mücadelesi zorunlu olarak proletarya diktatörlüğüne götürür.

“3. Bizatihi bu diktatörlük, bütün sınıfların ortadan kaldırılmasına ve sınıfsız topluma geçişten ibarettir.”

Örneğin yine o yıllarda Anten 2 radyo programında sorulan bir soru üzerine, Fransız komünist partisinin genel sekreteri, Georges Marchais terimlerinden her ikisinin de ne bugünkü duruma ne de Komünistlerin hedeflerine uydu-

ğu, “proletarya diktatörlüğü”nün terk edilmesinden yana olduğunu bildirmiş ve “Kongre bu sorunu kesip atacaktır” diye eklemişti.

Bunu söylerken, aslında kesip biçtiği şeyin ne olduğunun tamda farkındaydı.

Yine Komünist Manifestonun 165. yılına sayılı günler kala, 12.02.2013’de Fransız Komünist Partisi genel sekreteri Pierre Laurent, radikal bir adım daha atıp, amblem olarak kullandıkları orak çekiç’in artık bir işlevi kalmadığını öne sürerek bu amblemin kaldırılmasını önermiş oldu. Yerine de AB’nin sembolü olan beş köşeli yıldızın parti amblemi yapılacağını ilan etti.

Fransız Komünist Partisi ilk önce diktatörlük kavramını itici bulunduğu iddiası ile programından kaldırırken, amblemini de kaldırmaya yönelmesi sonucu “sloganlarla yürümeyeceğiz” iddiaları komik kaçmaktadır.

Çünkü proletarya diktatörlüğü kavramı Marksist teorisyenlerin uydurduğu bir şey değildi. Proletarya’nın sınıf mücadelesinde, tüm sınıfları ortadan kaldırma mücadelesinde ana uğrakların bir tanesiydi. Onlar devrimci bir sınıfın, burjuva hukuk ideolojisinin üzerinde temellendiği aldatıcı alternatifler dehlizlerinde kaybolmasının önüne geçmeye çalıştılar. Kendiliğinden demokrasi gibi pür bir kavramın toplumda gerçek bir şey olmayacağını biliyorsa eğer, emekçi sınıfların mücadelesi olmasaydı, bugünkü “demokratik hak ve özgürlüklerin” kazanılması hiç de mümkün olmazdı. Yine kendi kurtuluşu için mücadele eden emekçi sınıfların, egemen sınıf olarak örgütlenmeye yönelmesi kadar doğal ne olabilirdi

Marx ve Engels manifestoyu yazdıkları dönemde sıradan bir mutluluk kavramından daha ötelerde, özgürlük kavramını gerçekten ait olduğu yere oturtmak amacıyla yola çıkarken önlerine gelen proletarya diktatörlüğü kavramını - o dönemde de diktatörlük kavramının iticiliğini düşünecek olursak - savunmalarının maddi bir temeli olmalıydı. Kapitalist sömürü kaçınılmaz olarak burjuva diktatörlüğünde somutlanmak durumundadır. Burjuva diktatörlüğünün hangi

biçim altında süreceği ise sınıf mücadelesinin dinamiklerinde ve kapitalist sömürünün oluşturduğu temelde aranmalıdır. Emekçilerin hizmetinde çalışacak bir burjuva sınıfı tahayyül edilemediği ölçüde, onun tarihsel temellerini ortadan kaldırmak için devlet aygıtının aşağıdan yukarıya dağıtılması zorunludur. Proletaryanın egemenliğinin nasıl olacağı üzerine yürüyen tartışmalara ışık tutması açısından Komünist Manifesto’nun ikinci bölümünde proletaryanın kuracağı yeni topluma ilişkin ipuçları verilir

Burada, ana hatları ile üretim araçları ve toplumsal faaliyetlerinin kamusal nitelik almasından söz edilir. Bu kapsamda sayılanlar arasında, tüm bankaların devlet sermayesi ile oluşturulacak ulusal bankalar altında birleştirilmesi, devletin haberleşme ve ulaşımın çalışmalarını üstlenmesi, fabrikalar ve üretim araçlarının devletin elinde toplanacağından söz edilir. Bu ise bizlere, proletaryanın iktidarının ne şekillerde sürmesi gerektiğinin bilgisini verir.

Ayrıca proletarya diktatörlüğünü reddettiğimiz ölçekte, devletin burjuva karakterini de inkâr etmek, devlet aygıtının aynı zamanda bir sömürü aracı olduğunu da inkâr etmek demektir. Fransız proletaryasının Paris Komününden aldığı derslerden biri de, aynı zamanda bir demokrasi dersiydi. “Fransa’da İç Savaş”ın sayfaları, aynı zamanda Komün’ün yönetim biçimi ve eylemleriyle sunduğu “demokrasideki” olağanüstü ilerlemelerin, değişimlerin, demokratikleşmelerin kutlanmasıyla doludur. Komün, “Cumhuriyete” gerçekten demokratik kurumların temelini sağlamaktaydı, aldığı önlemler halkın halk tarafından yönetilmesi eğiliminden başka bir şey değildi. Bu anlamda Marchais’in ya da Laurent’ in aldığı dersler arasında zerre kadar benzerlik yoktur

Diğer yandan proletarya diktatörlüğü kavramının SSCB’nin son döneminde gerçek içerikinden uzaklaştırılarak, çarpık bir versiyonun hüküm sürmesi salt formel olarak bir işçi devletinden söz edilir hale gelmesi, batılı komünistler tarafından bir eleştiri konusudur. Parti

ile devletin özdeşleştirilmesi genel eleştirinin ağırlık merkezini oluşturmuştur. Ancak Sovyet devriminin Avrupa’da yalnız bırakılması, benzer bir devrimin gerçekleşmemesi için Avusturya, Alman İngiliz ve Fransız sosyal demokratlarının ortak hareketi düşünülecek olursa, SSCB’deki çarpılmaların bir diğer sorumlusunun da “devlet sosyalizmi” anlayışı olduğunu görmek gerekmektedir. Bu konuda Rosa Luxemburg’un, Sovyet devrimi üzerine olan savunusunu hatırlamak gerekir; “Bırakın Alman hükümetinin sosyalistleri feryat etsin ve Bolşeviklerin Rusya’daki egemenliğinin proletarya diktatörlüğünün çarpık bir ifadesi olduğunu söylesin. Öyle bir şey vardiysa ya da varsa bunun tek nedeni zaten kendisi sosyalist sınıf savaşımının çarpık bir ifadesi olan Alman proletaryasının kendi davranışlarının bir ürünü olmasıdır.”

Bolşeviklerin tarihsel ölçekte komünizme yaptıkları en büyük katkı, “Cesaret ettim” kavramıdır. Lenin dediği gibi “girişilir görülür”. SSCB’deki çözülme sürecinin değerlendirilmesi yine ayrı bir tartışmanın konusudur. Ancak bu konuda kısa bir şey söylemek gerekirse burjuva devlet aygıtının fiilen yıkılmasını ve dolayısıyla da yüzyılların sınıf baskısı tarafından bırakılmış dev toplumsal çelişkilerin tam olarak çözümünü engellemiş olan tarihî nedenlerin sorgulanması gerekmektedir.

Fransız burjuvazisinin ideolojik baskısına boyun eğerek, yaşanan ekonomik kriz sürecinin çelişkilerini gerçekte olduğundan daha aşağıda değerlendirerek ve bunun gerektirdiği sınıf mücadelesinin keskinliği ve ortaya getirdiklerini reddetmek suretiyle Fransız Komünist Partisi, Manifesto’nun 165. Yılında, taşıdığı amblemi de terk ederek proletaryanın nihai çıkarlarının karşısında bir noktaya yerleşmeye yönelmektedir.

Sınıf bilinçli işçilerin, Partiye gönül vermiş militanların ne yapacağı merak konusu olmakla beraber geline nokta sonu olarak Marksist olmayan ya da Marksizmi ekonomik bir doktrine indirgeyerek, Marx’ı ise Adam Smith’e

benzetmeye çalışarak tuhaf amorf bir sol yaratma çabalarının Batı Avrupa’da hız kazandığını görmek gerekir.

Aslında, üzerine kitaplar yazılan, “sol’un uzun gecesi sonlanmaya yüz tutmuşken” burjuvazinin karşısında yer aldığı varsayılan yapıların gerçek görünümünün ortaya çıkması, bir anlamda işçi sınıfının bilinçli öğelerinin ve militan parti kadrolarının bir yol ayırımına geldiklerini göstermektedir.

Burjuvazi karşısında kendisini rahatsız edecek örgütlü güç istemediği ölçüde bu tür likidasyonları alkışlayanların başında gelecektir.

“Marksizm’i sınıf mücadelesi öğretisiyle sınırlandırmak, onu burjuvazi tarafından kabul edilebilir bir şeye indirgemek demektir. Sadece, sınıf mücadelesini tanımayı, proletarya diktatörlüğünü tanımaya vardiyan kimse Marksisttir.” (Lenin, Devlet ve İhtilâl.)

Olasılıklar ve Olanaklar - 3

Murat Sağlam

Kriz Koşullarında Sınıf Mücadelesi

Krizin mevcut sınıfsal dengeyi bozarak, sınıf mücadelesinin gelişmesi için uygun koşullar yarattığı doğru olmakla birlikte, bu ancak her ülkedeki sınıf hareketinin mevcut durumuna, ideolojik ve örgütsel düzeyine bağlı olarak ele alınabilir. Çünkü hem krizin sınıf mücadelesi üzerindeki etkileri, hem de sınıfın krize karşı tepkilerinin biçimi ve niteliğini belirleyen, sınıf hareketinin kriz anındaki ideolojik ve örgütsel düzeyidir.

Krizin yoksulluğu işçi sınıfından başlayarak toplumun diğer emekçi sınıflarına yaydığı, reddedilemez bir gerçektir. Ancak yoksulluğun yaygınlaşmasıyla sınıf mücadelesinin gelişmesi arasında doğru bir orantı olduğu görüşü, Marksizm'e değil, küçük burjuva köylü sosyalizmine ait bir görüştür. Sınıf mücadelesi pratiğinin de kanıtladığı gibi, yoksulluğun artmasıyla özgürlük talebinin yükselmesi arasında orantılı bir ilişki, ancak sınıf hareketinin ideolojik ve örgütsel gelişmişlik düzeyiyle kurulabilir. Yoksulluk; ancak bilinç ve örgütlülükle birleştiğinde sınıf mücadelesinin yükselmesinin bir kaldırıcı olabilir.

Bugün işçi sınıfının her ülkede içinde bulunduğu durum, bilinç ve örgütlülük düzeyi; krize

karşı sınıfın tepkilerinin etkinliğini ve niteliğini belirlediği gibi, krizin sınıf mücadelesi üzerindeki etkilerini de belirliyor. Farklı ülkelerde farklı biçimlere bürünen tepkiler, esasında bu ülkelerdeki sınıf mücadelesinin ideolojik ve örgütsel düzeyinin bir yansıması olarak ortaya çıkıyor. Bu dikkate alınmadan, krizin sınıf mücadelesi üzerindeki olumsuz etkileri yok edilemeyeceği gibi, krizin sınıf mücadelesinin gelişmesi için sağladığı elverişli koşulları değerlendirebilecek doğru bir mücadele de geliştirilemez.

Üretici güçlerdeki gelişmenin, kapitalist üretim sürecinde ve dünya kapitalist işbölümünde yol açtığı gelişmeler, işçi sınıfı içinde üretim sürecinin örgütlenmesine ve ücret farklılaşmasına dayalı bölünmelere yenilerini de ekleyerek büyüttü. Güvencesiz, esnek çalışmanın, parça başı üretimin yaygınlaşması, çalışma yaşının küçültülerek çocuk ve kadın emeğinin artan kullanımı, iş yoğunluğunun, çalışma saatlerinin şu ya da bu yöntemle artırılması vb., kapitalizmin öteden beri başvurduğu nispi ve mutlak artı-değeri artırma yöntemleri, çeşitlendirilerek, kapitalist meta üretiminin bütününe kapsayan bir yaygınlık kazandı.

Sınıf mücadelesinin etkisinin minimize edildiği koşullarda, burjuvazinin manevra kabiliyeti arttı, manevra alanı genişledi. İşçi sınıfının yüz elli yıllık mücadeleyle elde ettiği kazanımların

neredeyse tümü, son beş yıllık kriz ortamında birer birer kaybedildi. Ücretler tırpanlandı, sosyal haklar budandı. Bu süreçte işsizlik, ücretleri düşürmenin, kâr oranlarının düşme eğilimini frenlemenin, yaşamın belirsizliğini büyütmenin ve kapitalist rekabeti işçi sınıfı saflarına taşımanın en önemli silahı olarak kullanıldı.

Ekonomik zora, ideolojik bombardıman ve siyasal zorun eşlik ettiği bu süreç, kapitalist işbölümünün öngördüğü uygulamalarla gelişmiş kapitalist ülkelerden, gelişmekte olan bağımlı kapitalist ülkelere yoğunlaşarak taşındı.

Bugün sınıf mücadelesi, işçi sınıfının mevcut geriliği üzerine binen krizin bu çok yönlü etkileri ve burjuvazinin saldırıları altında yeniden biçimleniyor.

İşçi sınıfının içinde bulunduğu gerilik ve bölünmüşlük, onun kriz karşısındaki konumunu da belirledi. İşçi sınıfının nispeten örgütlü ve yüksek ücret alan kesimleri kendi ayrıcalıklı durumlarını kaybetmemeye adına içe kapanırken, daha düşük ücret alan güvencesiz büyük çoğunluk, artan yoksulluğa rağmen krizin daha da büyüttüğü işsizlik tehdidi altında sindirildi.

On yıllardır baskı altında tutulan, kendi sınıf örgütleri eliyle denetim altına alınan, tarikat örgütlenmeleri, etnik ve dinsel ayrışmayla parçalanmış, koyu bir gericilik döneminden çıkıp gelen sınıf hareketinin, ne kadar etkili olursa olsun, krizin yoksullaştırıcı etkisiyle bir anda kendisini toparlayıp ayağa kalkması beklenemez. Ancak krizin ilk darbelerinin sersemletici etkisinin yol açtığı güvensizlik ve ne yapacağını bilememenin yarattığı bocalama dağıldıkça, sınıfın tepki verme süreçleri de gelişiyor. Sınıf içinde savunma eğilimi öne çıkıyor, örgütlenme çabaları güçleniyor. Özellikle sınıfın güvencesiz kesimlerinde sendikalaşma eğilimi güç kazanıyor. Ama bu eğilim bir yandan devletin sınıf üzerindeki denetim araçlarına dönüştürülen sendikaların, öte yandan, devletin ve kapitalistlerin doğrudan müdahalelerinin oluşturduğu bariyerlerde kırılıyor. Her kırılma sınıf içinde

yeni bir hayal kırıklığının, parçalanmanın ve geri çekilmenin nedeni oluyor. İşçi sınıfı içine düştüğü bu kuşatmadan ancak, sendikaları sınıf mücadelesi temelinde yeniden örgütleyerek, bu örgütlenmeleri legal ve yarı legal mücadele yöntemleriyle geliştirerek, kendi gücüne güveni temel alan iyi düşünülmüş, iyi hazırlanmış, sağlam örgütlenme ve eylemlerle, mücadele kararlılığı ve azmini geliştirerek, üst üste binen başarısızlıklar ve rekabet içinde kaybettiği güveni, rekabeti saflarından söküp atarak, fabrika ve işyerlerindeki örgütlenmeleri, işçi dernekleri, kooperatifler vb. örgütlenmelerle fabrika dışına taşıyarak, birleştirici eylemi öne çıkartarak, bunları küçük de olsa birbirine eklemlenen başarılı örneklerle geliştirerek, kısacası, kendisini mücadele içinde birleştirip örgütleyerek çıkabilir.

Sınıf hareketinin, krizin yarattığı olanakları değerlendirerek, kendini yeniden toparlayıp bir yükselme trendini yakalayabilmesi, büyük ölçüde sınıf içinde yürütülecek bu devrimci çabanın çapı ve etkinliğiyle belirlenecektir.

Kriz ve Devrim

Kapitalizmin 2007 krizi, işçi sınıfının, tarihinin en kötü durumunda bulunduğu bir zamanda; güçlerinin dağıtıldığı, mücadele silahlarının düşmanın eline geçtiği, sınıfsal refleksinin dumura uğradığı ve fiili olarak sınıf mücadelesinin dışına düştüğü bir dönemde patlak verdi. Büyüklüğü ve derinliğine rağmen kapitalizmin bugünkü krizini 1914 ve 1929 dünya krizlerinden ayıran en önemli özellik, önceki krizlerin aksine, bugünkü krizin sınıf mücadelesinin gerilediği, deyim yerindeyse dibe vurduğu koşullarda ortaya çıkmış olmasıdır. İşçi sınıfının içinde bulunduğu bu geri konum, krizin gelişme seyrinin de belirleyici etkeni oldu. Kriz, ekonomik boyutuyla giderek derinleştiği halde, aradan geçen altı yıla rağmen hemen hiçbir ülkede siyasal bir krize dönüşmedi. Bu durum, burjuvaziye krizi kontrol altına alma ve yıkıcı etkilerini minimize etme olanağını verdi. Eğer

bugün kriz hâlâ kapitalizmi kökten sarsan bir nitelik kazanamadıysa bunun nedeni, burjuvazinin aldığı önlemlerin etkinliği değil, işçi sınıfının içinde bulunduğu durum, bilinç ve örgütsel geriliktir. Başka bir deyişle işçi sınıfı mücadelesinin, kapitalist egemenliği doğrudan hedef alan siyasal bir niteliğe yükselememiş olmasıdır.

Kapitalist sistemde krizlerin oluşumu, kapitalist meta üretimin çelişkili karakterine dayanır, kaçınılmaz ve nesneldir. Krizin, salt ekonomik bir kriz olmaktan çıkarak mevcut ulusal ve uluslararası sınıf dengelerini altüst edecek bir boyuta ulaşması; krizin büyüklüğü, yaygınlığı ve derinliğinden çok, sınıf mücadelesinin mevcut durumu ve niteliğiyle bağlantılıdır.

Ekonomik kriz ile işçi sınıfının siyasal eylemi arasındaki ilişki edilgen değil, karşılıklı etkileşime dayanan etken bir ilişkidir. Kriz, işçi sınıfının siyasal eyleminin üzerinde hareket edeceği olanakları arttırıp olgunlaştırırken, bu olanakları kullanarak kendisini geliştiren siyasal eylem de, krizin siyasal bir krize dönüşmesini sağlar. Kriz ile devrim arasında bir ilişki ancak siyasal eylemin kriz üzerindeki bu devrimcileştirici etkisi dikkate alınarak kurulabilir. Çünkü kriz, bu etki olmadan, siyasal mücadelenin yükselmesine yol açamayacağı gibi, devrimci bir nitelik de kazanamaz. Tersine işçi sınıfı devrimci mücadele araçlarına, Partiye sahipse krizin sınıf mücadelesine sunduğu yeni olanakları kullanarak, Parti – sınıfla ilişkisini güçlendirerek, devrimci bir durumun oluşmasını sağlayabilir ve krizden devrimci çıkışın yolunu açabilir.

Krize dayalı bir mücadele anlayışı kadar, krizden çıkışsızlığa dayalı bir mücadele anlayışı da Marksizm – Leninizm’e yabancıdır. Marksizm, krizin devrimci bir nitelik kazanmasını, kriz – devrim ilişkisini, devrimci öznenin süreçteki belirleyici rolünü atlayarak kurmaz. Devrimci öznenin – Partinin – ancak kriz koşullarında etkili olabileceği varsayımıyla krize endeksli bir mücadele anlayışını olduğu kadar,

krizden çıkışsızlığı temel alan, kendiliğinden bir mücadele anlayışını da reddeder. Krizin yarattığı olanakların devrimci bir tarzda kullanılmasının ve krizin devrimci bir krize dönüşmesinin, işçi sınıfının daha önceki devrimci hazırlığının çapı ve etkinliğine bağlı olduğundan hareketle, kriz-devrim ilişkisini siyasal mücadelenin etkinliği üzerinden kurar.

Geçmişte komünist hareketteki bölünmenin nedenlerinden biri olan, işçi sınıfına kriz karşısında pasif bir tutumu öğütleyen bu iki anlayış, krizin nesnel karakterini kavrayamadığı gibi krizden çıkışta siyasal ve toplumsal öznenin rolünü de kavrayamıyor. Nesnellik, mücadelenin içinden geçtiği koşulların ne ölçüde uygun olup olmadığını anlatır. Ama bu koşullar, hiçbir durumda kendiliğinden devrimci sonuçlar yaratmazlar. Geçmişte olduğu gibi bugün de kimi ülkelerde (Yunanistan ve İspanya’daki grevler, Tunus ve Mısır’daki ayaklanmalar v.b.) patlak veren eylemler ve ayaklanmalar ne kadar kahramanca olursa olsun kendiliğinden ayaklanmaların devrimci sonuçlara yol açmadığını yeterince kanıtıyor.

Kriz ve ona yol açan nedenler ne ölçüde nelse krizden çıkış da o ölçüde, öznelidir. Bunu daha net olarak şöyle ifade etmek de mümkündür. Kriz koşullarında sorun kendini ya burjuva diktatörlüğü ya da proletarya diktatörlüğü biçiminde ortaya koyar. Sorunun kendini bu tarzda ortaya koyması, işçi sınıfının bunu gerçekleştirebilecek güce ve hazırlığa sahip olmasından bağımsız olarak nesneldir ve krizden çıkışın olanaklı iki yoludur. Bunlardan hangisinin gerçekleşeceği ise, öznelidir; sınıfların karşılıklı konumlaşmasının durumuna, işçi sınıfının devrimci bilinç ve örgütlülüğünün düzeyine bağlıdır. Burjuvazi ya işçi sınıfını dize getirerek yeni bir krize kadar krizden çıkar, ya da işçi sınıfı burjuvaziyi yenilgiye uğratarak, burjuva egemenlikle birlikte krizleri de tarihin çöp sepetine atar. Belirli bir tarihsel anda bu çözümlerden hangisinin daha olanaklı olduğu işçi sınıfının devrimci hazırlığının düzeyine bağlıdır. Ama her

durumda sorun, sınıf mücadelesinden geçerek çözüme kavuşur.

Kapitalizmin bugünkü krizi, işçi sınıfının içinde bulunduğu gerilik nedeniyle henüz siyasal bir krize dönüşmemiş olsa da, sıradan bir kriz olarak ele alınamaz. Kriz bozulmuş olan emperyalist güç dengelerini, kapitalist üretim anarşisini büyüterek, rekabeti keskinleştirerek daha da bozarak emperyalist savaşı tetiklemiştir. Bugün krizin Keskinleştirdiği koşullar altında emperyalist devletlerarasındaki, pazarların, hammadde ve enerji kaynaklarının, ucuz işgücünün ele geçirilmesi biçimindeki eski çatışma, yeni güç dengeleri altında yeni biçimlere bürünerek sürüyor. Bu çatışmayı hafifleteceği varsayılan “taşeron” savaşları, işgaller ve ilhaklar tersine çatışmayı daha da büyütüyor. Kapitalizmin “bozulan denge ancak yeni bir savaşla kurulabilir” düsturu bütün çıplaklığıyla işliyor. Burjuvazinin bozulan dengeyi savaş yoluyla yeniden kurma girişimi işçi sınıfı ve halklar için yeni acıların habercisi olsa da, krizden devrimci çıkışın olanaklarını bağrında taşıyor.

Ulusal ve uluslararası dengeleri bozarak yoluna devam eden süreç, sınıf mücadelesinin yeni bir aşamasına işaret ediyor. Bugün dünya derinleşen kriz, buna eşlik eden bir paylaşım savaşı ve keskinleşen sınıf çelişkileriyle yeni bir devrimci dalganın eşliğindedir. Bu eşikte sınıfların mevcut durumlarının bütün çıplaklığıyla ele alınması, işçi sınıfının içinde bulunduğu geriliğin nedenlerinin, sosyalist hareketin zaaf ve yetmezliklerinin ortaya çıkarılması, sınıf hareketinin yeniden örgütlenmesi ve ayağa kaldırılmasında kilit bir öneme sahiptir. Bu yapılmadan sınıf mücadelesinin bugünkü sorunlarına çözüm bulunamaz, görevler doğru saptanamaz ve güçler doğru konumlandırılmaz.

İşçi sınıfı bu döneme güçleri dağıtılmış, bölünmüş ve umudu kırılmış olarak girdi. Siyasetten uzaklaştıkça siyasetin birleştirici özelliğinden de yoksunlaştı. Rekabet içinde sınıf psikolojisinden uzaklaşarak, kendi kendinin rakibi haline geldi. Sınıfın güven duyacağı bir

sendikal ve politik önderliğin var olmaması bu süreci daha da derinleştirdi. Sosyalist hareket ise, yaşadığı örgütsel dağınıklığın ardından, ideolojik savrulma altında likidasyon süreçlerinde etkisizleşti. İşçi sınıfının sosyalizmden uzaklaşması, sosyalist hareketin işçi sınıfı ve Marksizm’den kopması, bu sürecin özlü özeti-
dir.

Bu madalyonun bir yüzüdür. Madalyonun öteki yüzünde burjuva devletin sınıf mücadelesinden edindiği deneyimle devleti “önleyici bir karşı devrim aygıtı” olarak örgütlemesi vardır. Burjuvazi gücünün asıl olarak, işçi sınıfının örgütsüzlüğünden geldiğini bilecek ölçüde deneyimlidir. Bu deneyimden hareketle, işçi sınıfının en örgütsüz olduğu durumda bile ideolojik ve fiziki terörü en üst biçimde örgütlemekten geri kalmıyor. Denetim aygıtına dönüştürdüğü sendikalar ve “sivil toplum örgütlenmeleriyle” sınıfı, yığınları kuşatma altına alıyor. Bu örgütlenmelere dayanarak kapitalizmin yarattığı sorunlar, maddi temellerinden kopartılıyor. Sorunlar, tekil mücadelelere dönüştürülerek sosyalist mücadelenin etki alanı dışına taşınıyor. Son yılların kadın ve ekoloji hareketleri bu durumun en tipik örnekleridir.

Kapitalizm kendi tarihinin sınırlarına yaklaştıkça varlığını korkuyu toplumsal yaşamın her alanına yayıp büyüterek, insanın düşünme ve tepki verme yeteneklerini körelterek, dünyayı bir hapishaneye çevirerek sürdürüyor. Kapitalizmin bütün kurumları, baskı aygıtı, yargı, parlamento, eğitim ve sağlık sistemi v.b. bu işlevle donatılıyor, medya bu donanımı toplumun bilincine kazıyor.

Bu toplumsal ve sınıfsal durum, bugün, bir değişimin öngünündedir. Değişim derinleşen krizin çok yönlü etkisi altında sürüyor. Ancak kuşatma altındaki sınıf hareketi, bu kuşatmadan olağan yöntemlerle kurtulamaz. Köklü bir değişim, ancak mevcut siyasal koşulları alt-üst edecek köklü bir müdahaleyle gelebilir. Bu köklü müdahale her şeyden önce, işçi sınıfının en duyarlı, en devrimci kesimlerini kendi öncü-

sü olarak örgütleyen, kendisini geniş bir işçi ve emekçi kitlesiyle çevreleyen, toplumun ezilen katmanlarını, özellikle gençliği, sınıf hareketi çevresinde birleştiren, sınıfın merkezi eylemini yürütme yeteneğinde, devrimci sınıf partisinin yaratılmasıyla mümkündür.

Bugün işçi sınıfı, dünyanın hemen her köşesinde aynı sorunla, “devrimci bir sınıf partisinin yaratılması” sorunuyla karşı karşıyadır. Birçok cephede birden hazırlıkların yürütülmesi, mücadelenin örülmesi ile yerine getirilebilecek bu görev, dünyanın yeni bir devrim dalgası eşiğinde durduğu bugün, daha da yakıcıdır. Bu aynı zamanda her ülke işçi sınıfının, proletarya enternasyonalizmi adına, üstleneceği en devrimci görevdir de.

İşçi sınıfı bu zor ve zorunlu görevi yerine getirecek, mücadele süzgecin-den süzülerek gelen, sağlam Marksist-Leninist teorik temellere, mücadele deneyimine, bilgi ve birikime sahiptir. Sınıf mücadelesinin bugünkü momentleri ve açığa çıkan güç birikimi bu görevi üstlenmek için yeterlidir. Ancak bu güç ve birikim esas olarak sınıfın dışında, gurup ve gurupçuklar biçiminde, dergi çevrelerinde konumlanmış durumda ve dağınıktır. Bu dağınıklığa dayalı güçsüzlük, aynı zamanda sınıf içinde ve

sosyalist harekette birlik eğilimini de öne çıkarmaktadır. Ancak dağınıklıktan birliğe giden yol, sanıldığı gibi, “asgari müştereklerde” bir yan yana gelme, “ bir kıl oradan, bir kıl buradan kopartılarak” bir uzlaşmaya varma sorunu değildir. Bugün karşı karşıya bulunduğumuz bu dağınıklık, her ne kadar yenilginin bir sonucu olsa da, teorik ve politik kökleri sınıf mücadelesinin bugünkü koşullarındadır. Bu

Bugün işçi sınıfı, dünyanın hemen her köşesinde aynı sorunla, “devrimci bir sınıf partisinin yaratılması” sorunuyla karşı karşıyadır. Birçok cephede birden hazırlıkların yürütülmesi, mücadelenin örülmesi ile yerine getirilebilecek bu görev, dünyanın yeni bir devrim dalgası eşiğinde durduğu bugün, daha da yakıcıdır. Bu aynı zamanda her ülke işçi sınıfının, proletarya enternasyonalizmi adına, üstleneceği en devrimci görevdir de.

atlanarak var olan gurupları bir araya getirmeye yönelik her “birlik” girişimi, politik başarısızlığa ve örgütsel likidasyona mahkûmdur. Son otuz yılın bitmez tükenmez “birlik” girişimleriyle bu gerçek -inkâr edilemez bir biçimde kanıtlanmıştır.

Sorun bir sınıfsal konumlanış, ideolojik ve politik mücadele sorunudur. Mevcut sınıf dışı konumlar terk edilmeden, burjuvazinin iç çatışma zemininde güç arama girişimlerinden vazgeçmeden, mücadeleyi hem teo-

rik ve hem de, pratikte emek-sermaye çelişkisi eksenine oturtmadan, birlik girişimleri, boş bir gevezeliğin ötesine geçemez. Bu doğrultuda atılacak ilk adım, ideolojik çalışmanın derinleştirilmesi, Marksizm’in, ona bulaşmış ve hatta bir dönem için egemen olmuş, ayrık otlarından temizlenmesi, bu ideolojik çabanın, politik ve örgütsel alana taşınarak, yeniden üretilmesidir.

İşçi sınıfının bağımsız örgütlenmesinin güvence altına alınması bu çabanın ne ölçüde başarıyla yerine getirildiğine ve sürekliliğine bağlı olacaktır. Reformizm ile ve her türlü sapmayla, tam ve kesin bir kopuş sağlanmadan, bugün her biri kendi yolundan yürüyen, dergi çevrelerinde sıkışıp kalan devrimci odakların, işçi sınıfının devrimci partisinde kenetlenmesi sağlanamayacağı gibi, bu kopuş, politik bir hat haline getirilerek hayata taşınmadan ve bizzat eylem içinde yeniden üretilmeden, işçi sınıfı ile devrimci hareketin tek bir kanalda birleşmesi de sağlanamaz.

Ama asıl zorluk burada değildir. Asıl zorluk, doğmakta olana, eski politik kalıpların, yaşanan olumsuzlukların yarattığı ön yargılı yaklaşımda ifadesini bulan, devrimci kadrolarda ve işçi sınıfının öncü kesimlerindeki güvensizliğin aşılmasındadır. İşçi sınıfının öncü kesimleriyle, devrimci örgütlenmeler arasında bir duvar gibi yükselen bu güvensizlik, işçi sınıfı içinde, sözün eylemle birliğini kuran, sabırlı, inatçı bir siyasal çalışmayla, yeni devrimci bir kültürün egemen kılınmasıyla aşılabılır.

Sağlam bir devrimci önderliğin yaratılamamış olması öncü işçilerin devrimci hareketlere karşı olan güvensizliğini beslerken, aynı şekilde krize karşı tepkilerin zayıflığı da sosyalist kadrolarda sınıfa karşı inançsızlığı beslemektedir. Sosyalist hareketin ve sınıfın mevcut durumu komünistler için sadece bir veridir. Bu veri, bazıları buna kaçışın bir gerekçesi olarak sarılsa da, komünistlerin önündeki görevlerin ağırlığını gösterir. Günün öne çıkan “acil demokratik görevleri” adına temel devrimci hedeflerden vazgeçişin, sonal hedefi gözetmeden kısmi talepler etrafında birbirinden kopuk olarak yürütülen mücadelelerin, geleceğin, bugünkü kısmi taleplere feda edilmesinin, kendiliğindenliğin devrimci siyaset mertebesine yükseltilmesinin sınıf mücadelesinin bugünkü geriliği içinde kendine yol arayanların kendi tutumlarını haklı göstermek için gerekçeler bulmaları mümkündür. Ancak bu iyi niyetli bir yaklaşım da olsa kendiliğinden

hareketin kuyruğuna takılmaktır, Engels’in dediği gibi “oportünizmin en tehlikelisi” İşçi sınıfının uzun yıllardır içinde bulunduğu uzlaşma ve eylemsizlik dikkate alındığında krizle birlikte özellikle Avrupa’da yaşanan hareketlilik muazzam bir enerjiye işaret ediyor. On binlerce insanın sokaklara çıkması, kendi çıkarlarının burjuvazinin çıkarlarıyla uyuşmadığını haykırması önemli bir gelişmedir. Ama sayılar ancak, bilinç ve örgütle birleştiğinde gerçek devrimci bir güce dönüşürler. Bugün eksik olan kitlelerin devrimci enerjisi değil bu enerjiyi, önüne kattığı her şeyi yıkıp yakan, coşkun bir sele dönüştürecek olan devrimci müdahaledir. Devrimin partisinin yaratılmasındadır.

Sadece eski biçimlerin değil, eski kadro niteliğinin de yetmediği bir andayız. Eskiden farklı olarak, düşünce tembelliğinden sıyrılarak, var olan sorunlar ve onların çözüm yolları üzerinde kafa yormak, sınıfa ulaşmanın yeni yol ve yöntemlerini bulmak, sınıfa öğretirken, en çok da ondan öğrenmeye çalışarak vb; kısacası devrimin kaderiyle bağlanmak, bugün devrimciliğin öne çıkan yeni kriterleridir.

Sınıf mücadelesi, eskisinden farklı koşullar altında, yeni bir döneme giriyor. Keskin bir hesaplaşmaya doğru yol alıyor. İşçi sınıfı bu hesaplaşmaya hazır mıdır, ya da sınıfta bu hesaplaşmayı karşılayacak güç var mıdır? Soruyu bu şekilde sormak, işe tersinden yaklaşmaktır. Evet; bugün bu güce sahip değiliz; ancak, bu güç, vardır v sınıflar mücadelesi tarihi, bu gücün varlığının tanığıdır. Mücadele sürecinin bu somut anında, henüz açığa çıkmamış, toparlanıp örgütlenememiştir. Doğru soru, bugün henüz açığa çıkmamış olan bu gizil gücün, toparlanması, örgütlü ve bilinçli bir güç haline getirilmesi için ne yapılması gerektiği sorusudur. Sorunun böyle konulması, “nereden başlamalı” sorusunun cevabı, güçsüzlüğü aşmanın da anahtarıdır. Bunun için gerekli bilinç, birikim ve deneyim vardır. Geride kalan ise, işe girişmek; sözü, örgüt ve eyleme dönüştürmektir.

Kesintisiz Devrimden Aşamalı Devrim Teorilerine

F. Demirci

1 848-49 Avrupa devrimleri; bir yandan işçi sınıfını tarih sahnesine taşıırken, öte yandan da burjuvazi ile eski gerici sınıf (feodalite) arasındaki uzlaşmayı teorik bir olasılıktan çıkartarak pratikte de mümkün kıldı. Feodalizme karşı mücadele söz konusu olduğunda işçi sınıfının devrimci enerjisine başvuran burjuvazi, işçi sınıfı mücadele silahını kendisine çevirdiğinde elini eski düşmanına feodal sınıfa uzattı. Artık işçi sınıfı burjuvazi için güvenilir bir yedek değil, tehlikeli bir düşmandı. Bu durum sınıf mücadelesinin yönünü de nitelediğini de değiştirdi. Bundan böyle feodal sınıf, burjuvazinin işçi sınıfına karşı mücadelede ana dayanaklarından biri oldu.

Marks ve Engels işçi sınıfının 1848- 49 devrimlerindeki pratik mücadelelerinden esinlenerek devrimin ardışık sürekliliği tezini dillendirdiler. Bu tezin üç önemli dayanağından birincisi, Burjuvazinin 1789 Fransız devriminden başlayarak gericileştiği, Modern dünyada sınıf mücadelesinin esas olarak işçi sınıfı ile burjuvazi arasında cereyan ettiği, bunun 1848-49 devrimleriyle teyit edildiği; ikincisi, işçi sınıfına karşı eski ve yeni gerici sınıfların -feodal soyluluk ile burjuvazinin- uzlaşma içinde oldukları; üçüncüsü, feodalizmin, feodal kalıntıların tasfiyesinin burjuvazi için bir devrim değil, bir reform so-

runu olduğudur. 1848 devrimlerinden başlayarak 1900’lu yılların sonlarına doğru Avrupa’nın pek çok ülkesinde, çoğu durumda aristokrasinin burjuvalaşmasıyla, feodalizm reformcu bir tarzda tasfiye edildi.

Lenin; Marks ve Engels’in sürekli devrim tezini, Kapitalizmin hatırı sayılır gelişmesine rağmen, hala feodal sınıfın, Çarlığın iktidarda olduğu Rusya’daki sınıf mücadelesine uygulayarak, demokratik devrim ve sosyalist devrimi tek bir devrimci süreç olarak ele alan “kesintisiz devrim” tezini geliştirdi. Lenin’in Rusya koşullarında geliştirdiği bu tez, 1905 ve 1917 Şubat devrimlerinde ana hatlarıyla doğrulandı. Dünya sosyalist devrimi çağını fiili olarak başlatan Ekim Devrimi sonrasında Lenin’in kesintisiz devrim tezi somut koşullarından arındırılarak, Aşamalı devrim teorilerinin teorik temeli haline getirildi. Bu teorik temel üzerinde Burjuvazinin Feodal sınıfla uzlaşarak iktidarı aldığı ülkelerde, burjuva demokratik devrimin tamamlanmadığı, sömürgelerde ise kapitalizmden arındırılmış anti-emperyalist aşamalı devrim teorileri geliştirildi. Daha sonra bu teori, burjuvazi içindeki ayrışmayı temel alan anti-faşist ve anti-tekel “devrim” teorileriyle çeşitlendirildi. Devrimin en temel sorunu olan iktidar sorunu, sınıfsal temelden kopartılarak, karşıt sınıfların bazı kat-

manlarını içeren ittifak politikaları oluşturuldu. İşçi sınıfı ve sömürge halkları sınıf uzlaşmasına dayalı bu teorik keşmekeş ve buna dayalı ittifak anlayışlarının bedelini ağır yenilgilerle ödedi.

Aşamalı devrim teorileri, farklı biçimlerde de olsa sosyalist harekette bugün de, egeme konumdadır. Devrimin niteliği sorununun, sınıfın siyasal hareketinin ideolojik ve örgütsel bağımsızlığının en temel sorunu olduğundan hareketle, bu sorunu tarihsel bir perspektif içinde ele almanın zorunlu olduğunu düşünüyoruz.

Marks ve Engels 1848 – 1849 Alman burjuva devrimi deneyiminden hareketle, yaklaşmakta olan devrimde proletaryanın, burjuvazi ve küçük burjuvazinin bir yedeği konumundan çıkarak gerçek devrimci rolünü oynayabilmesi için kendi bağımsız örgütlenmesini gerçekleştirmesi gerektiğini, “ ... az çok mülk sahibi tüm sınıflar egemen konumlarından uzaklaştırılınca dek, proletarya devlet gücünü ele geçirincede ve yalnızca bir tek ülkedeki değil, dünyanın tüm önde gelen ülkelerindeki proleterlerin birliğini, bu ülkelerin proleterleri arasındaki rekabetin ortadan kalkmış olduğu ve hiç değilse belli başlı üretici güçlerin proleterlerin elinde toplanmış bulunduğu noktaya ulaşınca dek devrimi sürekli kılma”nın (1) proletaryanın görevi olduğunu belirterek, yaklaşan devrimde proletaryanın sloganının “sürekli devrim” olması gerektiğini ortaya koymuşlardır.

Gerek Marks ve Engels’in, gerek Lenin’in yaklaşımında “sürekli devrim teorisi” hem herhangi bir ülkedeki devrimin sürekliliğini, hem de bu devrimin başka ülkedeki devrimlerle birlikte dünya devrimine büyümesini içermektedir. Başka bir deyişle, sürekli devrim sloganı sadece bir ülke proletaryasının değil, dünya proletaryasının sloganıdır.

Devrimin kendi içindeki sürekliliği, yalnızca geri bir ülkede sosyalizm yolunun açılması zorunluluğundan kaynaklanmıyor; bundan da önemlisi kapitalizmden komünizme yürüyüşte, tarihsel sürecin bir zorunluluğu olarak ortaya

çıkıyor.

Burjuva devrimleri açısından, devrimde süreklilik zorunluluğu yoktur. Tam tersine proletaryanın “kendisi için bir sınıf” durumuna yükseldiği ve sınıf mücadelesinin esas olarak burjuvazi ile feodal sınıf arasında bir mücadele olmaktan çıkarak, proletarya ile burjuvazi arasında mücadeleye dönüştüğü koşullarda, burjuva devrimlerin gericileşmesi sınıf savaşımının bir zorunluluğudur.

Bu koşullarda tek tek burjuva devrimlerin gerici bir karakter kazanması da, tek tek ülkelerdeki işçi sınıfının devrimci bir konuma yükselmesine bağlı değildir. Bunun için işçi sınıfının konumunda bir sıçramanın genel planda ortaya çıkması yeterlidir. Örneğin 1848 Fransız devrimi, burjuva devrimleri tarihinde böyle bir dönüşümün (gericileşmenin) dönüm noktasıdır. Bu devrimle birlikte tarihsel olarak burjuva demokratik devrimler dönemi kapanmıştır. Bundan sonraki bütün burjuva devrimleri, devrimde işçi sınıfının kendi bağımsız rolünü üstlendiği oranda, artan ölçüde uzlaşmacı ve “gerici” doğmuşlardır. Dünya çapında sınıf mücadelesinde burjuva – feodal karşıtlık, yerini esas olarak proleter – burjuva karşıtlığına bırakmıştır ve burjuvazi silahını ölmekte olan sınıftan – feodal sınıf – doğmakta olan sınıfa – işçi sınıfı – çevirmiştir.

Kapitalizmin, emperyalizmin tam ve doğru bir çözümlemesine dayanan, Lenin’in kesintisiz devrim tezi “İki Taktik” te konulduğu biçimiyle, genel olarak kapitalizmden sosyalizme geçişin bir teorisi değil, Rusya’nın o günkü koşullarının değerlendirilmesine dayanan bir çözümlemedir ve ancak bu çerçevede, kapitalist ilişkilerin varlığına rağmen feodal sınıfın iktidarda olduğu ülkelerle sınırlı bir geçiş teorisi olma özelliğine sahiptir. Lenin’in şu sözleri bu saptama için yeterince açıklayıcıdır. “Avrupa’da sosyal demokrat çalışmanın gerçek siyasal içeriği, devletle tüm egemenliği elinde tutan burjuvaziye karşı proletaryayı iktidar savaşına hazırlamaktır. Rusya’da ise sorun sadece modern bir burjuva

devleti yaratmaktır. Bu devlet (çarlığın demok-rasi üzerinde zafer elde etmesi durumunda) bir junker monarşisine, ya da demokrasinin çarlık üzerinde zafer kazanması durumunda) köylü demokratik cumhuriyete benzeyecektir. Bugün-kü Rusya’da demokrasinin zafer kazanması, ancak köylü yığınlarının, hain liberallerin değil ama devrimci proletaryanın önderliği altında gitmesiyle mümkündür. Tarih henüz bu soru hakkında kararını vermiş değil, Rusya’da he-nüz burjuva devrimleri tamamlanmamıştır.” (2) Lenin’in çözümlemesinin sürekli devrim teori-si açısından önemli noktalarını şöyle sıralamak olanaklıdır:

1- Kapitalizmin emperyalist aşamaya ulaş-masıyla birlikte sosyalizmin maddi koşulları tüm dünya ölçüsünde olgunlaşmış, böylece pro-leter devrimleri tarihin gündemine girmiştir.

2- Kapitalizmin eşitsiz gelişimi ve bunun-la açıklanan çeşitli ülkelerde yoğunlaşması ve keskinleşmesine bağlı olarak devrim başlangıç-ta bir ya da birkaç ülkede zafere ulaşabilir.

3- Ekonomide ve devlette tekелci egemenliğe denk düşen sistemin ana politik eğilimi siyasi gericiliktir. Burjuvazinin, emperyalizm çağında, burjuva demokrasisine bağlı kalması olanaksız-dır. Feodal gericiliğin iktidarda olduğu ülkeler-de burjuvazi, proleter devrimden korkusuyla fe-odalizmle tam ve kesin hesaplaşma yeteneğini yitirmiştir. Feodalizme karşı savaşımında sonuna kadar gitmeye kararlı tek güç proletaryadır.

4- Bu ülkelerde varlığını koruyan feodal iliş-kiler sınıf mücadelesinin serpilip gelişmesinin önündeki başlıca engeldir. Ama bu feodal ilişki-lerle kapitalist ilişkilerin iç içe, yan yana bulun-ması geçici bir olgudur, feodal sömürünün ye-rini kapitalist sömürünün alması kaçınılmazdır. Bu, iki biçimde gerçekleşebilir: a) Reform yolu ile – feodal toprak sahibinin kapitalist toprak sa-hibi haline gelmesi, b) Devrim yolu ile – feodal ilişkilerin tam ve kesin tasfiyesi.

5- Bu ülkelerde “devrim toplumsal ve ekono-mik doğası bakımından bir burjuva devrimdir”.

Devrimin ilk ağızdan hedefi feodal gericiliğin (çarlık, krallık, monarşi vb.) devrilmesidir. Top-rağı feodallerin elinden alıp köylüye verecek olan bu devrim, aynı zamanda bir köylü dev-rimidir.

6- Proletaryanın amacı sosyalizmi kurmak-tır. Siyasi iktidarın feodal sınıfın elinde olduğu bir ülkede proletarya bu amacına varmak için feodal ilişkilerin temizlenmesi işini üstlenmek zorundadır. Bu görev proletarya için geçici sü-reli ama zorunlu bir görevdir. Bu devrimi zafer-le sonuçlandırmadan (işçi-köylü devrimci de-mokratik diktatörlüğünü kurmadan) proletarya sosyalizm amacını gerçekleştiremez.

7- Bu devrimde proletaryanın ana bağlaşığı köylülüktür. Köylülük bu devrimden aynı za-manda en çok çıkarı olan sınıftır. Proletaryayla köylülüğün bağlaşıklığı devrimin kesin zafe-rinin, proletaryanın hegemonyası ise devrimin kesintisiz gelişiminin olmazsa olmaz koşuludur.

Lenin’in sürekli devrim formülasyonun-da ana noktalardan biri, devrimin ilk ağızdaki hedefinin feodal iktidarı devirmek, diğeri ise devrimin sürekliliği için proletaryanın köylülük üzerindeki hegemonyasını gerçekleştirmek zo-runluluğudur.

Bu belirlemelerden sonra şimdi de Rusya’da devrimin gelişimini ele alalım: 1917 Şubat burjuva demokratik devrimi öncesi Rusya’nın somut durumu neydi ? Rusya “orta derecede gelişmiş kapitalist bir ülke” olmasına rağmen siyasi iktidar, feodal soyluluğu temsil eden çarlığın elindeydi. Rusya’da var olan sınıflar (proletarya, burjuvazi, köylülük vb.) tarafından yürütülen mücadele bu sınıfların her birinin bir-birinden farklı olan amaçlarına karşın çarlığın devrilmesine yönelikti. Bunun anlamı Lenin’in usanmadan tekrarladığı gibi “Rusya’da devri-min ekonomik ve toplumsal doğası bakımından bir burjuva devrim”(3) olmasıdır.

Özünde bir burjuva devrimi olan bu devrim karşısında Rusya proletaryasının önünde iki yol vardır; ya, özünde bir burjuva devrimi olan çar-

lığın devrilmesi savaşımına, kendisini gelecek teki “sosyalist devrime hazırlama” gerekçesi ile “aşırı muhalefet partisi” olarak konum almak, böylece gelecekteki sınıf savaşımı uğruna bugünkü sınıf savaşımının dışında kalmak, ya da demokratik köylülüğün önüne geçerek çarlığı yıkmak, devrimin kesintisiz gelişimini güvence altına alarak sosyalizm amacına ulaşmak. Bu “iki taktik” Rus devriminde Menşevikler ile Bolşevikler arasındaki ayrılığın gerçek temelidir.

Çarlığa karşı mücadele eden diğer sınıflardan farklı olarak, proletaryanın amacı sosyalizmdir. Proletarya bu amacına sınıf savaşımından yararlanarak, kenarda mutlu günün gelmesini bekleyerek değil, onun bizzat içinde ve önünde yer alarak, bu savaşımı bizzat örgütleyerek ulaşabildi.

Rusya’nın o günkü objektif ve subjektif koşullarının “işçi sınıfının hemen ve tam kurtuluşunu olanaksız kıldığı” (4) somut durumdan hareketle Lenin sosyalizm amacına varabilmek için, proletaryanın gelişmekte olan burjuva devrimine katılmakla kalmayıp, bu savaşımı “kesin devrimci amaca”(5) (işçi –köylü devrimci demokratik diktatörlüğü) bağlayarak, çarlığa karşı savaşımında kesin zaferden çıkarı olan köylülük üzerinde hegemonyasını kurmak zorunda olduğunu, feodal gericiğin iktidarda olduğu bir ülkede sosyalizmi başka bir yoldan gerçekleştirmenin olanaksızlığını belirtmiştir.

Çarlığa karşı savaşımında yer alan güçlerin sınıfsal konumlarını ve amaçlarını göz önünde tutarak Lenin, “Rusya’nın ekonomik ve politik düzeninin burjuva demokratik doğrultuda oluşup dönüşme” sinin kaçınılmaz olduğunu ve bu dönüşümün iki farklı biçimde sonuçlanabileceğini belirtmiştir: a) ya her şey çarlığa karşı devrimin kesin zaferiyle sonuçlanacaktır, b) ya da kesin zaferi sağlayacak olan güçler yeterli olmayacak ve her şey burjuvazinin en tutarsız, en bencil öğelerinin çarlıkla uzlaşmasıyla sonuçlanacaktır.”(6)

Lenin’in geliştirdiği ve Rusya koşullarına uyguladığı kesintisiz devrim teorisinin özü, özünde birbirinden farklı olan iki savaşımın – çarlığa karşı burjuva demokratik devrim savaşımı ile burjuvaziye karşı sosyalizm savaşımı – tek bir devrimci süreç olarak birleştirilmesidir. Bu devrimci süreçte, çarlığa karşı işçi-köylü devrimci demokratik diktatörlüğü amacıyla yürütülen savaşım proletarya açısından onun sosyalizm amaçlı savaşımına bağımlı “belirli süreli ve geçici bir görev”dir.(7)

Daha önce de belirttiğimiz gibi proletaryanın hegemonyası bu iki süreci tek bir devrimci süreç olarak birbirine bağlayan maddi bağdır.

Bolşeviklerin taktiğinde burjuva demokratik ve sosyalist devrim olarak yer almış olan bu formülasyon, parti programında minimum ve maksimum program olarak ifade edilmiştir. Lenin bu gerekliliği (maksimum ve minimum program gerekliliğini) şöyle açıklamıştır: “İşçiler ile ilgili bölümde toplumsal reformlarını aşmak hakkına sahip değiliz, köylüler bölümünde ise, toplumsal devrimci taleplerde durmamız gerekiyor. Başka bir deyişle, işçilerle ilgili bölümde kesinlikle minimum bir programla sınırlanmış durumdayız, köylüler bölümünde ise maksimum bir program getirebiliriz ve getirmeliyiz. Açıklayalım : her iki bölümde de ileri sürdüğümüz şeyler bizim ivedi taleplerimizdir, bizim nihai amaçlarımız değil. Bu nedenle her ikisinde de günümüz (burjuva) toplumu temelinde kalmak zorundayız... İşçilerle ilgili olan bölümde, kendimizi yürürlükte olan burjuva düzeninde yapılacak kısmi iyileştirmelerle sınırlamak zorundayız. Köylüler bölümünde ise serflik düzeninin tüm kalıntılarını temizlemek için çabalamak zorundayız... Burjuvazinin iktidarını deviren toplumsal devrim bizim nihai amacımızı başaran proleter devrimi olduğu içindir ki, işçilerle ilgili bölümde yer alan ivedi taleplerimiz arasında toplumsal devrim taleplerini koyamayız. Köylülük bölümünde ise toplumsal devrimci talepleri koyuyoruz. Çünkü serf sahibi toprak sahiplerinin egemenliğini yıkan toplumsal devrim

(...) yürürlükte olan burjuva düzeninde olanak dahilindedir.”(8)

Rusya’daki somut durum, işçi sınıfının önüne -üzerine yorum gerektirmeyecek kadar açık-çözülmesi zorunlu farklı iki görevi koyuyor: Çarlığı yıkılması ve “demokratik bir cumhuriyetin” kurulması (minimum program) ; burjuva düzeninin yıkılması ve proletarya diktatörlüğünün kurulması (maksimum program).

1917 Şubat devrimine kadar Bolşeviklerin eylemine yön veren ana taktik, minimum programla ortaya konan çarlığın yıkılması, işçi-köylü devrimci demokratik diktatörlüğünün kurulmasıdır. Minimum programın üzerinde yükseldiği ana istemler (sekiz saatlik işgünü, toprağın köylüye verilmesi, demokratik bir cumhuriyet) dikkate alındığında bu programın tamamen burjuva demokratik çerçevede kaldığı kolaylıkla görülebilir.

1917 Şubat Devrimi ve Bolşeviklerin Stratejisinin Değişmesi

1917 Şubat-Mart devrimleriyle birlikte çarlık yıkıldı, ama somut durum Bolşeviklerin önceden öngördüğü biçimde gerçekleşmedi. Burjuvazinin iktidarının yanında ve onunla yan yana varolan işçi sınıfının ve köylülüğün fiili iktidarından oluşan bir iktidar ikiliği ortaya çıktı. İktidar ikiliği çok kısa bir süre devam etti. İşçiler ve köylüler kendi elleriyle iktidarı burjuva-ziye teslim ettiler.

Burjuvazinin iktidarı tümüyle ele geçirmesiyle birlikte burjuva devrimin burjuva demokratik anlamda kendi azami sınırlarına ulaşma olasılığı da ortadan kalktı ve devrimin görevleri çözülmekten kaldı.* Lenin 1917 Şubat devriminde ortaya çıkan bu yeni durumdan hareketle, yeni durumda partinin ana şiarının sosyalist devrim olması gerektiğini ortaya koydu. Rusya’nın koşullarındaki hangi değişim böyle bir strateji değişikliğine yol açmıştı ?

Şubat devrimi kendi görevlerinin hiçbirini çözmemiştir (toprak sorunu, ulusal sorun vb. olduğu gibi kaldı). İşçi sınıfı ve yığınların durumunda hiçbir iyileşme sağlanmadığı gibi, devrimden sonra açlık, Rusya’nın bir numaralı sorunu haline geldi. Devrimle birlikte yığınların bilinç düzeyinde bir değişiklik olmasına rağmen, bu değişim bilinçte bir sıçrama noktasına varamadı. Bunun en açık kanıtı fiili iktidarı elinde tutan Sovyetlerin büyük çoğunluğunun kendi isteğiyle burjuva hükümeti desteklemeye devam etmesidir. “Rusya’da proletaryanın siyasal yetersizliği, yetersiz bilinç ve örgütlenme derecesi, madalyonun öteki yüzü işte budur.”(9)

Ne var ki tüm gerçekleşmeyenlere karşın Rusya’nın toplumsal yapısında köklü bir değişim gerçekleşmiş, iktidar feodallerin elinden burjuvazinin eline geçmişti. Lenin’in yeni stratejisini dayandığı ana nokta işte budur.

Lenin, 1917 Devrimi öncesi ve sonrası somut durumu ele alarak bu yeni taktiği şöyle açıklıyor: “O tarihlerde (1917 Şubat devrimine kadar olan süre kastediliyor) burjuva devriminin öngününde ya da tamamlanmamış bir burjuva devriminin akışı içinde bulunuyorduk ve görev her şeyden önce bu devrimi krallığın yıkılmasına kadar götürmekti. Şimdi krallık yıkılmış bulunuyor. Rusya’nın, başında Kadetler, Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler bulunan bir demokratik cumhuriyet haline geliş ölçüsünde burjuva devrimi tamamlanmıştır.... Yalnız proletarya ve köylüler krallığı devirebilirler, o çağda bizim sınıf siyasetimizin belirleyici ilkesi bu olmuştur. Ve bu ilke doğru idi. 1917 Şubat ve Mart ayları bu ilkeyi bir kez daha doğrulamaktan başka bir şey yapmadı. Yalnız proletarya en yoksul köylüleri (...) yöneterek savaşı demokratik bir barışla sona erdirebilir (...) ve sosyalizme doğru mutlak olarak zorunlu olan, acil bir hale gelen adımları atabilir. Şimdi sınıf siyasetimizin belirleyici ilkesi budur.”(10)

Lenin’in bu tezine karşı çıkanların dayandıkları ana nokta; 1917 Şubat devriminin, devrimin hiçbir sorununu çözemediğinden hareketle

“burjuva demokratik devrimin tamamlanmadığı” tezidir. Bizde de sosyalist devrime karşı duranların yıllardır sarıldıkları ana tez budur.

Devrimde proletaryanın gerçek devrimci rolünü oynayabilmesi ve zaferi garanti altına alması için her şeyden önce “devrimin temel sorunu olan iktidar sorunu”nda tam bir netlik şarttır.

Türkiye devrimci hareketi demokratik devrim mi, sosyalist devrim mi ikileminden kurtulmadan yaklaşan devrimde gerçek devrimci rolünü oynayamaz. Bu bakımdan Lenin’in 1917 Şubat devriminden sonra yükselttiği sosyalist devrim şiarına karşı “burjuva demokratik devrim tamamlanmamıştır” gerekçesiyle karşı duranlara, Lenin’in yürüttüğü savaşımın kavranması özellikle önemlidir.

İktidarın burjuvaziye geçişini “alışılmış tipte tamamlanmış burjuva demokratik devrim”(11) olarak tanımlayan Lenin, bu tezin artık eskidiğini, hiçbir işe yaramaz olduğunu, bu teze sarılmanın sınıf mücadelesinden hiçbir şey anlamamak olduğunu belirterek şunları yazmıştır: “Birinci aşama neyi kapsar ? Devlet iktidarının burjuvaziye geçmesini. Şubat-Mart 1917 devriminden önce iktidar Rusya’da eski bir sınıfa (...) feodal toprak soylularına aitti. Bu devrimden sonra iktidar başka bir sınıfa, yeni bir sınıfa, burjuvaziye ait bulunuyor. İktidarın bir sınıftan ötekine geçişi, sözcüğün bilimsel anlamıyla olduğu kadar, politik ve pratik anlamıyla da bir devrimin birinci, başlıca ve esas belirtisi-dur. Burjuva devrimi ya da burjuva demokratik devrim, Rusya’da bu bakımdan tamamlanmıştır.”(12)

Bu noktada 1917 Şubat devrimiyle 1920 Türk burjuva devrimi arasında bir karşılaştırma yapmak konuya daha da bir açıklık getirecektir. Karşılaştırmanın gerçekçi olabilmesi için her iki ülkenin o günkü somut durumlarının ele alınması zorunludur.

O günkü Rusya’yla karşılaştırıldığında

Türkiye’de devlet iktidarı Rusya’da olduğu gibi feodal gericiğin elindeydi. Bu benzerliğe rağmen arada önemli farklılıklar vardır. Her şeyden önce Türkiye (Osmanlı) yarı sömürge bir ülke idi ve kapitalizm henüz yeni yeni gelişmeye başlamıştı. Sanayi burjuvazisi hemen hemen yok gibiydi, buna karşın görece gelişmiş bir ticaret burjuvazisi vardı. Rusya’dan farklı olarak güçlü, deneyimli ve isyankâr bir köylülük yoktu. İşçi sınıfı hem nicel olarak hem de nitel olarak henüz gelişmemişti. Ayrıca burjuvaziye karşı sendikal anlamda bile bir mücadele deneyimine sahip değildi. İşçi sınıfının siyasi örgütlenmesi de henüz başlangıç aşamasında ve oldukça dağınıktı. Burjuvazi açısından ise durum çok daha farklıdır. Henüz kapitalist gelişmenin başlangıç döneminde olmasına karşın, bununla kıyaslanamayacak ölçüde güçlü, örgütlü ve deneyimli bir burjuva hareket söz konusudur. 1920’lere doğru Müdafai Hukuk hareketi olarak yeniden örgütlenen burjuva hareketin geçmişinde, 1908 gibi bir burjuva devrimci deneyim, İttihat ve Terakki gibi radikal bir örgütlenme ve feodalizme karşı örgütlü bir savaşım geleneği vardır.

Rusya’da burjuva devrimin gerçekleştiği dönemde (1917) Türkiye’deki somut durum şöyleydi:

Türkiye I. Paylaşım Savaşı’ndan emperyalist Almanya ile birlikte yenik çıkmış, Mondros mütarekesi ile imparatorluğa ait toprakların büyük bir kısmını kaybetmişti, geri kalan topraklar (Misak-ı Milli) üzerinde de emperyalist paylaşım sürmekteydi. Feodal iktidar ise emperyalizme tümüyle teslim olmuş durumdaydı. Bu koşullarda feodal gericiğe ve burjuvaziye yönelik sınıf savaşları, işgale karşı savaşım ile ulusak kurtuluş mücadeleleri iç içe geçmiş durumdaydı. “Misak-ı Milli” sınırları içinde ortaya çıkan ulusal kurtuluş hareketlerini (Kürt, Ermeni ve Rum ulusal kurtuluş hareketleri) bir yana bırakırsak iç içe girmiş sınıf savaşımı içerisinde yer alan güçleri şöyle sıralamak olanaklıdır: Müdafai Hukuk hareketi(burjuva hareket), Kuvva-i Seyyare hareketi (köylü hareketi) ve

TKP ve Halk İştirakiyyum Fırkası'nda somutlanan işçi hareketi.

Türkiye'nin o günkü somut durumunu ele aldığımızda, ivedi devrimci adım "toplumsal ve ekonomik doğası bakımından burjuva" olan "milli demokratik devrimin" gerçekleştirilmesidir.

İşçi sınıfı devrimci hareketinin önündeki ana görev feodal iktidarı yıkmak, emperyalizmi kovmak ve köylü Sovyetlerini gerçekleştirmektir.**

Şüphesiz bu görev, ancak işçi sınıfının bağımsız örgütlenmesinin yaratılması ve kendi bağımsız politikasını hayata geçirerek, burjuvazinin emekçi yığınları aldatıp da yedeğine alma çabalarını boşa çıkarması ile yerine getirilebilirdi. Ama somut durum çok farklı gelişmiştir. İşçi sınıfı kendi bağımsız örgütlenmesiyle sınıf savaşımı içinde yer aldığı halde bağımsız bir politik hat izleyememiştir; çabasının ana yönünü köylü hareketini etkilemek, onunla ittifak kurmak ve milli demokratik devrimi*** sonuna kadar götürmek doğrultusunda harcaacağı yerde, burjuvaziyle ittifak peşinde koşmuştur. Burjuvazinin yedeği rolünü oynamanın ötesine geçememiş ve öncülüğü de izlediği kuyrukçu politika ile gönüllü olarak burjuvaziye bırakmıştır.

Bu koşullarda burjuvazi feodal gericilik ve emperyalizmle uzlaşma halinde iktidarı ele geçirdi (1920).

TKP burjuvazinin iktidarı ele geçirmesiyle oluşan bu yeni durumu göremedi, stratejisinde hiçbir değişiklik yapmadan burjuva demokratik devrimin tamamlanmadığı eskimiş tezine dayanarak burjuva-kuyrukçu politikayı izlemeye devam etti.

TKP, Bolşeviklerin 1917 Şubat devriminden sonra izlediği taktiğin tam tersini izledi. Bolşevikler 1917 Şubat devriminden sonra kurulan burjuva hükümeti – işçi köylü Sovyetlerinin büyük çoğunluğu bu hükümeti izlediği halde – kesinlikle desteklemeyip burjuva hükümete

karşı sosyalist devrim şiarını yükseltirken; TKP, emperyalizm ve feodal gericilik ile uzlaşan, kendi devrimini ileri götüremeyeceği, demokratik görevleri çözemeyeceği pratikte açığa çıkan burjuva iktidarı büyük bir şevkle desteklemeye devam etti.

1924'ten sonra Komintern'in geliştirdiği burjuvazinin feodal gericiliğe karşı savaşımını destekleme, onun işçi sınıfına ve halka karşı aldığı tedbirlere karşı çıkma biçiminde özetlenebilecek sağ taktik TKP'nin bu kuyrukçu politikalarda ısrar etmesinin teorik kılıfı oldu. Bu ünlü "turnusol kağıdı" taktiğinin ne kadar kulağa hoş gelse de, işçi sınıfının kendi bağımsız mücadelesine son vererek burjuva kuyrukçuluğuna yol açtığı, menşeviklerden sonra TKP'nin pratiği ile de bir kez daha kanıtlanmıştır.

Sonuçta TKP burjuva (Kemalist) hareketin bir uzantısı olmanın ötesine gidemedi. Tüm gücünü, sınıfla olan tüm bağlarını yitirdi ve zaman zaman da örgütsel varlığını bile sonlandırarak politikanın dışına düştü.

Burjuvazinin öncülüğü ele geçirmesi ile 1920 burjuva devrimi, Lenin'in emperyalizm döneminde burjuvazinin, işçi sınıfından ölümcül korkusuyla kendi devrimini sonuna kadar götüremeyeceği, bu devrimi sonuna kadar götürecektir gücün köylülükle bağlaşıklık halindeki proletarya olduğu tezini bir kez daha doğruladı. Feodal gericilik ve emperyalizmle uzlaşan burjuvazi, eski toplumun birçok kalıntısını (ordu, feodal kurumları ve benzeri) olduğu gibi korudu. Bu kurumlara dayanarak işçi ve halk hareketini ezdi. Kendi iktidarını sağlamlaştırdığı, güvence altına aldığı ölçüde ve yalnızca bu ölçüde feodalizmin tasfiyesi ve burjuva iktidar için zorunlu oluşumların oluşturulması işine girişti. (anayasa, yasalar, bunların gereksinim duyduğu kurumlar).

İşçi sınıfının ve köylülüğün devrimci eylemini, girişimini ve enerjisini geliştireceği korkusuyla, dönüşümün (reformlar) tam ve kesin olmayan bir biçimde süreç içinde ve tedrici ola-

rak gelişmesine büyük özen gösterdi. İktidara geldikten ancak üç yıldan fazla bir süre sonra padişahlığı kaldırdığını açıkladı. Feodal toprak mülkiyetini ortadan kaldırmanın, tarımda feodal mülkiyete saldırının özel mülkiyete karşı bir

saldırıya dönüşeceği korkusuyla feodal kurumları – ağalık – olduğu gibi korudu. Feodal toprak sahiplerinin süreç içinde ve adım adım kapitalist toprak sahiplerine dönüşmesinin sağlanması için gerekli önlemleri aldı. Kürt ulusal sorun karşısında ise inkar ve imha politikasını geliştirerek yürürlüğe koydu.

Feodal gericilikle uzlaşma içinde baştan “piç” doğan burjuva devrimi, kendi doğal açılımını yaşayamadı, yaşayamazdı. Ama tüm bunlara karşın “bir devrimin temel sorunu olan iktidar sorunu” çözüldü. İktidar burjuvazinin eline geçti. İktidarın bu el değişimi ile burjuva devrimi, çözmesi zorunlu görevlerin çözüldüğü anlamında değil, iktidarın sınıfsal el değişimi anlamında – klasik anlamında – tamamlandı.

Feodalizmle aynı temel üzerinde (üretim araçlarının özel mülkiyeti) yükselen burjuva sınıf egemenliğinin feodal yapılardan bir anda kurtulması -hele bu iktidar tarihsel olarak feodal sınıflarla uzlaşmaya mahkumsa- olanaklı değildir. Burjuva iktidarın bu tarihsel koşullarda feodal sınıfla ittifakı – feodal kurumları olduğu gibi devralması ve başlangıçta büyük ölçüde onlara dayanması – burjuvazinin sınıf iktidarını feodal sınıfla paylaştığının değil, işçi sınıfının tarihin sahnesinde yer aldığı bir durumda burjuvazinin sınıf egemenliğini kurmanın ve bu egemenliği korumanın başka yolu olmadığının kanıtıdır.

Bu ittifaka dayanarak çok sınıflı bir iktidar yapısından söz etmek (tarihte böyle durumlar istisnai ve ancak çok geçici bir durum olarak var olabilirler) tarihsel gelişmeyi ve bu gelişme içinde burjuva devrimlerin kaçınılmaz kaderini anlayamamaktır.

Farklı sınıfların (feodal sınıf, burjuvazi, işçi sınıfı ve köylülük) tarih sahnesinde ve iktidar

mücadelesinde yer aldığı koşullarda iktidara yükselen hiçbir sınıfın iktidarı saf olamaz. İttifak kaçınılmaz olduğu sürece, iktidara yükselen sınıf ittifak kurduğu sınıfa, bu ittifaka gereksinim duyduğu ölçüde ödünler verir. Ama bu durum hiçbir zaman iktidarın bir sınıflar koalisyonu olduğu anlamına gelmez.

Türk burjuvazisi hem iktidarı almada, hem de onu korumada feodal sınıfla bir ittifaka girmiştir. Bir zorunluluk olan bu ittifak için burjuvazinin ödediği bir bedel vardır, ama onun yoluyla kazandığı, kendi sınıf egemenliğidir. Mevcut durumdaki bu değişme (iktidarın feodal sınıftan burjuvaziye geçmesi) sınıf savaşımının eskisinden farklı yeni koşullarda ve yeni bir nitelikte yürütülmesi zorunluluğunu ortaya koyar. Artık işçi sınıfının yürütmesi gereken savaşım (iktidar savaşımı) feodal gericiliğe karşı ve burjuva demokratik içerikli değil, iktidardaki burjuvaziye karşı ve bu anlamda da işçi sınıfının öznel durumundan bağımsız olarak, nesnel olarak sosyalist içerikli bir savaşım olmak zorundadır.

İktidardaki sınıf feodal bir sınıf olduğu müddetçe, kapitalizmin gelişme düzeyi ne kadar yüksek olursa olsun (elbette feodal yönetim altında kapitalizm yüksek bir gelişme düzeyi tutturamaz) toplumsal gelişmenin önündeki nesnel devrimci adım burjuva demokratik devrimdir. Yine aynı şekilde, iktidardaki sınıf burjuva olduğu sürece, kapitalizmin gelişme düzeyi ne kadar düşük olursa olsun, geçmişin kalıntılarının bu yeni toplumsal düzen – kapitalizm – içindeki ağırlıkları ne olursa olsun, toplumsal gelişmenin önündeki nesnel adım sosyalist devrimdir. Kapitalizmin gelişme düzeyinin düşüklüğü ve geçmişin kalıntılarının bu düzen içindeki varlığı, emek – sermaye çelişkisinin yoğunlaşması ve keskinleşme derecesi üzerinde etkide bulunur ki, bu da sınıf savaşımının daha uzun bir döneme yayılmasına ve yavaş ilerlemesine yol açar. Yani sınıf savaşımının gelişme süreci üzerinde etkide bulunur; ancak hiçbir durumda savaşımın amacını değiştirmez.

Burjuva devriminin tam ve kesin olmaması, sonuna kadar gitmemesi, önündeki devrimci görevleri çözmemesi, bu görevlerin yeni toplumsal devrim tarafından üstlenilmesine yol açar. Bu da devrimin niteliğini değil, kapsamını etkiler, kapsamını genişletir. Burjuva devriminin çözmediği sorunlara bağlı toplumsal güçler şu ya da bu ölçüde bu yeni devrimin toplumsal güçleri arasında yer alır. Tarih bugüne kadar saf devrim örnekleri sunmamış, bu durum ise hiçbir şekilde devrimlerin niteliğini değiştirmemiştir.

Ekim Devrimi ve Kesintisiz Devrim Tezi

Ekim Devrimi, “demokratik devrim – sosyalist devrim” biçimindeki eski formülasyonda önemli bir değişime yol açmıştır. En başta Ekim Devrimi, dünya proletaryası ile dünya burjuvazisini karşı karşıya getirerek sosyalizm için savaşımı, bir bütünsellik içinde dünya ölçüsüne yaymıştır. Bu yeni dünya koşulları içinde, niteliği ne olursa olsun (ister demokratik, ister sosyalist) devrimler ya emperyalist – kapitalist sistem içinde boğulmak ya da bu çerçeveyi aşarak, Ekim Devrimine eklenilerek açık bir sosyalist nitelik almak durumundadır. Bunun anlamı ,tek tek ülkelerin gelişmişlik düzeyinden bağımsız olarak feodal bir sınıfın iktidarda olduğu en geri bir ülkede bile seçeneğin nesnel olarak ya kapitalizm ya da sosyalizm biçiminde somutlandığıdır.

Lenin’in feodal ve yarı-feodal ülkeler için ileri sürdüğü kapitalizmi atlayarak sosyalizmi kurmak tezi, eski tezin bu yeni duruma uygun yeniden formülasyonudur. Ekim Devrimi sonrası ortaya çıkan devrimler, demokratik devrimi devrimci süreçte ayrı bir aşama olmaktan çıkararak Lenin’in bu yeni formülasyonunu doğrulamaktadır. Bu devrimlerin niteliği konusunda bugün dahi sürmekte olan tartışma (demokratik devrim miydi, sosyalist devrim miydi tartışması), Ekim Devrimiyle birlikte devrimci süreçte ortaya çıkan bu değişimin (yani demokratik

devrimin ayrı bir devrim aşaması olmaktan çıkması) kavranamaması ile ilgilidir.

Demokratik devrimi, devrim sürecinin dışına atan bu yeni durumun Komintern tarafından kavranamaması ve teorileştirilmemiş olması, dünya komünist hareketinin gelişimi üzerinde geriletici bir etkiye bulunmuştur. Bu gerileme, sadece değişen duruma uymayan demokratik devrim tezini korumaktan kaynaklanmıyor. Komintern bundan da ileri giderek icat ettiği anti-tekel devrim ve kapitalist olmayan kalkınma yolu gibi tezlerle devrim sürecinin önünü hem teorik, hem de pratik olarak tıkamıştır. Dayandıkları bağlaşıklık politikasıyla bu tezler işçi sınıfını sosyalizmden kopararak burjuva düzenle uzlaştırmanın aracına dönüşmüştür.

Dipnotlar :

- 1-Merkez Komitesi’nin Komünistler Birliği’ne çağırısı. Marx – Engels, Seçme Yapıtlar, Sol Yay., cilt 1, s. 218
- 2- Rusya’da Parti İçi Savaşının Tarihsel Anlamı, Lenin, Tasfiyecilik Üzerine, Sol Yay., s.156
- 3-Lenin, İşçi Sınıfı Partisi Üzerine, Sol Yay. S.243
- 4- Lenin, İki Taktik, TKP Yay. s.12
- 5- Lenin, Tarım Sorunları I, Sol Yay., s.274
- 6- Lenin, İki Taktik, s.34
- 7-Lenin, age, s.61
- 8-Lenin, Tarım Sorunları I, Sol Yay., s.275
- 9-Lenin, Nisan Tezleri, Sol Yay., s.43
- 10-Lenin, age, s.127 – 128
- 11-Lenin, age, s.31
- 12-Lenin, age, s.23
- *Lenin, burjuvazinin devrimde öncülüğü ele geçirmesi durumunda, çarlıkla uzlaşacağına ve bunun devrimin yarıda kalmasına, kendi görevlerini çözmesinde başarısızlığa uğramasına neden olacağına önceden dikkat çekmişti.
- **Lenin, 3. Enternasyonal’in II.Kongresi’nde (19 Temmuz 1920) “kapitalist olmayan ülkelerde”ki komünist partilerinin önündeki ana görevi, “köylü ya da emekçi Sovyetleri”ni kurmak olarak belirlemiştir. (Lenin, III. Enternasyonal Konuşmaları, Koral yay., s. 63 – 64)
- *** Lenin, Komintern’in II.Kongresi’nde (Temmuz – Ağustos 1920) yaptığı konuşmada burjuva demokratik hareket yerine, “ulusal devrimci” teriminin kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Lenin,agy, s.76-77)

Devletin Doğuş Öyküsü (deneme)

Yusuf Erdem

Eğer tutkulu bir okuyucu iseniz ve okuduğunuz türler çeşitlilik gösteriyorsa kimi zaman öyle ilginç bölümlere, özdeşlere, yaratıcı güzel buluşlara, dizelere ve öylesine çarpıcı öykülere rastlarsınız ki, o güzelliğin orada kalmasına gönlünüz razı olmaz; mutlaka dostlarınızla, okuyucularınızda paylaşmak veya bir tarafa not etmek istersiniz.

Birkaç ay önce çok severek, çok yararlanarak ilginç bir kitap okudum.(1) Hint efsanelerini, mitologyasını, din ve inançlarını inceleyen bu kitapta devletin doğuşunu çok çarpıcı biçimde somutlayan bir bölümle karşılaştım. Öykü beni o denli etkilemişti ki, o günlerde bir yoldaşa anlatmaktan kendimi alamadım. Yoldaşım, bunu mutlaka yazmalısın, dedi. Aradan bunca zaman geçti, ancak şimdi anlatabilme ve okurlarla paylaşabilme fırsatı doğdu. Bilindiği gibi kimi zaman çarpıcı bir anekdot, çok uzun bilimsel incelemelerden daha etkili olarak bir gerçekliğin derinliklerine ulaştırır bizi.

Şimdi, çok zengin Hint söylenceleri arasında bende çok özel yeri olan öyküyü, kendi Türkçemle özetleyerek paylaşmak istiyorum. Tarihin bilinmeyen dönemlerinde Hindistan'ın derinliklerinde bir kabile düşünün. Genç, yabanıl doğanın acımasız güçlerine karşı ilkel araçlarla ve topluca karşı koyarak var olma, soylarını sürdürme savaşı veriyorlar. En ilkel araçlarla elde edebildikleri yiyecekleri son lokmasına kadar paylaşmadıkça var olmaları, sıkı bir dayanışma

içinde olmadan korunabilmeleri ve avlanabilmeleri olanaksız. Henüz Buda'nın doğmasına yüzyıllar var. Toprağı ekip biçmeyi, hayvan yetiştirmeyi bilmiyorlar; ancak ilkel araçlarla avlanarak ve toplayıcılıkla beslenmeye, doğanın kör güçlerinden korumaya, kol gezen ölümleri çok aşan aşırı doğumlar sayesinde soylarını sürdürmeye çalışıyorlar.

Bu ilkel toplumun insanlarına da fazla yüklenmemek de gerek. Çünkü onlar, "...uygar toplumun sahip olmadığı bazı erdemlere sahip(-tiler). Toplumsal artı üretmeye engel olan uzmanlaşmamış ekonomisi, eşitlikçi yapısı, ortak çalışma, ortak bölüşme ilkesi, son derece geri bir teknolojiye, yoksul donanımına sahip olmalarına karşın, ilkel toplumun; doğanın karşısına çıkardığı çeşitli engelleri ve bunalımları aşabilmesini, varlığını yüzbinlerce yıl sürdürebilmesini sağlamıştır. (...) ilkel toplulukların eşitlikçi yapıları, onları iç çatışmalardan koruduğu gibi, dış(-tan gelen) doğal ve toplumsal tehlikelere birlikte karşı koyabilmelerini olanaklı kılmıştır. Bölüşme ilkesi ise, kimbilir kaç kıtlığı, yiyeceklerini son lokmasına kadar bölüşerek atlatmalarına yardımcı olmuştur.”(2)

Dediğimiz gibi binlerce yıl önce Hindistan'ın derinliklerinde bir kabile; tehlikelerle, açlıkla, hastalıklarla kuşatılmış oldukları halde yukarıda dile getirilen değerler sayesinde binlerce yıl var olmayı, soylarını sürdürmeyi başardılar. Sorunlarını kabile meclisinde görüşüp karara bağ-

larlardı. Aralarındaki sıkı dayanışma, yaşlılar meclisinin bilge önderliği ve manevi otoritesi, en önemli güven kaynaklarıydı.

Ne zaman ki süreç içinde deneylerini biriktirip dil sayesinde sonraki kuşaklara aktararak, araçlarını iyileştirerek, pirinç yetiştirmeyi öğrenerek yerleşik yaşama geçiyorlar; işte ne oluyorsa ondan sonra olmaya başlıyor: Örneğin, toplumsal fazla (tükettiklerinden biraz daha fazla ürün) ortaya çıkınca kabileden bir şeye sahip olma hırsı baş gösterdi; işte o zaman insanlar arasında eşitsizlik ortaya çıktı, kibir doğdu, kibirli olanlar ötekileri aşağılayıp hor görmeye başladılar.

Yeni yeni besin kaynaklarını, mantarı ve tohumlu bitkileri keşfettiler. Pirinç tanelerini keşfetmeleri, yaşamlarını kökten değiştirecek bir dönüm noktası oldu. Giderek doğadaki hazır pirinç başaklarını toplayıp yemenin yanında; onu, yakınlarındaki toprakları su altında bırakarak o bataklıkta bol miktarda pirinç yetiştirmeyi denediler ve sonunda bunu da başardılar.

O güne dek kimse pirinç biriktirmeyi düşünmemişti. Ancak biriktirme fikri yavaş yavaş akıllarında çok güçlü biçimde yer etmeye başladı. Giderek özel depolar yapıp oralara pirinç depoladılar. Biriktirme, depolama ve sahip olma hırsı giderek arttı. Buna eşlik eden bir süreç de kadınlar ile erkeklerin birbirlerini eş seçmeleri gereğinin ortaya çıkışı ve aralarında işbölümünün doğması oldu. Bu işbölümünde ev işleri ve çapa tarımı, kadına düşmekteydi.

Bu arada biriktirme, sahip olma hırsı o kadar arttı ki, bu hırs daha çok pirince sahip olabilmelerini olanaklı kılacak şekilde ellerindeki araçların ve toprağı işleme tekniğinin büyük bir gelişme göstermesine yol açtı. Çok daha önemlisi bu süreç, kolektif toprak mülkiyetini imkânsızlaştırdı. O güne kadar herkesin olan toprağı sınırlar çizerek parçaladılar; bireysel ekip biçmek üzere herkese toprak dağıttılar; Herkes toprağının çevresini çitle çevirdi, orada kendi ailesi için pirinç yetiştirmeye başladı. Ve hiç kimsenin bir başkasının toprağına göz

dikmemesi, tarla sınırlarını ihlal etmemesi, yetiştirdiği ürüne el sürmemesi kararlaştırıldı. Bu kurala kısa bir dönem için herkes uydu.

Ne var ki zamanla birtakım güçlükler başgösterdi. Aralarından biri, bir gün şöyle düşündü: “Evet, benim tarlamdaki ürün, şimdilik iyi görünüyor; ya peki beklediğim ürünü alamazsam, ürün kaliteli ve yeterli olmazsa, kış ortasında pirincimiz biter de çoluk çocuk aç kalırsak!...”

Ve şöyle bir çare düşündü: “İster izin versinler, ister vermesinler; ben başka birinin tarlasından da ürün toplayıp kendiminkine katacağım.” Bu dediğini gizlice yapmaktayken komşusu tarafından yakalandı ve elbette iriyarı komşusundan esaslı bir dayak yedi. Bu, hırsız çok şaşırttı; çünkü o güne kadar ne hırsızlık görülmüştü, ne hırsızlık kavramı vardı ne de dilde “hırsızlık” sözcüğü. Hırsız, can havliyle imdat çığlıkları atmaktaydı.

“Bakın sevgili kardeşlerimi, beni dövüyorlar, bana ‘hırsız’ diyorlar; bu haksızlıktır, bu adaletsizliktir. Böyle bir şey nerde görülmüş?”

İşte hırsızlık, doğru yoldan sapma, suç ve ceza böyle doğdu.

Yakalanamayan hırsızlar ve böylesi olaylar çoğalmaya başlayınca kabile meclisinde bir araya gelip bu ve benzeri sorunlara bir çözüm aradılar. Uzun uzun tartışılar, düşünüp taşındılar, sonunda dediler ki: “Tarlalarımızın sınırlarını korumak için aramızdan birini seçelim. Seçeceğimiz kişi; zeki, güçlü kuvvetli biri olmalı ve ayrıca suçluları cezalandırmakta ve kuralları koymakta yetkili olsun. Bu hizmetine karşılık her birimiz ona ürünümüzden bir pay verelim. Tarlalarımızı ve ürünümüzü korusun, suçluları cezalandırsın, haklıyı korusun.”

Kabilenin yaşlılar kurulu, bu seçilen kişiye “Unutma sen sadece halkın hizmetkârısın, efendisi değilsin. Ücretin ürünün altıda biridir. Kibirli olmamalısın.” dese de, artık cin şişeden çıkmıştı. Kısa süre sonra, seçilen kişi, “Ben tek başıma bu kadar hizmetin üstesinden gelemem, kendime güçlü kuvvetli yardımcılar seçmem

gerekiyor. Elbette altıda bir pay, bu kadar insanı beslemez.” diyecek ve istediği pay ile yetkiyi alacak ve adamlarını da silahlandırıp onlara bir örnek giyinmelerini emredecekti.

İşte embriyon (rüşeym) halindeki devlet böyle doğdu.

Üreticiler –eskiden oldu gibi kıtı kıtına ancak yiyecekleri kadar değil- tüketeceklerinden dana fazlasını üretmekteydiler. Bu üretim fazlasına birileri el koyarak üretmeden bolluk içinde yaşayabilirlerdi bundan böyle.

Hint efsanesi burada bitiyor; ne var ki tarih, yani hayatın canlı diyalektiği -yeni unsurlarla sürekli zenginleşerek- bundan sonra da devam ediyor. Bütün kötülüklerin, yani savaşların, sınıfların ortaya çıkışının, sömürünün, sefaletin, üreticileri mülksüzleştirmenin ana müsebbibi olan özel mülkiyet; çalışanların yaşamını cehenneme çeviriyor. Bu dünyada acı çeken insanların, ellerini gökyüzüne açmaktan, adalet özlemini öte dünyalara ertelemekten başka çareleri kalmıyor. Böylece dinler doğuyor. Başlangıçta kölelerin isyanının ve adalet arayışının ifadesi olan dinler, giderek devlet dinine dönüşüyorlar. Bundan böyle din, kendileri de büyük mülk sahibi ve egemenlerin bir parçası olan rahipler –hatta kimi toplumlarda ‘rahip krallar’- eliyle devlet ve mülkiyet – yani sömürü ve onun güvencesi olan şiddet mekanizması- kutsanıp kutsallaştırılıyor. Yoksulların elinde tek avuntu, din ve bütün kadim toplumların efsanelerinde yaşama-ya devam eden eşitliğin, kardeşliğin, adaletin, dayanışmanın geçerli olup bu değerlerin yaşama yön verdiği, her şeyin herkese ait olduğu,

mülk edinmenin bilinmediği “altın çağ- devr-i saadet” özlemidir.

Öte yandan tüm zenginlikler bir avuç azınlığın elinde yoğunlaşmıştır. Giderek üreticiler, mülksüz kölelere dönüşmüş; bütün antik uygarlıklar köle emeğiyle yaratılmıştır. Köle sahiplerin gözünde “çalışmak”, çok aşağılanan, yalnızca kölelere özgü ama çok da gerekli bir faaliyet. Leo

H u b e r m a n bir kitabında Köleci Antik Yunanistan’ı anlatırken, belgelere dayanarak, üretimde kullanılan aletlerin Atina’da üçe ayrıldığını belirtir:

a) C a n s ı z aletler (çapa, kazma, balta,

çıkırcık, el değirmeni...)

b) Böğüren aletler (Sığır, manda...)

c) Konuşan aletler (Köleler)

Antik dünyanın o görkemli yapıları, Mısır’da, Atina’da, Çin’de, Roma’da, Anadolu’da, Mezopotomya’da... cansız ve böğüren aletleri de kullanan köle emeğiyle; acı, şiddet, kan, gözyaşı ve kitlesel köle ölümleri pahasına yaratıldı.

Köle sahipleri ise bolluk içinde yaşayabilirler, bunun için çalışmak ve üretmek zorunda değildirler çünkü. Onlar politikayla, felsefeyle, şiirle, eğlenceyle meşgul olabilirlerdi. Buna bol bol zamanları vardı.

“Köle sahipleri ekmek kaygusu

çekmedikleri için felsefe yapıyorlardı, çünkü Ekmeklerini köleler veriyordu onlara;

Köleler ekmek kaygusu çekmedikleri için

Felsefe yapmıyorlardı, çünkü ekmeklerini

Köle sahipleri veriyordu onlara.
Ve yıkıldı gitti Likya.

Köleler felsefe kaygusu çekmedikleri
İçin ekmek yapıyorlardı, çünkü
Felsefelerini köle sahipleri veriyordu onlara;
Felsefe sahipleri köle kaygusu çekmedikleri
İçin ekmek yapmıyorlardı, çünkü kölelerini
Felsefe veriyordu onlara.
Ve yıkıldı gitti Likya.

.....
(Defne Ormanı) Melih Cevdet Anday

Köleciler toplumda “adalet” kavramının nasıl çarpık bir hal aldığına gerçekçi bir betimlemesini, Eflatun’un “Devlet” adlı eserinde görüyoruz. Sokrates’le doğruluğun ne olduğu konusunda tartışmaya giren Glaukon’un ağzından şunları yazar Eflatun: “Her hükümet, yasalarını kendi işine geldiği gibi yapar. (...) Bu yasaları koyarak, kendilerini gelenin, yönetilenler için de doğru olduğunu söylerler; kendi işlerine gelenlerden ayrılanları da, yasaya, halka karşı geliyor diye cezalandırırlar. İşte dostum, benim dediğim şudur: Doğruluk her yerde birdir; yani oradaki hükümetin işine gelen şeydir; güç onun elindedir. Doğru dürüst akıl yürütmesini bilen adam, bundan şunu çıkarır: Doğru olan hep aynıdır, yani güçlünün işine gelen neyse, odur.”(3) Bu satırların kaleme alınışından yaklaşık yirmi asır sonra La Fontaine, “Kurt ve Kuzu” masalının başına şu iki dizeyi yazacaktır:

“Kim güçlüyse hep odur haklı,
İnanmayan dinlesin bu masalı.”

Ve Marksizm sayesinde bugün artık çok iyi biliyoruz ki; devlet, egemen sınıfların sömürü ve toplum üzerinde bir baskı aygıtından, hükümetler ise egemen sınıfların ortak çıkarlarını kollayan bir komiteden ibarettir.

Zamanla kölenin yerini, toprak kölesi(serf) aldı; kapitalizmin tarih arenasına çıkışıyla bir-

likte de ücretli köleler sınıfı (proletarya) ortaya çıktı. Ancak devletin, sınıf karakterinin özü; onun egemen sınıfların bir baskı, sömürü aygıtı olma niteliği değişmedi. Dediğimiz gibi devlet, bir sınıfın başka bir sınıfı zor kullanarak egemenlik altına almanın ve sömürmenin aracıdır. Egemen sınıf; sınıf egemenliğini bir yandan ordusu, bürokrasisi ve yönetim aygıtı, mahkemeleri, polisi, istihbarat örgütü ve hapishanelerinde somutlaşan zor ve şiddet aygıtı aracılığıyla; öte yandan da eğitim sistemi, sınıf kültürü, ahlâkı, medyası, politik sistemi ve din kurumlarında şekillenen ideolojik aygıtı aracılığıyla sürdürüyor.

Marks, işte bu nedenlerle, kapitalist uygarlık dahil, komünist toplum öncesi dönemi; “tarih öncesi dönem, barbarlık dönemi” olarak niteliyor.

Tarihsel bir kategori olan Devlet; kapitalizmin mezar kazıcıları olan proletarya tüm emekçi insanlığın önüne düşerek, sınıfları, sınırları, sömürüyü ortadan kaldırdığında, bu görevin üstesinden gelmek üzere kendi kurduğu sınıf karakteri kökten değişmiş son devlet proletarya diktatörlüğü de gereksiz hale gelecek ve bir mumun erimesi gibi yavaşça sönmünecektir. Ve böylece insanın bütün yeteneklerinin son sınırına kadar serpilip özgürce gelişerek çiçeklendiği, kol ve kafa emeği arasındaki farkın ortadan kalktığı, üretip yaratmanın insanın kendisini gerçekleştirmesinin bir aracı haline dönüştüğü, teknolojinin insanı sömürüp köleleştirmenin bir aracı değil de insan yaşamını kolaylaştırmanın ve bolluğun hizmetine girdiği özgür komünist yaşam tüm dünyaya egemen olduğunda, tarih öncesi barbarlık dönemi bitecek, insanlığın asıl tarihi işte ancak o zaman başlayacaktır.

(1) Budizm ve Felsefe: R. Sanskrityayan ve arkadaşları, Çev. Sibel Özbudun, Toplumsal Dönüşüm Yay. 1970

(2) Siyasal Düşünceler Tarihi: Alaaddin Şenel, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara-1990, s. 19.

(3) Devlet: Platon, Penguin Yayınları, Çev. Murat Soy, İstanbul, s. 38.

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü

Çiçek Doğan

8 Mart, günümüzde “Dünya Kadınlar Günü” olarak kutlanıyor. Oysaki bu günün dünyadaki ve ülkemizdeki emekçi kadın hareketinin tarihi ve gelişimi açısından büyük önemi vardır. Bir anlamda, emekçi kadınların kanları canları pahasına elde ettikleri kazanımlar ve bunların sonucunda elde ettikleri hakların simgesidir. Bu günün içinin boşaltılması ve sınıfsal içeriğinin yok edilmesine karşı çıkmalı, hak ettiği gibi kutlanması için mücadele etmeliyiz. Öncelikle 8 Mart’ın tarihçesine bir göz atalım ve öneminin nereden geldiğini anımsayalım.

Kadın hareketi ve kadınların kurtuluş mücadelesi, sınıf mücadelesinden bağımsız değildir.

19. yüzyılın son yarısında buhar makinesinin ve pamuk işleyen makinelerin bulunmasıyla birlikte, ataerkil ustanın küçük işliğı sınav kapitalistin büyük fabrikasına dönüştü.

Makinelerin yaygınlaşmasından önce hammadde olan yünün eğrilmesi ve dokunması, işçinin evinde gerçekleşmekteydi. İpliğı evin kadını ve kız çocukları eğiriyor, erkekler dokuyordu. Baba, eğirilen ipi işlemek istemiyorsa, ip olarak satıyordu. Dokumacı aileler çoğunlukla, kentlerin yakınlarında yaşıyorlar ve ücretleriyle çok rahat geçinebiliyorlardı; çünkü yerli pazar henüz kumaş talep eder durumday-

dı. Makineleşmeyle birlikte el emeğı daha az beceri ve güç gerektirmeye başladı ve bunun sonucu olarak da kadın emeğı erkek emeğinin yerini almaya başladı. Makine başındaki emek, eğirmede de dokumada da, aslında kopan iplikleri bağlamaktan başka bir şey değildir; çünkü makine bütün öbür işleri yapar; bu iş kuvvet gerektirmez, ama parmak kıvraklığı gerektirir. Erkekler, kuvvetli kas ve kemik yapıları nedeniyle bu işler için kadın ve çocuklar kadar uygun değildir. Ellerin etkinliğı, kuvvet kullanımı, su ve buhar gücüyle işleyen makinelere ne kadar çok geçerse, o kadar az erkek çalıştırmak gerekir. Kadınlar ve çocuklar zaten daha ucuz emek gücü olduklarından ve bu dallarında erkeklerden daha iyi çalıştıklarından, onlara iş verilir.

Clara Zetkin, 1893 yılına yazdığı “Kadın emeğı ve sendikal örgütlenme” adlı yazısında

Almanya’daki durumu rakamlarla anlatır:

“Günümüzde kadınların sabahtan gece yarısına kadar zahmetli ve angarya işlerle uğraşıp didindiğı iş kollarının sayısı her yıl biraz daha artıyor.

Kapitalist girişimci daha önce sadece erkek işçi çalıştırmak zorunda kaldığı yerlerde artık sadece kadın işçi istihdam edebiliyor. Kadına iş vermeyi seviyor; çünkü kadın emeğı ucuz, erkek emeğinden çok daha ucuz. Kadın işçi üç-

Sanayi dalı (1882’de istihdam)	Erkek	Kadın	Kadınların tüm çalışanlara oranı (%)
Dantel üretimi	5676	30 204	84,1
Giyim,ev tekstili,süsleme	279 978	440 870	61,2
İplikçilik	69 272	100 459	59,2
Tuhafiye malzemesi	13 526	17 478	56,4
Servis ve lokanta	172 841	141 407	45
Tütün üretimi	64 477	48 919	43,1
İşleme ve dokuma	42 819	31 010	42
Kağıt imalatı	37 685	20 847	35,6
Tekstil	336 400	155 369	31,6
Posta hizmetleri	9212	3265	26,2
Ticaret	536 221	181 296	25,3
Ciltçilik ve karton yapımı	31 312	10 409	24,9

retleri ekseriyetle erkeklerinkinin sadece yarısı, çoğu zaman da sadece üçte biridir.

Leipzig Ticaret Odasına göre ödenen haftalık ücretler şöyle:

ucuz olmasının en önemli nedeninin kadınların örgütlü olmaması olduğunu söyler. Bu durum sadece Almanya’da değil dünyanın diğer kapitalist ülkelerinde de böyledir. Kadınlar çok düşük ücretle, çok uzun saatler çalışmaktadırlar.

Sektör	Erkek(Alman markı)	Kadın(Alman markı)
Dantel imalatı	20-35	7-15
Kağıt fener fabrikası	16-22	7,50-10
Yün sanayi	15-27	7,20-10,20
Kumaş eldiven fabrikası	12-30	6-15
Deri ve deri eşya üretimi	12-28	7-18
Keten ve hintkeneveri fabrikası	12-27	5-10
Şeker fabrikası	10,35-31	7,50-10
Lastik fabrikası	9-27	6-17

Ama emeğine düşük ücret ödenmesinin acısını sadece kadın işçiler çekmiyor. Erkek işçiler de bundan zarar görüyor. Düşük ücretlerinin sonucu olarak kadınlar işgücünde rakip olmakla kalmayıp erkeklerin ücretlerini aşağıya çeken haksız rekabetçilere dönüştüler. Ucuz kadın emeği erkeği işinden ediyor, eğer erkek ekmeğini kazanmaya devam etmek istiyorsa düşük ücrete razı olmak zorunda kalıyor. Bu yüzden kadın emeği kapitalist için iki kat değerli.” diye devam eden Zetkin, kadın emeğinin

Artık dayanılmaz hale gelen çalışma koşullarına ve uzun çalışma süresine karşı zamanla örgütlenerek direnmeye başladılar. Çalışma koşullarının iyileştirilmesini, çalışma saatlerinin düşürülmesini ve ücret artışı istemeye başladılar. Örneğinin Amerika Birleşik Devletleri’nin New York kentinde, 8 Mart 1857 tarihinde kadın dokuma işçileri greve başladılar. İstekleri 14 (bazı kaynaklara göre 16) saatlik iş gününün 10 saate indirilmesi ve ücretlerinde artış yapılmasıdır. Bu grev o zamana kadar yapılan en kitlesel kadın eylemlerinden biridir. Polis eyleme

çok sert müdahale etmiş, işverenin de desteğiyle kadın işçilere saldırarak onları fabrikaya kilitlemiştir. Bu sırada çıkan yangında dışarı çıkamayan 129 kadın işçi yanarak can vermiştir. Olayların halktan gizlenmeye çalışılmış olmasına rağmen, toplu cenaze törenine 10.000'den fazla insan katılmıştır. Kadın işçilerin bu yiğit direnişi, tüm dünyada kadınların eşitlik ve özgürlük mücadelesine örnek olmuştur.

8 Mart 1908'de ise Manhattan'ın Lower East Side mahallesinin tam ortasındaki Rutgers meydanında yüzlerce kadın, oy hakkı ve dikim işçileri için sendika kurulması talebiyle toplandı. Bu eylem öyle başarılı olmuştur ki, ülke dışındaki sosyalist kadınların ve Clara Zetkin'in dikkatini çekmiştir.

Kimi kaynaklara göre 1857 yılında ölen kadın işçilerin anısına, kimilerine göre ise 1908 yılında yapılan ve başarılı olan eylem dolayısıyla, Alman Sosyal Demokrat Partisi önderlerinden Clara Zetkin, 27 Ağustos 1910'da Danimarka'nın Kopenhag kentinde yapılan İkinci Uluslararası Kadınlar Kongresi'ne bir

önerge vermiş ve 8 Mart'ın Dünya Kadınlar Günü olmasını istemiştir.

“Tüm ülkelerin sosyalist kadınları, kendi ülkelerinin proletaryasının sınıf bilinçli, siyasal ve sendikal örgütlerinin mutabakatıyla, her yıl bir Kadınlar Günü düzenleyecektir. Bu günün öncelikli amacı, kadınların oy hakkını kazanmalarını desteklemek olmalıdır. Kadınlara oy hakkı talebi, sosyalist ilkelerin kadın sorununun bütününe yaklaşımıyla bağlantılı olarak

ele alınmalıdır. Kadınlar Günü enternasyonal olmalı ve özenle hazırlanmalıdır.

Clara Zetkin, Kate Duncker ve Yoldaşlar.”

Bu önerge oy birliği ile kabul edilmiştir. Başlangıçta belirli bir gün saptanmadığı için ilkbaharın değişik günlerinde kutlanıyordu

9 Mart 1911'de ilk kez bir uluslararası kadınlar günü kutlanmış; Almanya, İsviçre, Avusturya ve Danimarka'da yaşayan bir milyondan fazla sosyalist, kadınlara eşit haklar sağlanması için

meydanlara çıkmışlardır. Sosyalist Rus kadınları 23 Şubat 1917'de Petograd'da yapılan bir protesto gösterisinde “ekmek ve barış” slogan-

ları atmış ve polisle çatışmışlardı. 23 Şubat günü, Sovyet Devriminden sonra kabul edilen takvime göre 8 Mart'a denk geldiğinden, 1918 yılından sonra Kadınlar Günü 8 Mart'ta kutlanmaya başlandı

1921'de Moskova'da gerçekleştirilen 3. Uluslararası Kadınlar Konferansında (3. Uluslararası Komünist Partiler Toplantısı), 8 Mart tarihi "Dünya Emekçi Kadınlar Günü" olarak belirlenmiştir.

2. Dünya Savaşı ve onu izleyen Soğuk Savaş yıllarında kadın hareketi yok olmaya yüz tutmuş, 1960'ların sonunda tekrar canlanmış- tır. Birleşmiş Milletler 1975 yılını "Kadın Yılı" olarak ilan etmiştir.16 Aralık 1977 tarihinde, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 8 Mart'ın "Dünya Kadınlar Günü" olarak anılması kabul edilmiş, ancak kutlamanın New York'ta ölen işçiler anısına yapıldığı yazılmamıştır.

Ülkemizdeki emekçi kadın hareketi ise elde ki verilere göre şöyle gelişmiştir:

1872-1907 yılları arasında yapılan toplam 50 grevden 9'u kadınların yoğun olduğu dokuma endüstrisindedir. Devlet fabrikası olan Feshane'deki grevin örgütleyicileri kadınlardır.

22 Ağustos 1876'da ise Feshane'de çalışan 50 Rum ve Ermeni işçi, Bab-ı Ali'ye yürüyerek,

Sadrazama bir dilekçe sundular ve ücretlerinin ödenmesini istediler.

1908 yılında 100'ü aşkın grev oldu. Bunlardan 40'a yakını kadınların yoğun olarak çalıştığı gıda, tütün, dokuma gibi iş kollarında yapılmıştır.

1 Ekim 1908, İzmir-Aydın demiryolu grevinde, grevcilerle, güvenlik güçleri arasındaki çatışmaya kadınlar da katıldı.

25 Haziran 1908 'de günde 16 saat çalışıp, yeterli ekmek bile alamayan Sivaslı kadın işçiler, eylem yaptı. Dayanılmaz bir hale gelen kıtlık ve açlık yüzünden kadınlar, vilayet konağını taşlayarak, buğday depolarını yağmaladı.

1910 yılında ise, Bursa'da greve giden 3 bin işçiden çoğu kadındı.

1912 yılında sendikalaşma için yasal boşluk yakalayan Cibali tütün işçileri, üç yıl sonra İzmir tütün işçilerinin ücret ve sosyal hak grevlerine destek verdi. Cibali işçilerinin yarısından fazlası kadındı.

1921 'de Türkiye Komünist Partili kadınlar, 8 Mart'ı Ankara bağlarında kutladılar.

1975 yılından itibaren bu gün meydanlarda kutlanmaya başlandı ancak 1980 darbesinden sonraki 4 yıl boyunca meydanlarda herhangi bir kutlama yapılmadı.

8 Mart, 1984 yılından başlayarak ülkemizde "Dünya Kadınlar Günü" olarak kutlanmaya devam ediliyor.

Tüm dünya kadınları 19. yüzyıldan beri siyasal ve toplumsal talepleri uğruna mücadele etmişlerdir ve bu kavga güçlenerek bugün de sürüyor. Bu mücadelenin görmezden gelinmesi, bu günün sadece " Kadınlar Günü" olarak kutlanması; burjuva ideolojisinin bu günü sınıfsal temelinden kopartması ve içini boşaltması sonucu olmuştur.

Biz sosyalistler, 8 Mart'ı; çalışan, üreten ve emek mücadelesi veren kadının evrensel günü olarak kutluyoruz.

Yaşasın 8 Mart " Dünya Emekçi Kadınlar Günü!". Yaşasın çalışan, üreten ve emek mücadelesi veren tüm kadınlar!

Özet Kaynakça:

(1) Kadın ve Aile ; Marx, Engels, Lenin, Çeviren Öner Ünalın, Sol Yayınları, 1. baskı, Haziran 1979, Ankara.

(2) Clara Zetkin, Seçme Yazılar; Derleyen Philip S Foner, Nota Bene Yayınları, 1. baskı, Eylül 2012, Ankara.

(3) http://www.kadinmuhendisler.org/bh_8Mart.aspx

Karadeniz’de Faşist Saldırıları

Mustafa Özkan

Bilindiği gibi Karadeniz Bölgesi ve özellikle de Samsun ile Trabzon en yoğun asker cenazelerinin geldiği iller. Artık savaş sonlanıp gözyaşları dinecekse bu bölge en çok sevinecek bölgedir. Nasıl ki Kürt bölgelerinde ülkenin bir asli unsurunun insanları yok oluyorsa; burada da diğer tarafı yok oluyor. Ama bu anımsanma yalnızca ölüm gündeme gelince oluyor. Örneğin,”Kürtçe” konuşuyor diye öldürdüğü veya konuşturmak uğruna ölen bu insanlar, anadilini konuşan insanların onlara bir zararı olmadığını anlayabilmesi için zaman geçmesi gerekiyor ne yazık ki. Anlamsız ölümleri onlara dayatanlar, işlerine gelince onlara sorma gereği bile duymadan tabuları birer birer yıkıyorlar. Ama ölen ve öldürenin hiç bir şekilde kazanımı olmuyor. Zaten insan yaşamına mal olan her eylemin geriye dönüşü olmadığını algılayabilse, insanımız daha tutarlı ve daha doğru tepkili olmayı da akıl ederdi. Algılayamadıkları için de, asıl ölüme gönderenlere tepki vermesi gerekirken başka suçlular aramaya başlar ve özellikle de kendisi gibi zarar görenleri suçlar. Bu kargaşa içinde HDK ve BDP’ lilerin Karadeniz eylemleri gündeme geldi.

Barışa katkı sağlayabilmek ve biribirimizi biribirimize anlatabilmek için HDK ve BDP vekilleri aylar önce Karadeniz çalışmaları yapmaya karar verdiler. Bu karar Demokrasi

güçleri tarafından çeşitli boyutlarıyla tartışıldı. Bu çalışmaların erken olduğunu savunanlar da vardı; geç kalındı diyenlerde...Gelenlerin farklı insanlardan olması gerektiğini savunanlar da vardı,tam isabet diyenler de..Oysa gelen insanların değil, ne adına gelindiğinin önemi özellikle gözden kaçırılıyordu. İntikam duygularıyla şekillendirilmiş insanlara barış adına bir şeylerin söylenmesinin güçlüğünü hepimiz biliriz. Ayrıca kandan beslenenler bu işe razı olur muydu? Karşılıklı yarara dayalı bir çözümü hazmetmeyi önleyecek bir yapı, bir kast oluşmuştu aslında.

Bu gizli yapı ülkenin tüm yörelerinde olduğu gibi, şovenizmin yoğun olduğu bu yörede daha fazla iş çıkarabiliyordu. Bu yapı ki öldürerek yok etmeyi denemiş, öldürdükçe sayılar azalmak yerine artmıştı. Öyleyse politik olarak bitirerek yok etmenin yolları aranıyordu. Onun için de, barış parsasını toplamak için saldırgan güçleri kışkırtıp bu eylemi vasıfsızlaştırmak için, ya o toplantılara insanların icabet etmelerini sağlamak, ya da o toplantıların yapılmasını engellemek istiyorlardı. Ama bu işin de tam olarak tarafı olmak istemiyorlardı. Son bir ayda bu doğrultuda propagandalar en acımasız şekilde sürdürüldü. Sosyal medyada adeta linç kampanyaları yürütüldü. Öyle ki, o kampanyaların onda birini her hangi birileri yürütse başına neler gelebileceğini anlatmaya gerek yok.

Özellikle Samsun ayağında, konukları ağır-
lamak için anlaşılan otel ve kurumlara baskı
yapılarak vazgeçirildi. Bu doğrultuda en yük-
sek makam olan mülki amirlere başvurularda
“bizi bu işlere karıştırmayınlar” gibi aymazlık-
lar içeren tavırlarla karşılaşıldı. Aslında Sam-
sunda büyük bir sıkıntı olacağı belli, bu sıkın-
tıyı önleyecek olanlar ise adeta gizli açık kol
kola girmiş gibiydiler. Kışkırtıcılar açıkça kan
istiyorlardı ama bunlara siz kimsiniz diye so-
ran yoktu. Araştırılsa o kışkırtıcıların savaştan
zarar görmedikleri hatta yararlandıkları bilini-
yordu. Ama işin kötü yanı, savaşın sürmesi için
bu kirli oyuna savaştan zarar görenler alet edili-
yordu. Bu sinir harbi sürerken bağlantı kurulan
tüm kurumlar tehdit edildiklerini ileri sürerek
anlaşmaları iptal ediyordu. Öyle ki, konukları
evlerde konuk etmek bile gündeme geldi. Top-
lantılar ve halk buluşmalarının ise birkaç parti-
nin ve demokratik kitle örgütlerinin bulunduğu
mekanlarda yapılma kararı alındı.

Bu belirsizlikler içinde HDK’lılar 17 Şubat’ta
Çorum’da çalışmalarına başladı. Çorum’da bu
toplantılara katılma olasılığı olanlara kimliği
belirsiz olan bazı karanlık güçler, ev ev dolaşa-
rak “bu toplantılarda sizleri görmeyeceğiz” di-
yerek tehdit etmişler ama başarılı olamamışlar-
dı. Konuklar güllerle karşılanmış, ikibin kişilik
verimli bir toplantı gerçekleştirilmişti. Karanlık
güçler tehditlerle bu işin engellenemeyeceği-
ni anlamış, halk diye lanse edebilecek başka
maşalara gereksinim olduğunu algılamıştı. Ar-
tık yeni bir tezgah örgütleniyordu. HDK’lılar
açısından başarılı bir eylemi gerçekleştirmenin
mutluluğuyla; derin güçler ise yeni bir engel-
leme metodu ortaya koyma planlarıyla Çorum
deneyiminden geçmişlerdi. Bu karmaşık dü-
şünceler içinde Çorum’dan Sinop’a doğru yola
çıkıldı.

Sinop; Karadeniz’in en demokrat illerinden
biri sayılan Sinop. Düşmanına bile konuksever-
liği göstermekten çekinmeyen Sinop..Tepkisiz
değil ama tepkisini demokrasi kuralları içinde
yapmasını becerebilen insanların çoğunlukta

olduğu Sinop. 12 Eylül öncesi tüm kuşatılmış-
lıklara karşı hiç bir zaman hoşgöründen vaz-
geçmeyen ve korkusuz insanların yoğunlaştığı
Sinop. Sinop için söylenecek daha da güzel-
lemeler düzenleyebiliriz..İşte böyle bir güzel
yörede düzenlenmeliydi bu provokasyon. Tıpkı
Pir Sultanın memleketinde Pir Sultan dostları-
nın yakılması gibi. Konuklar öğretmen evine
gelince yine iyi bir şekilde karşılandı. Önceleri
küçük bir genç grubun taşkınlıklarıyla başlayan
tepki, sonraları pazarlık konusu edildi. Eğer ko-
nuklar geziyi sonlandırırsa, taşkınlık yapanlar
dağıtılacak, HDP’lilerin Ankara’ya dönüşleri
sağlanacaktı. Bu pazarlık kabul görmeyince bi-
linçli bir şekilde kalabalık artırıldı. İktidarı ve
muhalafetiyle tüm gerici ve faşist güçler devre-
ye girdi. Konukları linç etmeye çalışan güruha
hiç bir müdahale olmadığı gibi, adeta kalaba-
lığın artırılması için uğraş veriliyordu. Çünkü
kalabalık bu eylemi sonlandırmanın ana unsu-
ruydı. Kalabalık artınca devletin pazarlık gücü
de artıyordu.

Ne ilginçtir ki, AKP iktidarı barış barış diye
kendini yırtarken, bir avuç insanı dağıtma ge-
reği duymuyordu. Oysa Sinop’ta nükleere kar-
şı eylemlerde, HES’lere karşı baş kaldıranlara
aynı “nezaket” gösterilmedi. Arabalar parçala-
nıyor, konukların bulunduğu mekanlara kadar
giriliyor ama seyrediliyordu. Kalabalık dağı-
tılmıyor, gücümüz yok gibi saçma söylemlerle
zaman geçiriliyor, Vekiller Ankara’ya dönme-
leri için ikna edilmeye çalışılıyordu. Ünlü içiş-
leri bakanının hormonsuz biber gazı bitmişti
herhalde. Hak isteyen emeklilere reva görülen
bu değerli besin kaynağı, yeni yetme tosuncuk-
lardan esirgeniyordu. Kısacası Çorum’da ev
ev dolaşıp tehditler sonucu başarılı olamayan
engelleme taktiği, adi bir zorbalığa dönüştü-
rılmış,12 Eylül öncesini anımsatan senaryolar
ortaya konmuş ve konuklar ancak 9-10 saatlik
bir ablukadan zırhlı araçlarla linçten kaçırılan
suçlular gibi Sinop’tan çıkarılmıştı..Aslında o
kalabalığı dağıtmanın kolay olduğunu günün
sonunda cümle aleme gösterdiler.

Sinop'tan sonra Samsun yolculuğu başladı. Samsun'daki HDK' lılar arkadaşlarını evlerde konuk etmeyi planlamıştı. Çünkü tüm oteller tehdit edilerek konukların konuk edilmesi engellenmişti. Bu işlem her ne pahasına olursa olsun yapılacaktı. Ama sonunda OMTEL Otel hem Sinop Samsun girişinde olduğu, hem de daha rahat korunabileceği için seçildi. Gece saat 12 gibi konuklar Samsun'a gelmişti. 18 Şubatı 19 Şubata bağlayan gece tehditler ve saldırı örgütlemeler sürüp gitti. Ama yine bu açık tehditleri yapanlara hiç kimse ses çıkarmadı. Oysa emek eksenli bir eylem öncesi eylemi öven veya eyleme çağrı yapan insanların en iyi uğrayacağı muamelenin, gözaltına alınıp hakaretlere uğramak olduğunu hepimiz biliriz. Bir sonraki günün saldırısı geceden örgütlendi.

Sabahın erken saatlerinde Konukların toplantı yapacağı partilerin bulunduğu bina taşlanarak TKP' nin camları kırıldı. Bunun üzerine polis Gazi caddesinin bir bölümünü kapatarak adeta eylem yapanlara önlem aldı. Özellikle saat 12'den sonra gelen TKP'liler, 78'liler ve Halkevliiler, örgütlerine sokulmadı. Binayı abluka alanlara ise "gençler azıcık uzakta durun" gibi sevecenlikler yapıldı. Zamanla meraklı insanların birikmesiyle kalabalık bir hayli büyüyor, özelliklede kilolu bir bayan ve gençlerden bir kaç yaş daha büyük iri yarı birinin linç çılgınlıkları insanları galeyana getiriyordu. Acaba bir toplumsal gösteride böyle birileri olsa başına neler gelir takdiri sizlere bırakıyorum. Zamanla taşkınlıklar artarak sürdü. Polis ricalarına devam etti ama ricaları dinleyen olmadığı gibi, dinlenmesini de isteyen yoktu. Saatler ilerledikçe binaya saldırılar başladı. Aslında bir kaç gün öncesinden binanın giriş yerleri saptanmıştı. Çünkü karşı ve yan binaların çatısından binaya sızıldı, en alt katta olan TKP'ye polis barikatı sözümona aşıl原因 girildi. Binadaki 37 kişinin mukavemeti olmasaydı bu gün bir Sivas katliamından bahsediyor olabilirdik. Bu arada polis ne yaptı?!. Polis içerde mahsur kalanlara "bayrak asarsanız gidecekler" diyerek, aslında

çapulcularla nasıl el ele kol kola olduğunu da itiraf etti. Eğer bu gün Samsun, Sivas katliamı gibi kötü bir anıyla anılmıyorsa tüm Samsun halkının Umur apartmanında ölümüne bekleyip, ölümüne binalarını savunan gençlere teşekkür borcu vardır.. Saatler sonra binanın tüm camları kırıldı, insanlar canlarını zor kurtardı. Ama sonunda yine gözaltına alınanlar içeride canını zor kurtaran insanlardı. Gece yarılarında kadar gözaltında yine onlar kaldı. Ama yine tosuncuklar dışarıda ve yine insanlara saldırıyorlardı.

Omtel Oteldeki konukların basın açıklamalarına da saldırı oldu. Basın açıklamasını basmak isteyenler, otelin camını kıranlar yine "gençler biraz uzakta durun" sevecenliğiyle karşılandı. İçerden saldırganlara mukavemet yasak ama dışarıdan saldıranlar adeta koruma altındaydı. Özellikle Omtel Otelin camlarını kıranların saptanamaması olası değildir. Parasız eğitim için pankart asan gençlere şahin kesilen en kahraman savcılarımız nerelerde acaba.? HDK ve BDP' lilerle birlikte diğer demokrasi güçleri Omtel'den toplantının yapılacağı salona giderlerken de saldırılar sürdü. Salon ise ayrı bir durumdaydı. Salonun tüm çevresi polislerle çevrelenmiş, salona girmek isteyenler bir kapıdan alınıyordu. O kapının önü ise 50- 60 kişilik tosuncuklarla dolu. Kavgayı göze alan içeri girebiliyor. Alamayan salona giremiyor. Buna karşın salonda 300 - 400 kişinin varlığı anlamlı değil midir? Kısacası bu gezinin Çorum'daki görkemini engellemek için tuzaklar kurmuş ve amaçlarına ulaşmışlardır.

Ertesi gün linç eylemini gerçekleştirmek isteyenlerden çok, saldırıya maruz kalanlar suçlanmaya çalışıldı. Gerici ve faşist odaklar saldırıları överek ilimizde bir şey olmadığını vurgulayıp, gelen konukların geliş nedenlerini sorgulamaya çalıştılar. Örneğin İlkadım belediye başkanı "benim alanımda hasar diye algılanacak bir şey olmamıştır" diyerek çapulcularla nasıl işbirliği yaptığını itiraf etti. Oysa Gazi Caddesi ve üst aralardaki kaldırım taşları

binanın içindeydi. Umur apartmanında kırılmadık cam kalmamıştı. İtri durağı tanınmayacak haldeydi. Cadde ve yan sokaktaki çiçekliklerin hepsi paramparçaydı. Umur apartmanının karşısındaki kiralık daireye önceden girilip hazırlıklar yapılmış ve saldırı günü oraya biriktirilen taşlar 78'liler ve TKP' lilere atılmıştı. Zaten olayların sabahında İlkadım belediyesine ait çöp kamyonlarındaki bayraklar her şeyi ele veriyordu. Ama onlar eylemcilerin taktığı yeşilli hilalli bayrakları unutmuşlardı. Bir dahaki sefere öyle yapmaları daha doğru olur aslında. MHP il başkanı ise Büyük şehir Belediye başkanını suçlayarak "bu şehirde kimse onlara yer vermedi, onları o ağırladı, bu vebal de ona yeter" diyerek saldırıların neresinde olduğunu göstermeye çalıştı. Mülki amirler ise olayın sorunsuz geçtiğini söyleyerek barışın neresinde olduklarını ortaya koydular.

Kısacası Samsun ve Sinop'taki bu linç kampanyasının örgütleyicilerini tek tek saymaya gerek yok; Kürt halkına teslimiyet ve imhayı dayatan devlet oradaydı. Olayların bir çok bağlantısı var. Asıl taraf olanlar ise savaş karşıtları ve savaş yanlılarıdır. Barış isteyenler her şeyi göze alarak meramlarını anlatmaya çalışırken, savaş isteyenler ise çok boyutlu. MHP bu işin dışında görünmeye çalışırken gizli açık tam destek verdi. Selam verenlere tehditler savuruyorlar.

Yukarıda da vurguladığım gibi il başkanları, mekan kullandıranları hainlikle suçluyor. Alperenler tam bir taşeron görevi görüyor. Hrant ve rahip cinayetlerinde olduğu gibi gizli değil, açıkça ortaya çıkıyorlar. Çünkü ellerinde bayrakları tüm halkı linçe davet ediyorlardı. AKP tüm devlet kurumlarına muktedir olmasına rağmen suya sabuna dokunmadan "tavşana kaç taziye tut" rolü üstlendi. Vali, vekillerin kendilerini ziyaret etmesini istemedi. Büyük Şehir Belediye Başkanı kendilerine yapılacak ziyaret iptal etti. CHP içerisinde ne işleri var diyenlerden fikrini beğenmesek de konuklara ayıp oldu gibi karışık değerlendirmeler oldu. Bu

tavır bildik CHP tavrı. Kendinizin gidemediği yerler olunca kıyametleri koparıp başkalarına uygulanınca saf değiştirmek. Karadeniz de iki taraf var aslında: barış ve demokrasi yanlıları ve karşıtları. Bu da ülkemizin her yerinde aynı.

Önemli olan şu anda Demokrasi güçlerinin yapacaklarıdır. Devletin gizli açık güçlerinin ne yapıp yapamadığı önemli değil; barış ve demokrasi güçlerinin ne yapacaklarıdır. Bu ülkede barış sağlansa bile hangi taviz ve geri çekilmeler sonucu sağlanacağı önemlidir. Bir başkaldırıyı sönmölemek için kurulmuş bir plan ve bizler de o plana doğru sürükleniyorsak barışın bir anlamı olmaz. Ama sürüklenmemenin tek yolu da birlikte olmaktan geçer. Dünya görüşümüzün ne olduğu, toplum biçimlerimize nasıl baktığımız, ülkenin gidişatına nasıl yön vereceğimiz v.b ayrılıkları bir yana bırakarak öncelikle hedefimiz gerici faşist saldırılara karşı yan yana gelmektir. Çünkü sokaklar eskiden olduğu gibi kapatılmak isteniyor. Bunlar yapılırken de maşalar kullanılıyor. Karşıma çıkarılanlar sınıfsal açıdan düşmanlarımız olmayabiliyor genellikle. Ama genellikle de lümpen, yaşamdan beklentileri olmayanlar seçiliyor. Onların da aslında fikir birliktelikleri yok. Karşımazdakilerin içinden bazılarını ayırıştırıp rakip yapsanız, aynı saldırıları birbirlerine karşı da gerçekleştirirler. Ama şunu unutmamak gerekir ki onları örgütleyenler çok organize bir yapı. Onlara geri adım attırmanın tek yolu öncelikle birlikte hareket etmekten, sonra da doğru saptamalardan geçer.

Kısacası şu anda tüm ayrılıklarımızı bir yana bırakarak önce dostlarımızla birlikte yaşamayı sağlamalıyız. Dostça birlikteliklerden sonra ayrılıklarımızı bilimsel veriler doğrultusunda tartışarak çözümlerimiz. Çünkü gün bölgemizde sokağa çıkıp çıkamama savaşımı, gün onurumuzla yaşayıp yaşayamama günüdür.

Kahramanca Mücadele Acı Yenilgi

SSCB’de SOSYALİZMİN ÇÖZÜLÜŞÜNÜN NEDENLERİ

(5. bölüm)

Bahman Azad, Mayıs 2000

“Tüm Halkın Devleti”

Sovyetler Birliğinde “komünizmin inşası”nın başladığının açıklanması, aynı zamanda toplumun politik üstyapısında da önemli ve ciddi değişiklikler meydana getirdi. Bu konu, devletin karakteri ve rolü bakımından olduğu kadar, çeşitli toplumsal sınıflarla -ve özellikle işçi sınıfıyla- olan ilişkisi bakımından da özellikle belirleyici idi.

SSCB’de sosyalist gelişimin hangi aşamada olduğunun bu yeni değerlendirmesi temelinde 22ci Kongre (1961), Sovyet devletinin karakterini “proletarya devleti”nden, “tüm halkın devleti” olarak değiştirdi ve bunu, kabul etmiş olduğu programda açıkladı:

“Proletarya diktatörlüğü, ülkenin içsel gelişmesindeki görevleri bakımından tarihsel misyonunu tamamlamış ve SSCB için vazgeçilmiş olmaktan çıkmıştır. Proletarya diktatörlüğü olarak ortaya çıkmış olan devlet, bugünkü yeni aşamada tüm halkın devleti, bir bütün olarak halkın çıkarlarını ve iradesini ifade eden bir organ/ kurum haline gelmiştir...” (80)

Sosyalist devletin karakterine yönelik bu

yeni yaklaşım ve devletin proleter özünün üstü kapalı bir şekilde ortadan kaldırılması, toplumun gerçeklerine uymayan varsayımlara dayandırılıyordu. Devletin, “bir bütün olarak halkın çıkarlarını ve iradesini ifade eden bir organ/kurum” olarak tanımlanması ancak ve ancak Sovyet toplumundaki sosyal sınıflar arasında tüm nesnel farklılıkları ortadan kalkmış olması ve Sovyet halkının “bir bütün olarak” aynı sınıf çıkarlarını paylaşması öncülüne dayandırılabilirdi. Sosyalist bir toplumda sınıfların ve sınıf mücadelesinin varlığını inkâr eden böyle bir öncül, sadece sosyalizm teorisinin bakış açısından değil, aynı zamanda nesnel/ tarihsel bakış açısından da geçersizdi. Teorik açıdan Marks, proletaryanın kendisi dahil tüm sınıflar ortadan kalkmadıkça sosyalist devletin bir sınıf karakteri olacağını ve işçi sınıfının devlet iktidarı üzerinde egemen olması gerektiğini açıkça göstermişti. Özellikle aynı programda “işçi sınıfının Sovyet toplumunun en başta gelen ve en iyi örgütlenmiş gücü” olduğunun ve “komünizmin tam anlamıyla kurulması sürecinde öncü bir rol oynadığının”(81) vurgulanmış olması, nedeniyle, SBKP liderliğinin, bu gerçeğin farkında olduğu hususunda hiç şüphe

bırakmamaktadır.

Öte yandan sosyalizm tarihi boyunca çeşitli şekillerde ortaya çıkmış olan değişik sosyal sınıflar arasındaki tarihsel farklılıklar ortadan kalkmamıştı. Kongre hâlâ doğru bir anlayışla, sosyalizmi inşa sürecinde önemli bir faktör olarak işçiler, köylüler ve aydınlar arasında birliğin gerekliliği üzerinde ısrarla duruyor ve bu birliği, sosyalizmin başarısının anahtarı sayıyordu. Açıktır ki bu sınıflar aynı çıkarları paylaşıyor olsalardı, bu sınıflar arasında birlik oluşması konusu Parti için temel mücadele alanlarından biri olarak ele alınmazdı.

Bu gerçekler ışığında – sosyalizmin ve aynı zamanda mevcut sınıf gerçekliklerinin açık ihlâli olan bu kavramın – herhangi bir sınıfın çıkarlarından bağımsız “tüm halkın devletin” kurulduğunun açıklanmasının, yalnızca SBKP liderliğinin subektif/özel idealizminin bir sonucu olduğunu varsaymak yanlış olacaktır. Tersine bu yanlış değerlendirmenin asıl kökeni, özellikle “hızlı sanayileşme” döneminde, ekonominin idari denetimi Sovyet devleti için tarihsel bir gereksinim haline geldiğinde, devletin yönetimini üstlenmiş olan bürokratik ve teknokratik tabakaların büyümeleri ve giderek güçlenmelerinde aranmalıdır.

Aslında sınıflardan bağımsız bir devlet fikri, özellikle sosyalist devletin işçi sınıfından göreceli olarak özerkliği fikri, Stalin’in ölümünden sonraki (1954 – 1956) beş yıl içerisinde Malenkov gibi bazı kişiler tarafından öne sürülmüş ve hatta bu fikir parti içinde çatışmalara ve tasfiyelere yol açmıştı. Bu yıllarda, devlet bürokrasisinin ve “teknokratik karşı-devrimin” gücünü sınırlamak için Kruşçev’in atmış olduğu adımlar, bu eğilimi belli ölçüde yavaşlatmakta başarılı olmuştu. Fakat 20’nci Kongre’den sonra güç için duyduğu açlığın yanı sıra maddi ve ekonomik teşvikler de elde eden ve büyüyen devlet bürokrasisi, giderek artan bir şekilde Parti’nin devlet üzerindeki kontrolünü sorgulamaya başlamıştı. Ne yazık ki tartışmalarını

“Stalin’in kişi kültü”nün eleştirilmesiyle sınırlayan 20’nci Kongre tarafından bu soruna köklü ve yapısal bir yaklaşımın getirilmeyişi, bu eğilimi kalıcı bir hale getirdi ve büyüyen devlet bürokrasisi karşısında Parti’yi daha da zayıflatı. “Hızlı sanayileşme” döneminde artan bir biçimde üretken olmayan ekonomik faaliyetlere yol açarak, devlet bürokrasisinin üst kademelerine yasa dışı gelirler ve ayrıcalıklar sağlayan belirli bazı hatalı ekonomik politikalar da bu tabakaların devlet içerisinde güçlenmesinde önemli bir rol oynadı.

Eğer bu analizler doğru ise, bu durumda SBKP’nin 22’nci Kongre kararları, sosyalizmin politik yapıları üzerinde devlet bürokrasisinin görüşlerinin hâkim duruma gelmesinin açık bir işareti ve Sovyetler Birliği’nde sosyalist gelişme yolunda önemli bir tarihsel dönüm noktası olarak görülmelidir. Sosyalizmin tarihinde ilk kez politika, proletaryanın teori ve ideolojisini yönetir hale gelmiş ve her ikisini de kendi hizmetine almıştı. Bu, Parti ile devlet arasındaki ilişkinin tersine çevrilmesi ve devletin Parti üzerinde fiili hâkimiyeti anlamına geliyordu. Bu durum, sosyalist toplumda proletaryanın önderliğini müthiş bir şekilde zayıflatı ve sosyalist toplumun tüm yönleri üzerinde devlet bürokrasisinin çıkarlarının ve görüşünün tartışmasız bir biçimde egemen olmasının yolunu açtı.

Sosyalist devletin karakterindeki değişikliğin sonuçları önemli ve belirleyici idi. Sınıf farklılıklarının üzerinin örtülmesiyle birlikte, “tüm halkın devleti”, proletaryanın dışındaki dünya görüşlerine karşı bağımsızlığını yitirdi ve giderek daha fazla bürokratikleşmeye doğru kayd. İşçi sınıfı ve diğer emekçi sınıfların çıkarları, gittikçe daha fazla devlet bürokrasisinin çıkarlarının gölgesinde kaldı. Sosyalist demokrasi, resmî-biçimsel ve bürokratik demokrasiye dönüştü. Ekonomik ve siyasi kazanımlar elde etmek uğruna bürokratik yozlaşma, güç ve mevkilerin kötüye kullanılması yaygınlaştı. Maddi sınıfsal teşviklerin yokluğunda,

işte yaratıcılık ve çalışkanlığın yerini tembellik ve kayıtsızlık aldı. Bu olgu giderek artan bir şekilde Parti ve devletin ekonomik planlarının ertelenmesine, projelerin bitirilmeden yarıda kalmasına ya da -modern teknolojinin geliştirilmesi ve yaygın bir biçimde sanayiye uygulanması gibi- bazı durumlarda tamamen durdurulmasına neden oldu.

Bunların tümü emperyalist devletlerin, özellikle ABD'nin bütün mali olanaklarını ve ileri teknolojik yeteneklerini; soğuk savaşı ve Sovyetler Birliği'ne karşı anti-komünist propagandayı yoğunlaştırarak SSCB'nin emekçi halkını radyo, televizyon, diğer kitle iletişim araçları vasıtasıyla ideolojik yayın bombardımanına tuttuğu bir dönemde gerçekleşiyordu. Bu iç ve dış faktörlerin birleşik etkisi Sovyetler Birliği'nin emekçi halkının giderek artan bir şekilde Partiye ve devlete yabancılaşmaları ve sosyalist toplumda politik bir krizin ortaya çıkması için hazır bir zemin yarattı.

“ Tüm Halkın Partisi ”

Bürokratik çıkarların ve bakış açılarının sosyalizmin politik yapılarına bu şekilde egemen olması, yalnızca Partiyle devlet arasındaki ilişkiyi değiştirmekle kalmamış, fakat aynı zamanda bu çıkarların ve bakış açılarının bizzat Partinin içine sızması, öncü Partinin proleter özünün ve bileşimini zayıflatmıştır. 1961'de 22'nci Kongre'de kabul edilen SBKP programı ve içtüzüğünde şöyle denilmekteydi:

“SSCB'de sosyalizmin zaferinin ve Sovyet toplumunun birliğinin sağlamlaştırılması sonucunda işçi sınıfının Komünist Partisi Sovyet halkının öncüsü, tüm halkın partisi olmuştur....” (82)

Kongre, Partinin içtzğn de değiştirerek “Parti yeliğı için ana kriteri de”, “komünizmin inşasına aktif olarak katılmak”(83) şeklinde tanımladı. Bunu yapmakla Kongre, yalnızca Partinin işçi sınıfı karakterini zayıflatmakla kalmamış, fakat ayrıca Parti yeliğı için tüm

sınıfsal kriterleri de ortadan kaldırmıştır.

Bu ise açıkça, yeni tipte bir işçi sınıfı partisinin Leninist ideolojik ve örgütsel ilkelerinin çiğnenmesi anlamına geliyordu ve nihayetinde Partiyi silahsızlandırarak, bürokratik ve teknokratik tabakaların gittikçe büyüyen ağırlığı karşısında boyun eğmeye zorladı. SBKP'nin (29 Mart – 8 Nisan 1966'da yapılan) 23'nc Kongresinin “liderliğı Partide, ekonomide ve konseylerdeki çalışma tarzlarını hiçbir neden olmadan değiştirmek için sübjektivist / öznelci hataları” düzeltmek için önlemler alınmasına ve üyelik kriterlerini daha katı bir hale getirmek için Parti içtzğn değiştirmesine rağmen, bu nlemler Partinin “tüm halkın Partisi” olarak nitelendiğı yeni tanımlamayı değiştirecek kadar ileri gitmedi – bu niteleme 1980'lerin ortalarındaki politik krize kadar etkisini devam ettirildi. Gerçekte, SSCB Yüksek Sovyeti'nin 7'nci (zel) Oturumu “tüm halkın devleti” kavramını teyid ederek, bu nitelemeyi ülkenin Ekim 1977'deki yeni anayasasına ekledi.

Bu şekilde işçi sınıfının siyasi partisinin “tüm halkın partisi”ne dönüşmesi ve kapılarını “komünizmin inşasına aktif olarak katılan” herkese – yani sınıf temeline ve sınıfsal konumuna bakılmaksızın toplumda görevli herkese – açılması, kariyerist devlet bürokratlarının büyük ölçüde Partiye dolmasına yol açtı. Gerçekten, 20'nci Kongre (1956) ile 22ci Kongre (1961) arasındaki süreçte ve sonrasında Partinin ye sayısının hızla artması, işçi sınıfının artan bir biçimde Parti yaşamına katıldığını değil, daha ziyade devlet bürokratlarının Partiye akın ettiklerini gösteriyordu. 17'nci ve 19'ncu Kongreler (1934 – 1952) arasında, yani on sekiz yıllık bir süreçte Partinin ye sayısı -- 1934'te 1.9 milyondan, 1952'de 6 milyona -- yalnızca 4 milyon artmıştı. ye sayısı 1956'da (20ci Kongre) 6.8 milyona, 1966'da (23'nc Kongre) 11.7 milyona, 1971'de (24'nc Kongre) 13.8 milyona, 1976'da (25'nci Kongre) 15.7 milyona (85) ulaşmış ve 1986'da (27'nci Kongre) 19

milyonu aşmıştı. Başka bir deyişle, 20ci ve 27ci Kongreler arasında Partiye 13 milyondan fazla yeni üye katılmıştı – sadece 1959- 1966 döneminde 4 milyon üye katılmıştı! Bu yıllar içinde partinin üyelik kriterleri göz önüne alındığında, bu hızlı sayısal artışın, Partinin işçi sınıfı temelini sağlamlaştırma yönünde olmadığı açıktır. Bu daha ziyade Parti safları içerisinde bürokratik ve teknokratik tabakaların büyüdüğüne açık bir göstergesidir. 1970’li yılların sonlarında işçiler, ülkenin toplam nüfusunun % 57’sini oluştururken, toplam Parti üyeliği içindeki oranları sadece % 40 idi. Aynı şekilde toplam nüfusun % 20’sini oluşturan köylüler, Parti üyeliğinde yalnızca % 13’lük bir oranda yer alıyorlardı. (86) Öte yandan aynı yılda ülkenin toplam nüfusunun % 20’sinden azını oluşturan aydınlar ve bürokratların Parti üyeliğindeki oranları hemen hemen % 50’yi buluyordu. SBKP’nin kendi raporuna göre, 1971 başlarında cumhuriyetler düzeyinde Partinin MK sekreterlerinin nerdeyse tamamı ve ayrıca Partinin vilayet, bölgesel, belediye ve ilçe komite sekreterleri de yüksek eğitim kurumu mezunları idiler ve bunların yarısından fazlası mühendis, ekonomik ve teknik uzman ve tarım mühendisi idi.(87) Bu insanların çoğunun Partiye ideolojik görüşlerinden dolayı değil – ki bu ideolojik görüşler zamanla toplum içinde erozyona uğramışlardı- fakat Parti üyeliğinin kendilerine sağlayacağı özel ekonomik ayrıcalıklar ve politik liderlik mevkileri elde etme amacıyla katıldıklarını belirtmek doğru olacaktır.

Parti ile devlet arasındaki yapısal farklılıkların sınırlarının bulanıklaşarak birbirlerinin içine girmesi, Parti içinde bürokratik bakış açısı ve kariyerizmin artan etkisinin ana nedeni idi. Üst düzey Parti liderlerinin ve kadrolarının çoğu, hükümette çeşitli mevkilere sahiptiler ve siyasi sorumluluklarına ek olarak ayrıca ülke ekonomisini yönetmeyi de üstlenmişlerdi. Stalin döneminde “hızlı sanayileşme” modelinin uygulanmasıyla ortaya çıkan bu olgu, Kruşçev döneminde de -devlet bürokrasisine karşı kam-

panya açmış olmasına rağmen- artarak devam etti.

Parti ve devlet yapılarının iç içe geçmesi sadece Partiye katılmak için kârlı maddi teşvikler sağlamakla kalmadı, fakat aynı zamanda statükonun korunmasında Partinin çıkarlarını artan bir şekilde devlet bürokrasisinin çıkarlarıyla birleştirdi. Yaratıcılığın, yenilikçilik ve uzak görüşlülüğün yerini adım adım politik ve ekonomik pragmatizm aldı. Komünistlerin tarihsel “işlerin mevcut gidişatını değiştirme” şeklindeki sürekli misyonunun karşısına “mevcut kişisel ayrıcalıkları koruma” şeklindeki bürokratik teşvik konuldu. Bu olgu belki de en çok, sürekli biçimde durumu analiz ederek sorunlardan çıkış yollarını göstermek yerine, teorik yeteneklerini statükoyu övmenin ve devlet bürokrasisinin politikalarını ve faaliyetlerini haklı çıkarmanın hizmetine vermiş olan Parti aydınları için geçerliydi.

Böylece Parti, doğru bir biçimde üyelerinin ve toplumda emekçilerin ideolojik eğitimlerini yoğunlaştırma gereğini vurgularken, Partinin kendi içindeki eğilimler ters yönde gelişerek, Partinin proleter karakterini daha da zayıflatıyordu. İşçi sınıfının ideolojisi adım adım, içi boş bir kabuğa dönüştürülmüştü ve bu kabuğun içerisinde giderek büyüyen asalak ve oportünist bürokratik tabakalar, Partinin canlılığını ve gücünü yiyip bitiriyorlardı. Öncü Parti, giderek tarihsel sorumluluktan ve temsil ettiği sınıftan uzaklaşıyordu ve sosyalist toplum, bütün o muazzam tarihsel başarılarına rağmen, genel bir politik ve ekonomik krize doğru sürüklenmekteydi.

3. Sosyalizm, Emperyalizm ve Dünya Devrimi

22’nci Kongre’nin Sovyetler Birliği’nde sosyalist gelişimin içinde bulunduğu aşamaya ilişkin iyimser analizlerine, sosyalist sistemin

kapitalist sisteme galebe çaldığı, onu geçtiği açıklaması eşlik etti. Kongre bu görüşe dayanarak “kapitalizmin krizinin üçüncü aşamasının başladığını” ve bu krizin kapitalizmi tümüyle yıkacağını ilân etti:

“Emperyalizm, gerileme ve çöküş dönemine girmiştir. Kapitalizm tepeden tırnağa amansız bir çürüme süreci içindedir.... Emperyalizm, insan kitleleri üzerindeki gücünü ebediyen yitirmiştir...

..... dünya emperyalist sistemi köklü ve derin çelişkilerle parçalanmıştır. Emek sermaye uzlaşmazlığı, halkla tekeller arasındaki çelişkiler, büyüyen militarizm, kolonyal sistemin çökmesi, emperyalist ülkeler arasındaki çelişkiler, genç ulusal devletlerle eski kolonyal güçler arasındaki çelişki ve çatışmalar ve - hepsinden önemlisi – dünya sosyalizminin hızla gelişmesi, emperyalizmin temellerini sarsarak yıkmakta ve onu zayıflatarak çöküşe götürmektedir.” (88)

Ve Kongre bu tahlilden, şu sonucu çıkarıyordu:

“Sosyalizme giden yol.... Sovyet halkının fedakâr emeği ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi’nin teorik ve pratik çalışmalarının sonucunda döşenmiştir. Halkların birçoğu bu yolda ilerlemeye başlamıştır ve er ya da geç bütün halklar, bu yola gireceklerdir.”(89)

Bir yıl önce, Kasım 1960’da, 81 partinin katılımıyla Moskova’da toplanan “Dünya Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantısı”nda da benzer görüşler ifade edilmişti. Bu toplantıdan sonra yayınlanan açıklamada “içinde bulunduğumuz dönem... emperyalizmin yıkılma dönemidir... kitlelerin sürekli biçimde sosyalizm yoluna dönüşünün ve sosyalizm ve komünizmin küresel zaferinin dönemidir.” denilmekteydi. “Güç dengesinin gittikçe sosyalizme doğru kaydığı” vurgulanırken, açıklamada ayrıca “içinde bulunulan dönemde....insan toplumunun tarihsel gelişiminin ana karakterinin

ve yönünün dünya sosyalist sistemi ve emperyalizme karşı ve toplumun sosyalist dönüşümü için mücadele eden güçler tarafından belirlendiği” ifade ediliyordu.(90) Komünist Partilerin Danışma Toplantısı, aşırı iyimser görüşlerinde “ulusal kurtuluş hareketlerinin darbeleri altında emperyalizmin sömürge sisteminin tamamen parçalandığını” iddia edecek kadar ileri gitti. (91) SBKP 22’nci Kongresi de “emperyalizmin zayıfladığını ve güçler dengesinin sosyalizmden yana kaydığını” (92) vurgulayarak, aynı iyimser görüşleri ifade etmiş oldu.

Kuşkusuz bu iyimserliğin nesnel zemini, sosyalizmin muazzam iç ve uluslararası başarıları idi. Çin’de komünistlerin önderliğindeki halk devrimi başarıya ulaşmıştı. Doğu Avrupa’daki sosyalist ülkeler, Sovyetler Birliği’nin yardımıyla ekonomik, endüstriyel altyapılarını sağlamlaştırma ve sosyalizmi kurma yolunda hızlı adımlarla ilerliyorlardı ve sosyalizmden ilham alan, onun başarılarına bel bağlayan ulusal kurtuluş hareketleri her geçen gün yeni zaferler kazanarak dünya çapında güçleniyorlardı. Bu gelişmelerin tümü, gelecekle ilgili böyle iyimser bir bakışı desteklemekteydi.

Fakat “sosyalizme giden yolun” “engebesiz” olduğu ve “kitlelerin sosyalizm yolundaki sürekli yürüyüşleri” ve “sosyalizm ve komünizmin özünde olan küresel zafer”e ilişkin iyimserlik iki önemli varsayıma dayanmaktaydı: birincisi, kapitalist sistemin, “genel krizinin” öldürücü darbesini geciktirecek yeteneğe sahip olmaması ve ikincisi, sosyalist toplumların ekonomik üretim alanında ve özellikle teknik ve teknolojik modernizasyondaki sürekli hızlı gelişmeleri. Ancak deneyim, tümüyle de yanlış olmayan bu iki varsayımın, gerçeğin hatalı bir şekilde değerlendirilmiş olmasına dayandığını gösterdi.

Kapitalist sistemin Marksist tahlili, kapitalizmin büyümekte olan “genel krizi”nin niteliğinin kesin bir muhasebesini ortaya koydu. Ancak kapitalizmin, kaçınılmazlığı kanıtlanmış

olan bu karakteristik özelliği, birçok Marksist-Leninist'in bu krizin dünya çapında işçi sınıfı ve müttefiklerinin bilinçli, planlı ve eşgüdümlü çabası olmaksızın kendiliğinden parçalanacağına inanarak, rehavete kapılmalarına yol açtı. Bunlar hatalı bir şekilde kapitalist "krizin" kaçınılmazlığını onun "parçalanma" ve çöküşünün mutlaklığıyla eşitlediler ve bu şekilde kapitalizmin genel krizine rağmen, sırf ekonomik gücüne ve modern üretim teknolojisine dayanarak varlığını sürdürebileceğini görmezden geldiler. Oysa gerçeklik, kapitalizmin büyüyen genel krizine rağmen kendini yenileyebileceğini ve işçiler üzerindeki sömürsünü yoğunlaştırıp, yoksulluk ve yoksunluğu dünyanın her köşesinde milyarlarca insana yayarak en azından bu dönemde yok olmaktan kurtulabileceğini de gösterdi.

Kapitalizmin yıkılışının kaçınılmaz olduğunu ve çöküşünün sadece bir zaman meselesi olduğunu varsayma eğilimi, kapitalizmin büyüyen sosyalizm karşısında varlığını sürdürebilme yeteneğinin küçümsenmesine neden oldu. Sosyalist dünyadaki analistler, kapitalizmin 1970'ler ve 1980'lerdeki teknolojik devriminin etkisini ve aynı zamanda 1970'lerde kapitalizmin genel krizinin etkilerini hafifletmek ve ölümünü önlemek için gerçekleştirilen yapısal değişiklikleri küçümsediler.

Bu küçümseme sadece kapitalizmin çöküşünün kaçınılmazlığı hakkındaki hatalı varsayımların değil, fakat aynı zamanda dünyadaki güçler dengesinin sosyalizm lehine değiştiği şeklindeki gerçekçi olmayan değerlendirmenin de bir sonucuydu. Kapitalizm; silahlanma yarışını yoğunlaştırarak ve sosyalizme ağır askeri harcamalar yükleyerek – bu harcamalar sosyalizmin kısıtlı mali ve teknik kaynaklarını askeri üretim alanına yönlendirmeye zorlayarak sosyalizmin dengeli büyümesini engelliyordu – kendi krizini sosyalist toplumlara ihraç ederken, Parti liderliği 1960'ların sonunda hâlâ emperyalizmin "sosyalist ülkelerin ekonomik bakımdan gelişmelerini engelleyemediği"(93)

şeklindeki iyimser değerlendirmesinde ısrar etmekteydi. Bu iddia Sovyet yoldaşların kendilerinin de itiraf ettikleri gibi "1965 -1970 arasında ABD'nin 400 milyar dolarlık askeri harcama yaptığı" "NATO'nun askeri bütçesinin 1970'de 100 milyar doları aştığı" (94) bir dönemde öne sürülmekteydi. 1971 yılında Sovyetler Birliği'nin GSMH'sinin 549 milyar dolardan az olması, dünya çapında güçler dengesinin sosyalizm lehine değiştiği şeklindeki iddianın gerçek dışı ve aşırı iyimser olduğunu göstermektedir.

Sosyalizmin ekonomik gücünün aşırı iyimser bir şekilde değerlendirilmesi ve kapitalizmin büyük ekonomik ve teknik kapasitesinin tümüyle göz ardı edilmesi; 1960'larda, 1970'lerde ve 1980'lerin başında bir yandan Sovyetler Birliği'nin maliyeti yüksek, yıkıcı bir silahlanma yarışına çekilmesine ve öte yandan da gerçek kapasitesini kat kat aşan uluslararası ekonomik ve askeri taahhütlerin altına girmesine yol açtı. Bu askeri harcamaların ve diğer sosyalist ülkelerle kurtuluş hareketlerine yapılan ekonomik yardımların büyük bir kısmının gerekli olmasına rağmen, sosyalist sistemin yetenekleri konusunda daha gerçekçi bir yaklaşım, sosyalizm ve sosyalist ülke emekçileri üzerindeki yükü hafifletebilir ve b şekilde basıyı da azaltabilirdi.

Sovyetler Birliği 1960'ların sonu ile 1970'lerin başında ağır harcamalar yüklenmiş olmasına rağmen Batı ile göreceli bir askeri denklige ulaşmayı başarmıştı. Bu denge emperyalist saldırganlığa karşı "sosyalizmin varlığını sürdürmesi" için gerekli güvenceyi sağlamaktaydı. Komünist Parti'nin değerlendirmeleri de bu görüşü doğrulamaktaydı:

"Fakat 1960'lardaki tarihsel olaylar emperyalizmi, dünyanın durumunu kendi lehine geliştirme ve ilerlemeyi tersine çevirmede yetersiz kaldığını göstermiştir..."

Kapitalizmin kendi askeri gücünü saldırgan amaçlarla kullanma olanakları büyük ölçüde sınırlanmıştır. ABD'nin, Sovyetler Birliği ve

diğer sosyalist ülkelerin etrafındaki ülkelerde askeri üslere nükleer silahlarla donatılmış bombardıman uçakları konuşlandırarak, sosyalist bloku tehdit ettiği, karşı darbeden korunabileceği zamanlar geçmiştir. 1960’larda Sovyetler Birliği dünyanın herhangi bir bölgesinde herhangi bir saldırgana karşı darbeler vurmaya yetecek nükleer silahlara ve kıtalararası balistik füzelere sahipti.”(95)

Bu değerlendirmeye bakarak, Sovyetler Birliği’nin askeri harcamalarını azaltması ve iç kaynaklarını askeri olmayan ve teknolojik bakımdan ileri sanayilere yönlendirmesi beklenirdi. Fakat bu gerçekleşmedi ve Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin silahlanma yarışını sona erdirmek için gösterdikleri tüm ısrarlı ve içten çabalara rağmen, emperyalizmle rekabetin sonucunda askeri harcamalar artmaya devam etti. 1977’de Sovyet devletinin askeri harcamaları yılda 52 milyar doları geçiyordu. (96) Bu harcamaların mutlak miktarları ABD’den (100.9 milyar dolar) (97) ve dolayısıyla bütün emperyalist ülkeler toplamından kat kat az olmasına rağmen, emperyalist ülkelerin ve özellikle ABD’nin ekonomileriyle kıyaslandığında Sovyet ekonomisinin boyutlarının daha küçük olması, (1971’de Sovyetler Birliğinin GSMH’sı, ABD’nin GSMH’sının % 55’inden düşüktü – Sovyetler Birliği = 548.6 milyar dolar, ABD = 1000.4 milyar dolar) (98) bu harcamaların Sovyet ekonomisindeki payının aşırı bir biçimde yüksek olmasına neden olarak, sosyalist sistem üzerine çok ağır bir yük yüklemekteydi. Emperyalizm, kendisi bu yarıştan çok büyük kârlar elde ederken, sosyalist ülkelere böyle yüksek maliyetli bir silahlanma yarışını dayatarak gerçekte sosyalist ülkelerin emekçi halklarını da sınırlarının dışından sömürmekteydi. Bu harcamalar, dengeli ve istikrarlı bir şekilde büyümesi önemli ölçüde barışa bağlı olan sosyalist sistemin sırtında uzun zaman taşıyabileceği bir yük değildi.

Öte yandan emperyalist devletlerin tersine sosyalist sistem, dış ticaretini diğer ulusların

sömürülmesine dayandıramazdı. Sovyetler Birliğinin “Üçüncü Dünya” ülkeleri ve ulusal kurtuluş hareketleriyle olan ticari ilişkileri, onların ekonomik gelişmelerine yardımcı olma ve onlara askeri ve ekonomik yardım sağlama temeline dayanmaktaydı. Doğal olarak bu taahhütler, sosyalizme ağır bir ekonomik yük getirmekteydi. 1970’ler ve sonrasında Sovyet hükümetinin yıllık bütçesinin yaklaşık % 10’u, diğer sosyalist ülkeler ve dünyadaki ulusal kurtuluş hareketlerine yapılmakta olan uluslararası yardıma ayrılmıştı. Kennedy yönetiminde ABD Savunma Bakanı olan Robert McNamara, bu durumu şöyle ifade etmişti: ABD pahalı silahlarının birçoğunu zengin dostlarına, örneğin Ortadoğu’ya satmaktadır. Sovyetler Birliği ise silahlarını “savaşan” dostlarına ucuza satmak zorundadır. Böylece ABD’nin dostları, kendisi için ek bir gelir kaynağı oluştururken, Sovyetlerin dostları, onlar için bir yük haline gelmektedir.

Bu yardımların doğru ve gerekli oldukları asla tartışılmaz. Fakat bu yardımların sürdürülmesi ve artırılması, Sovyet ekonomisinin bazı yatırımlarının askeri sektörden, endüstriyel ve teknolojik sektörlere doğru kaydırılmasıyla, özellikle sanayi çıktısı bakımından daha fazla güçlendirilmesini gerektiriyordu. Ne var ki, emperyalizmin dayatmış olduğu silahlanma yarışı bunu engelliyordu. Gerçekte emperyalizmin Sovyetler Birliğine karşı izlediği askeri strateji, Sovyetler Birliğinin sosyalist ekonomisindeki bu sınırlılıklar dikkate alınarak planlanmıştı. Yine Robert McNamara, silahlanma yarışında uyguladıkları Amerikan stratejisini şöyle tarif ediyordu:

“Sovyetler Birliği II.Dünya Savaşından parlak bir zaferle, fakat ağır kayıplar ve yüksek bir ekonomik maliyetle çıktı..., bu ülkenin savaş sonrası planlarında üç öncelik vardı: 1) Sovyet halklarının komünizm vaadine erişebilmesi için ülkenin altyapısının tümüyle yenilenmesi; 2) kendisini adım adım izleyen kapitalist dünyaya karşı ülkenin savunmasını yeniden kurup

yenilemek; 3) dünya üzerinde, özellikle Doğu Avrupa ve Üçüncü Dünya’da yeni dostlar kazanmak...

Eğer ABD, Sovyetler Birliğini bu silahlanma yarışına çekmeyi başırırsa, bu planların hepsi suya düşer... Bizim amacımız çok basittir: eğer mümkünse, ikinci önceliği, birincinin yerine geçirmek. Başka bir deyişle, ilkönce Sovyetleri askeri harcamalarını arttırmalarını ve halklarının yaşam düzeylerinin iyileştirilmesine en son sıra gelmesini sağlamak... ve elbette, bu üçüncü önceliği de etkileyecektir.

Bunun anlamı nedir? Bu demektir ki, eğer Sovyetler Birliği bir silahlanma savaşına çekilebilir ve bütçesinin büyük bir kısmını, mümkünse % 40’ını bu amaç için ayırırsa, o zaman halkın yaşamını iyileştirmek için daha az paraları kalacaktır ve böylece dünya üzerinde birçok insanın beklediği komünizm rüyası ertelenmiş olur ve Sovyetler Birliği’nin dostlarıyla komünizm destekçileri, uzun süre beklemek zorunda kalırlar... Bu hesaplama temelinde silahlanma yarışı bizzat Moskova’da bile Sovyet ideolojisini tehdit edecek hale gelebilir.” (100)

Açıktır ki Sovyetler Birliği için emperyalizmin bu insanlık dışı ve anti-komünist stratejisini boşa çıkarmanın tek yolu, 1960’ların sonunda askeri alanda emperyalizmle denklik sağlandığında kendi askeri harcamalarını azaltmak olacaktı. Aynı zamanda yine açıktır ki, hiçbir iyimserlik Sovyet liderliğinin, ekonomideki etkileri çoktan ortaya çıkmış olan silahlanma yarışının gerçek niteliğini ve amacını ve sosyalizm için yaratacağı yıkıcı sonuçları görmesini engellememeliydi.

1960’dan sonra Sovyetler Birliğinin askeri harcamalarındaki artışın asıl nedeni, Parti liderliğinin iyimser bakışında değil, devlet bürokrasisinin büyüyen katmanlarının çıkarlarında aranmalıdır. Devlet bürokrasisinin görüşüne göre, Sovyetler Birliği ile Batı, özellikle de ABD arasındaki silahlanma yarışı, sosyalist sistemle kapitalist sistem arasındaki tarihsel

bir var olma mücadelesi değil, daha ziyade, hükümetler arası rekabetti. Bu bürokratik tabaka, kendi çıkarlarını Partinin ve sosyalizmin uzun vadeli çıkarlarının önüne koyuyor ve buna uygun davranıyordu. Gerçekten silahlanma yarışının sürdürülmesi ve fonların giderek artan bir şekilde askeri sektöre tahsis edilmesi, devlet aygıtını yalnızca bu bürokratik tabakalar için, bir güç temeli olarak güçlendirmekteydi. Bu durum ayrıca onları ekonomik ve politik bakımdan da güçlü bir hale getirmekteydi. Bu nedenle büyümekte olan bürokratik tabakanın, sosyalizmin askeri harcamalarını azaltmak şeklinde bir niyeti olmadığı gibi, gerçekte böyle bir politikayı kendi nesnel çıkarlarına da aykırı buluyorlardı. Emperyalizm bu şekilde kendi askeri ve silahlanma stratejisini “bizzat Moskova’da bile Sovyet ideolojisini tehdit edebilme” noktasına kadar dayatmayı başardı ve böylece dünya devrimini önemli bir süre ertelemiş oldu.

4. Proletarya Enternasyonalizmi ve Partiler Arasındaki İlişki

Sosyalist devlet içinde bürokratik tabakaların sürekli ve önü alınmayan büyümesi, Parti ve devlet yapılarının artan bir şekilde iç içe geçmesi ve Parti ile devlet arasındaki ilişkinin tersine dönmesinin doğal sonucu olarak teorik yaratıcılık ve ideolojik uzak görüşlülüğün yerini, adım adım politik pragmatizm aldı ve bu durum, Sovyetler Birliği Komünist Partisi ile diğer komünist partiler arasındaki uluslararası ilişkilere de kalıcı bir biçimde damgasını vurdu. Devletin ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi’nin özel önemine bağlı olarak bu konu, daha da büyüdü ve dünya üzerindeki tüm Komünist ve İşçi Partileri arasındaki ilişkileri de etkiledi.

Bu durumun en önemli sonucu, “proletarya enternasyonalizmi” kavramı üzerindeki etkisi oldu. Devlet bürokrasisinin görüşlerinin,

sosyalizmin politik yapılarına hâkim olması, “proletarya enternasyonalizmi”ni Komünist ve İşçi Partileri arasında kardeşçe bir uluslararası dayanışma ilişkisi olmaktan çıkarıp, sosyalist devletlerarasında bir dayanışma ilişkisine dönüştürdü. Bunun çeşitli bakımlardan dünya Komünist ve işçi sınıfı hareketi için olumsuz sonuçları oldu:

Birincisi, dünya üzerindeki Komünist ve İşçi Partileri arasındaki ilişki, devletlerarasındaki ilişkilerin gölgesinde kaldı. Bu durum özellikle Sovyetler Birliği ile Çin arasında ortaya çıkan görüş farklılıklarıyla kendini açıkça gösterdi. Başlangıçta iki parti arasında görüş farklılıkları ortaya çıkmasına rağmen, bu çelişkinin gerçek sebebinin iki devlet arasındaki politika farklılıkları, özellikle de ikisinin emperyalist ülkelere yaklaşımlarına ilişkin olduğu konusunda kuşku duyamayız. Herhangi bir bilimsel veya tarihsel haklılığa dayanmaksızın Sovyetler Birliği’ni “sosyal emperyalist bir devlet” olarak niteleyen “Maoizm” olarak bilinen olgunun ortaya çıkışı ve bunun dünya komünist hareketi içinde oluşturduğu çatlak, sadece iki kardeş komünist parti arasındaki farklılıklara dayanabilir. SBKP, emperyalizmin kuşatması altında en zor koşullarda sosyalizm mücadelesini sürdürmekte iken, hiçbir politik görüş farklılığı dünya Komünist hareketi içerisindeki birliği koruma ihtiyacından daha büyük bir öncelik taşıyamazdı.

Bu görüş farklılıklarının Komünist ve İşçi Partilerinin birçoğuna yayılması ve bu partiler arasında sürekli bölünmelere ve Komünist hareket içerisinde yeni bölünme çizgilerinin ortaya çıkmasına neden olması, “Komünist partiler arasında uluslararası dayanışma” ilkesinin yerini “sosyalist ülkelerle uluslararası dayanışma” kriterinin aldığı gerçeğinin açık bir göstergesiydi. Bu durum sadece kapitalizm ve emperyalizme karşı ortak mücadelelerinde Komünist ve İşçi partilerinin mücadele kapasitelerine ciddi şekilde hasar vermekle kalmadı, ayrıca iki ülkenin mali, askeri ve propaganda

kapasitelerinin ve kaynaklarının önemli bir kısmını emperyalizme karşı ortak mücadeleden ayırarak, birbirine karşı mücadeleye yöneltti. Kuşkusuz bu sürecin en büyük kazananı, emperyalizm oldu. Emperyalist devletler, Çin ve Sovyetler Birliği arasındaki farklılıklardan ve dünya Komünist hareketi içerisinde peş peşe gelen ayrılıklardan tüm ülkelerde sosyalizmi daha çok zayıflatmak için azami derecede yararlandılar.

Sosyalist ülkelerde Parti ile devlet yapıları arasındaki sınır çizgilerinin bulanıklaşması da emperyalizme, komünizm karşıtı propaganda için yeni olanaklar sağladı. Emperyalist medya ve propaganda makinesi, Komünist ve İşçi partileri arasındaki uluslararası dayanışmayı bu partilerin, sosyalist devletlere, özellikle Sovyet devletine “bağımlılıklarının” bir işareti olarak gösterdi ve bu partileri, sosyalist hükümetlerin “beşinci kolu” ve “casusları” olarak adlandırdı. Sosyalist ülkelerde parti ile devlet yapılarının iç içe geçmiş olmaları, Komünist ve İşçi partilerinin bu temelsiz iddialarla mücadele etmelerini daha da güçleştiriyordu. Bu durum ayrıca iktidardaki burjuvazinin milliyetçi ideoloji ve propagandasının ağır etkileri altında kalmış olan kapitalist ülke emekçilerinin kendi ülkelerindeki Komünist ve İşçi partilerine katılmalarını da engelliyordu. Bu eğilim uzun vadede işçi ve Komünist hareketlerinin kitle temellerini de zayıflattı.

İkincisi, sürekli olarak “mevut durumu değiştirme” şeklindeki Komünist görev, mevcut yetersizliklerin teorik eleştirisi, statükonun bürokratik bir şekilde övülmesi ve haklı çıkarılmasına yol açtıkça, dünya Komünist ve İşçi partilerinin “mevut reel sosyalizm”in zayıflıkları konusundaki değerlendirmeleri daha az eleştirel bir hale geldi. Emperyalist propaganda karşısında sosyalist devletleri zayıflatmamak şeklindeki genel politika, dünya Komünist ve işçi hareketinin faaliyetlerinin merkezine yerleşti. Böylece sosyalizm ve komünizmin bilimsel ilkelerinin tüm sapma ve bozulmalara karşı

korunması teorik ve ideolojik görevi, “mevcut reel sosyalizmi” kapitalizme ve emperyalizme karşı savunmanın daha acil politik sorumluluğu karşısında önemini yitirdi. Birçok durumda sosyalist toplumların yetersizlikleri karşısında hesaplı ve kasıtlı olarak sessiz kalmalar, birçok komünist ve işçi partisinde hâkim politika haline gelmekle kalmayıp, aynı zamanda bu politikaya bağlılık, bir partinin işi sınıfı ve komünizm davasına bağlılığını ölçmede bir kriter halini aldı. “Mevcut reel sosyalizm”in zayıflıklarını eleştirmek gittikçe artan bir şekilde “sosyalizm” karşıtlığı olarak görülüyordu. “Bizimle birlik olmayan, bize karşıdır” şeklindeki dogmatik tavır, bazı partilerde egemen oldu. Kuşkusuz bu anlayış, komünizm ideallerine içtenlikle bağlı olan, fakat mevcut sosyalist sistemdeki yetersizlikleri kabul edemeyen birçok kişiyi Komünist partilerden uzaklaştırarak komünist hareketin bölünmesine yol açan etkenlerden biri oldu. Ne var ki, komünistlerin bu iki teorik ve politik sorumluluğu birbirine karşıt değil, aslında birbirini tamamlayıcı nitelikteydi. “Mevcut reel sosyalizm”in zayıflıklarının teorik olarak eleştirilmesi, komünistlerin, emperyalist ülkelerin askeri saldırganlık ve propaganda kampanyaları karşısında bu toplumlara sağlam ve koşulsuz destek vermelerini önlemek anlamına gelmediği gibi, sosyalist toplumların savunulması da komünistlerin bu sistemlere teorik eleştiri yöneltme sorumluluğunun inkârı anlamına gelmiyordu. Bu iki eşit derecede önemli görevin birbirine karıştırılması ve politik sorumlulukların, teorik ve ideolojik sorumlulukların üstünde bir yere yerleştirilmesi, Komünist ve İşçi hareketleri içerisinde politik pragmatizmin büyümesinin ana kaynağı oldu. Bu durum Komünistlerin “mevcut sosyalizm”in zayıflıklarını zamanında teşhis ederek bunları düzeltecek önlemler almalarını engelledi. Mevcut sosyalist sistemlerin zayıflıklarına karşı teorik ve ideolojik bir yaklaşım geliştirilmemesi, sosyalist devlet yapıları ve yönetici partiler içerisinde bürokratik tabaka-

ların, önü alınamayacak şekilde büyümelerinin yolunu açtı.

Böylece otuz yıllık süreçte öncü Partinin subjektif/özel hataları, emperyalizmin ekonomik, askeri ve propaganda saldırıları karşısında dünya Komünist ve İşçi sınıfı hareketinin zayıflamasına ve gittikçe saldırılara açık bir duruma gelmelerine neden olarak, sosyalist ülkelerde ciddi bir krizin ortaya çıkmasına elverişli bir zemin hazırladı.

Ancak Lenin’in doğru olarak vurguladığı gibi, sadece nesnel koşulların var olması kendi başına politik bir krize ve sonuçta da sosyalist sistemin çöküşüne yol açamazdı. Böyle bir gelişme sosyalizme karşı, onun çökmesinden çıkar sağlayanların organize ve bilinçli bir seferberliği dahil olmak üzere, belirli bazı özel faktörlerin de var olmasını gerektirirdi.

Bu faktörlerden biri olan emperyalizm, yetmiş yıl boyunca elindeki tüm araçları sosyalist sistemi yolundan saptırmak ve eğer mümkünse yıkmak için kullanmış ve sürekli bir biçimde ortaya çıkan krizin ana kaynağı olarak davranmıştır. Fakat emperyalizmin, bizzat sosyalist sistem içerisinde dahili bir destek üssü olmadan nihai amacına ulaşması mümkün değildi. Geçmiş yıllarda, özellikle Ekim Devrimi’nin zaferinden sonra ve II. Dünya Savaşı sonrasında koşullar çok daha kötü ve sosyalizm 1980’lerdekinden çok daha güçsüz bir durumdayken, sosyalist devlet, kendisini kahramanca savunmuş ve iç ve dış düşmanlarının hepsini dize getirmişti. Bütün dış baskılara ve içerideki yetmezliklere rağmen sosyalist sistem ayrıca, gerekli değişiklikleri yaparak ve kendi nesnel koşullarına uygun sosyo-ekonomik modelleri benimseyerek, büyüme ve gelişmesinin neden olduğu periyodik krizleri de aşmayı başarmıştı.

Tüm yetmezliklerine rağmen sosyalizm, kendisini bu son krizden çıkarıp komünist bir topluma doğru sürekli adımlarla yürüyüşünü garantileyecek yeterince etkileyici ve benzersiz tarihsel başarılar gerçekleştirmişti. Sosyalizm,

sadece emperyalizme karşı askeri güvenliğini sağlamakla kalmamış, ayrıca onu, nükleer denemeleri yasaklayan çeşitli anlaşmalar imzalayarak nükleer silah stokunu azaltmaya zorlamayı başarmıştı. Sosyalizm ekonomik ve endüstriyel altyapısını geliştirmiş, dünyanın toplam sanayi çıktısı içindeki payını 1/3'ten fazla arttırmış ve sanayi, bilim ve teknolojinin pek çok alanında kapitalizmi geçmişti. Sosyalizm, emekçi halkın yaşam standartlarını muazzam ölçüde iyileştirmiş, herkes için ücretsiz eğitim ve sağlık hizmetlerini sağlamış, eğitim düzeyini yükseltmiş, işsizliği ortadan kaldırmış, büyük ölçüde eğitilmiş ve vasıflı bir işçi sınıfı yaratmıştı. Sosyalizm kitleleri çok yüksek bir eğitim ve kültür düzeyine ulaştırarak 20. yüzyılda insanlığa en önemli yazar, şair ve sanatçılarından bazılarını kazandırmıştı. Sosyalizm, sınırları içinde yaşayan farklı milliyetlerin barışçıl bir şekilde bir arada var olmalarını sağlamıştı. Dünya çapında sosyalizm, eski sömürge sisteminin yıkılışında; Asya, Afrika ve Latin Amerika'da baskı altındaki halkların kurtuluşunda ve birçok ulusun siyasal bağımsızlık ve sosyo-ekonomik gelişme mücadelesinde belirleyici bir rol oynamıştı. Ve sonuçta tüm emperyalist yıkıcılık faaliyetlerine, askeri saldırganlığa, ekonomik ve teknolojik ambargolara rağmen, en ileri kapitalist ülkelerden daha yüksek bir uzun vadeli büyüme oranını gerçekleştirmişti.

Sosyalizmin krizi, başarısızlıktan değil, büyümekten kaynaklanmaktaydı. Gelişmesinin her aşamasında sosyalizm, gelişiminin sürekliliğini garantilemek için, üretimdeki sosyal ve ekonomik ilişkileri kendi üretici güçlerinin yeni gelişme düzeyine göre ayarlamak zorunda idi. Bu doğal büyüme krizini nesnel bir sosyo-politik krizin zemini haline getiren şey, SBKP'nin öznel hataları ve üretim ilişkilerini, sosyalizmin yeni gelişmekte olan üretici güçlerine uyumlaştıracak gerekli önlemlerin, doğru zamanda alınmamış olmasıydı.

Yine de bu hataların hiçbirisi sosyalizmi yık-

maya yeterli değildi. Hataları düzeltmek için gerekli kaynaklar hâlâ mevcuttu ve sosyalizm hâlâ geçmişteki başarılarına dayanarak, krizin zeminini ortadan kaldıracabilecek durumdaydı. Bunu engelleyen ve olayların gidişatını sosyalist sistemin çöküşüne doğru yönlendiren şey, Parti ve devlet içerisinde kendi dar çıkarlarını koruma amacıyla, emperyalizmin sosyalizme karşı kurguladığı komplolar için bir üs haline gelerek, ona sosyalizmi içeriden yıkmasında gerekli araçları sağlayan belirli bir toplumsal tabakanın ortaya çıkması, büyümesi ve sonunda da sosyalizme ihanet etmesi oldu.

BÖLÜM IV : Yenilenmeden, Sosyalizmin Çözülüşüne

1. Dönüşümlerin Başlangıç Aşaması

Uzunca bir sürede gelişen ve 1970'lerde kanıtları artık görünür hale gelen kriz, nihayet 1980'lerde Sovyet liderliğini, sorunlarla yüzleşerek, gerçek çözümler aramaya sevketti. Bu yaklaşımın başlangıcı Leonid Brejnev'in ölümünden sonra, Yuri Andropov'un 12 Kasım 1982'de yapılan Merkez Komite Plenumu'nda Parti Genel Sekreterliği'ne seçilmesi idi. On gün sonra Andropov, Merkez Komite'nin 22 Kasım tarihli Plenumunu'nda: "bazı önemli göstergelere göre, 11'nci beş yıllık planın ilk iki yılındaki hedeflerin tutturulamadığını" ve "ekonomide verimliliğin ana göstergesi olan emek üretkenliğinin Sovyetler için yetersiz bir oranda büyümekte olduğunu" açıkladı. Andropov, şöyle devam ediyordu: "Ekonomide hâlâ Leonid Brejnev'in, 'ekonominin ekonomik olması gerektiği' şeklindeki ünlü sözlerini tekrarlayan fakat pratikte bunu başarmak için çok az

şey yapan bazı yöneticilerimiz var.” Andropov bu gözlemlere dayanarak, ülkenin ekonomik örgütlenmesinin gözden geçirilmesi ve büyük çapta bir revizyona tabi tutulması çağrısını yaptı. Önerilerinin en önemli bazı bölümleri şunlardı:

--Kaliteli işçilik, üretkenlik, inisiyatif kullanımını teşvik etmek için ekonomik ve örgütsel koşulların oluşturulması gerekmektedir. Tersine, kötü işçilik, tembellik ve sorumsuzluk, işçilerin ücretinde, resmi statülerinde ve ahlaki prestijleri üzerinde derhal ve kaçınılmaz bir tepkiyle karşılık bulmalıdır.

--Tüm devletin ve tüm halkın çıkarlarının gözetilmesinde sorumluluğun arttırılması ve bütün karşısında parçanın çıkarlarının ön planda tutulması ve dar kafalılığın kararlılıkla kökünden kazınması gerekmektedir. Parti disiplini, devlet disiplini ve çalışma disiplininin her ihlal edilmesine kararlılıkla karşı konulmalıdır...

--Ulusal ekonomide büyük rezervlere sahibiz... Bilimsel ve teknolojik ilerlemenin hızlandırılmasında, bilimsel ve teknolojik başarıların büyük ölçekte ve hızla üretime uygulanmasında ve üretimde elde edilen ileri düzeydeki deneyimlerde bu rezervler kullanılmalıdır. Elbette bu sorun, yeni değildir. Fakat gelişme yavaştır.

--Bilim ve üretimin birleştirilmesi, planlama yöntemleri ve maddi teşvik sistemiyle ilerletilmelidir.

--Görevimiz sadece tüketim malları üretimini arttırmak değil, aynı zamanda bu malların kalitesini de önemli ölçüde iyileştirmektir. Bu, yalnızca hafif ve yerel sanayiler için değil, fakat aynı zamanda ağır sanayi ve savunma sanayindeki işletmeler için de geçerlidir...

--Yaratıcı çalışmanın ve halkın malına karşı gerçekten tutumlu bir davranışın çok az örneğini görmekteyiz. Fakat ne yazık ki bu deneyim de yaygınlaşmış değil... Bu, bize bir şeyin eksik olduğunu, adını koymak gerekirse, kötü

yönetim ve israfı karşı inisiyatif ve kararlı mücadelenin olmadığını göstermektedir...

--Ulusal ekonominin temel görevlerinin biri de altyapıya ait büyük çaplı inşaat işlerine bir düzen getirmektir... Ekonominin istikrarlı gelişimi ve halkın refah seviyesinin yükseltilmesi, hem Sovyet halkına karşı ve hem de enternasyonalist görevimizdir. Sorunu bu şekilde koymakla Parti, Lenin'in, 'bizim dünya devrimci sürecinde asıl etkimizi ekonomik politikamız vasıtasıyla gösterdiğimiz' şeklindeki uzak görüşlü saptamasına bağlı kalmaktadır.

--Bugünkü uluslararası durumun özelliği olan zorluk ve gerilimlerin aşılabileceğini ve aşılımları gerektiğini düşünüyoruz. İnsanlık kendi geleceğini tehlikeye atmak istemiyorsa, silahlanma yarışı ve savaşa katlanmaya devam edemez. SBKP fikir ayrılıklarının, devletler ve halklar arasında çatışmalara yol açmasını istememektedir; silahların ve silahları kullanma kararlılığının, sosyal sistemlerin potansiyellerinin ölçeği haline gelmesine karşıyız... askeri alandaki rekabet bizim seçimimiz değildir; sosyalizmin ideali, silahtan arınmış bir dünyadır.

--Bu sorunların ülkemiz için birincil derecede önemli ve yaşamsal olduklarını vurgulamalıyım. Bu sorunları başarılı bir şekilde çözersek, ekonomi büyümeye devam edecek ve halkın yaşam standartları daha da iyileşecektir...

--Kuşkusuz bu görev, ancak her işçinin, işletmelerimizde, kolektif çiftliklerde ve devlet çiftliklerinde çalışan herkesin katılımıyla yerine getirilebilir. Onların bu görevi, kendi davaları olarak görmelerini sağlamak için çabalamalıyız.(101)

Andropov, sosyalist sistem için sıkıntı doğuran ve sistemi zayıflatan sosyal sorunların ana nedenini doğru bir şekilde, maddi teşvikleri kaldıran gelirlerin "eşitlenmesi" sorunu olarak tanımlıyordu. Ücretlerin eşitlenmesinin, "sosyalizmin insancıl yapısı" üzerinde "asalak

oluşumların” büyümesine yol açtığı uyarısını yapıyordu.

Mart 1983’de de, Karl Marks’ın 100.ölüm yıldönümünde yaptığı ünlü konuşmasında (102) Marks’ın, komünizmin başlangıç aşamalarında bölüşüm teorisine atıfta bulunarak “her yurttaşın maddi refah düzeyinin hiç kimsenin öznel isteği veya iyi niyetiyle değil, sadece ve sadece çalışmayla ve bunun gerçek sonuçlarıyla belirleneceğini” vurguladı. “Herkesin emek katkısı kesin bir şekilde değerlendirilmeden bölüşümün komünist biçimlerine yönelik atılımların “gerçekte toplumun ve bilinçli işçi kitlelerinin sırtından geçinen, hak edilmemiş gelirler elde eden, bir baltaya sap olmayanlar, kaytarıcılar, tembeller ve kötü işçiler” yaratmaya mahkûm olduğunun altını çizdi.(103) Andropov; konuşmasında “tüketime kıyasla emek üretkenliğinde daha hızlı bir büyüme şeklindeki ekonomik gereklilik hedefinin herhangi bir biçimde ihlâl edilmesinin” “kabul edilemez” olduğunu belirtti. Şöyle diyordu: “Bu belirleyici faktörle yakından ilişkili olmayan bir ücret artışı tüm ekonomik yaşam üzerinde olumsuz bir etki yapacaktır. Özellikle, verili üretim düzeyiyle tümüyle karşılanamayan talebi uyuracak ve bütün çirkin sonuçlarıyla emekçilerin haklı öfkesine neden olan mal arzının düşüklüğünü ortadan kaldırmak için atılacak adımları köstekler.”(104) Bunun da ötesinde emek üretkenliğinin düzeyinin düşük olmasından dolayı, modern teknolojinin üretim sürecine uygulanmasının eksikliği suçlarken, “ekonomik açıdan sadece sanayide % 40 civarında olan maki-neleşmemiş el emeğinin dikkate değer bir paya sahip olmasına izin verilemeyeceğini” ısrarla belirtti.(105) Buna dayanarak “Sovyetler Birliğinin, komünizmin en üst aşamasına ne kadar yakın olduğuna ilişkin olası abartmalara karşı” uyarıda bulundu. Şunu vurguluyordu: “Nerede bulunduğumuza ilişkin olarak, makûll bir fikre sahip olmalıyız. Aşırıya kaçmak, önümüze gerçekleştirilmesi olanaksız görevler koymak; şimdiye kadarki başarılarla yetinmek ise, ola-

naklarımız dahilindeki her şeyi uygun şekilde kullanamamak anlamına gelecektir. Şimdi gerekli olan; toplumumuzu, bütün potansiyelleri ve ihtiyaçlarıyla birlikte, gerçek dinamikleri içinde görmektir. (106)

Andropov, uzun zamandır ihmal edilmiş olan bazı politik ve ideolojik konulara dikkat çekti. “Tüm halkın devleti” kavramını kabul ederken, sosyalizmi kurmanın “proletarya diktatörlüğü olmaksızın... tasavvur edilemeyeceğine” işaret etti. Marks’ın öğretilerine atıfta bulunarak, bu diktatörlüğün “nihayetinde komünist kendini-yönetime götüren politik gelişme yolunu açtığını” vurguladı.(107) Andropov açıkça “emperyalizmin başlattığı ‘psikolojik savaş’ dahil olmak üzere çeşitli faktörlerin sonucunu olarak Sovyet demokrasisinin büyümeyle ilgili sıkıntıları olduğunu ve hâlâ bu sıkıntıları çekmeye devam edeceğini” ifade etti ve Sovyet demokrasisini iyileştirmenin “bürokratik aşırı örgütlenme ve şekilciliğin; kitlelerin inisiyatifini körelten ve zayıflatan, yaratıcı düşünciyi ve emekçilerin yaşayan davasını köstekleyen her şeyin ortadan kaldırılması gerektiğini” ısrarla vurguladı. (108) “Sosyalist toplumun tüm yaşamının kanıtlanmış örgütsel ilkesinin, bilimsel yönlendirme, planlama ve yönetimi tek bir sistemde tutmanın avantajlarını başarılı bir şekilde birleştirmeye olanak sağlayan demokratik merkeziyetçilik olduğunun”...altını çizdi. “Fakat ne yazık ki, hâlâ kendi bencil çıkarlarını toplumun diğer üyelerine karşı dayatan insanlar mevcuttu. Bunun ışığında bazı kişileri eğitmeye, bazen yeniden eğitmeye çalışma ve sosyalist hukuk ve düzenin ve kolektivist yaşamın kurallarının çiğnenmesine karşı savaşma gereği giderek daha açık bir şekilde anlaşılmaktaydı. Ve bu, insan haklarının çiğnenmesi değil.... Fakat gerçek hümanizm ve çoğunluğun iradesine göre, tüm emekçi halkın çıkarları için yönetmek anlamına gelen demokrasi idi.” (109)

Andropov sosyalizmin, “her bir çelişki ve farklılığı ortadan kaldırdığı” fikrini “basit ve politik olarak naif” diye niteliyor ve Sovyet

toplumunda “hem çelişkilerin hem de zorlukların” olduğunu kabul ediyordu. Ona göre sosyalizmde uzlaşmaz çelişkilerin bulunmayışı gerçeği, “uzlaşmaz olmayan çelişkilerin göz ardı edilebileceği ve politikada dikkate alınmayabileceği” şeklinde bir düşünceye yol açmamalıydı. “Yaşam bize, doğaları gereği uzlaşmaz olmayan çelişkilerin bile, önemsenmedikleri takdirde ciddi çatışmalara neden olabileceklerini öğretmiştir.” Andropov ayrıca şuna işaret etmekteydi: “Sosyalist inşada başarı” ancak “iktidardaki komünist partinin politikasının doğru bir bilimsel temele dayanması durumunda” gerçekleştirilebilir. Ve “Marksist-Leninist bilim ve onun yaratıcı gelişiminin herhangi bir şekilde küçümsenmesi, görevlerinin dar pragmatik bir şekilde yorumlanması, temel sorunların göz ardı edilmesi, amaca uygunluğun saptırılması ya da skolastik bir biçimde teorize edilmesi, ciddi siyasi ve ideolojik sonuçlara neden olur.”(110) Andropov, buna dayanarak şu sonuca varmaktaydı: “sosyalizmin ekonomi politikası üzerinde ciddi araştırmalar yapma ihtiyacını gittikçe daha fazla duyuyoruz... Marksizm bir dogma değil, etkili bir eylem kılavuzudur... ve yaşama ayak uydurabilmek için komünistler, Marks’ın öğretisini ileriye taşımaları ve her yönüyle zenginleştirmeleri, onun materyalist diyalektik yöntemini yaratıcı bir biçimde pratiğe uygulamalıdır... Marksist-Leninist öğretinin aşılması değil, tersine onun saflığı ve yaratıcı gelişimi için mücadele – yeni sorunların kavranılması ve çözümüne giden yol işte budur” (111)

Kendi bütünlükleri içinde, Yuri Andropov’un öne sürdüğü görüşler SBKP’nin 1986 Kongresi’nden sonra “Yeniden Yapılanma” (Perestroika) diye bilinen politikaların temeli oldu. Kuşkusuz bu görüşlerin birçoğu, yeni değildi ve zaman zaman tartışılmaktaydı; fakat bu görüşlerin uygulanması için ilk kez gerçek pratik adımlar atılıyordu. Nihayetinde Andropov’un önerdiği reformlar 20’nci Kongre’yle (1956) birlikte ortaya çıkmıştı ve o

zaman gündeme alınmaları gerekirken, bu yapılmamıştı. Ne yazık ki geçmişteki Parti kongrelerinde bu sorunların dikkate alınmaması, onların büyümelerine ve irinleşmelerine neden olmuştu.

Ve böylece sosyalizmin ekonomik ve politik yapılarında çok önceden yapılmış olması gereken reformlar, 25 yıllık bir gecikmeyle gündeme geliyordu. Andropov’un kısa süren liderliğinde, uzun zamandan beri kontrol altına alınmamış olan ve Parti’nin prestijine zarar veren bürokrasi, yolsuzluk ve ekonomik asalaklığa karşı mücadele etmek için ciddi bir kampanya başlatıldı. İş disiplini ve işte verimliliğin yeniden gerçekleştirilmesi, en yüksek önceliği taşımaktaydı. Benzer şekilde maddi teşvikler güçlendirilip, ücretlerin eşitlenme stratejileri tamamen terk edilirken, kaytarıcılık ve tembellikle mücadele için eşgüdümlü bir çaba harcanırdı.

Sosyalist demokrasiyi geliştirmek ve kitlelerin politik sürece daha fazla katılmalarını sağlamak için sistemli bir çalışma yürütüldü. Parti’nin kadro eğitim politikalarında da bazı değişiklikler yapıldı. Sosyalizmi “düzeltmek” ve yetersizlikleri ortadan kaldırmak için alınan bu önlemler, Sovyet halkı üzerinde kalıcı bir etki yaparak daha iyimser olmalarına yol açtı. Öyle görünüyordu ki, Parti bir kez daha tüm kaynaklarını tarihsel misyonunun hizmetine vererek, krizi besleyen koşulları ortadan kaldırmak için harekete geçmişti.

Ne var ki, çok gerekli olan reformun uygulanmasının yirmi beş yıl geciktirilmesi, ekonomik ve politik durumu kötü bir şekilde gerginleştirmiş ve Parti için birçok çetin sorun yaratmıştı. Emperyalist ülkelerin – özellikle bilgisayar teknolojisi ve elektronik konusunda askeri alanda devasa “yıldız savaşları” programını başlatan muazzam teknik ilerlemeleri, durumunu daha da karmaşık bir hale sokmaktaydı.

Askeri harcamaların gittikçe artan maliyetiyle birlikte, geçmişin yanlış ekonomik poli-

tikalari, büyüme oranının düşük olmasına yol açmıştı. Batı'nın anti-komünist propagandasıyla birlikte yaygın bir memnuniyetsizlik, insanların açıkça statükodan ve ülkenin liderliğinden hoşnutsuzluğa kapılmalarına neden olarak, kitleleri etkiliyordu. Bunların yanı sıra parti ve devlet içinde otuz yıldan beri büyümekte olan teknokratik ve bürokratik tabakalar, sıkıntı verici evrimlerini sürdürmekteydiler.

Parti'nin tüm bu faktörler karşısında en üst derecede uyanıklık ve dikkat göstermesi gerekiyordu. Yuri Andropov'un vurguladığı gibi Parti somut bir bilimsel temel üzerinde, kitlelerin katılımıyla, onların çıkarına dayalı bir politika oluşturmak zorundaydı. Ve bunu, emperyalist devletler ve gizli servislerinin yürüttükleri doğrudan ve dolaylı propaganda saldırıları, yıkıcı faaliyetleri ve çarpıtmalar altında yapmak durumundaydı.

Dipnotlar:

- (80) SBKP'nin 22. Kongresinde kabul edilen Sovyetler Birliği Komünist Partisi Programı, 31 Ekim 1961; Leonard Schapiro ed. SSCB ve Geleceği: SBKP'nin Yeni Programının Analizi, Praeger, New York ve Londra 1963, Ek A, s.297
- (81) aynı yerde
- (82) aynı yerde, s.310
- (83) aynı yerde
- (84) Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi, Farsça basımı, İran Tudeh Partisi yay.,1979,s. 796
- (85) aynı yerde, s.542, 680, 719, 793, 852, 917
- (86) aynı yerde, s.823
- (87) aynı yerde, s.827
- (88) Sovyetler Birliği Komünist Partisi Programı, a.g.e, s.268, 271
- (89) aynı yerde, s.265

(90) aynı yerde, s.747 – 748

(91) aynı yerde, s.749

(92) Sovyetler Birliği Komünist Partisi Programı, a.g.e, s.266

(93) Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi, Farsça basımı, İran Tudeh Partisi yay.,1979,s.249

(94) aynı yerde, s.847

(95) aynı yerde, s.849

(96) Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü (SIPRI), Dünyada Silahlanma ve Silahsızlanma, SIPRI Yıllığı 1977; M.Myerson ve M.Solomon, III. Dünya Savaşını Durdurmak, ABD Barış Konseyi, New York 1981, s.72

(97) aynı yerde,

(98) Gregory ve Stuart, Sovyet Ekonomik Yapısı ve Performansı - Harper and Row, New York, 1975, Tablo 1, s. 3

(99) Muhammed Hassaneyn Heykel, Tarihe Ziyaret, çev. Hassan Faramarzi, Hafta Yay. Tahran 1990, s.21

(100) aynı yerde, s.210 – 211

(101) Enformasyon Bülteni, Komünist ve İşçi Partilerinin Belgeleri, Barış ve Sosyalizm yay., Prag, Ocak 1983 , s. 7-10

(102) Enformasyon Bülteni, mayıs 1983, s.3 – 11

(103) aynı yerde, s.6

(104) aynı yerde,

(105) aynı yerde, s.7

(106) aynı yerde,

(107) aynı yerde,

(108) aynı yerde, s.8

(109) aynı yerde,

(110) aynı yerde, s.10

(111) aynı yerde,

Çaldağı'nı Maden Şirketlerinin İnsafına Terketmeyeceğiz!

Turgay Erdem

SÖZ VE EYLEM'in önceki sayılarında Çaldağı'nın doğal zenginliklerinden uzun uzun söz etmiştik. Elbette önem-

izliyor, var gücümüzle destekliyor ve düzenlediği bütün eylemlere kitlesel olarak katılıyoruz.

Bu arada ne yazık ki TURÇEP'in içinde yer

li olan, bu doğal güzellik ve zenginliklerin nasıl korunacağı ve yaşatılacağıdır.

Biz SÖZ VE EYLEM Turgutlu gençliği olarak TURÇEP (Turgutlu Çevre Platformu)'nun bu doğrultuda yürüttüğü çalışmaları yakından

alan bazı kişilerin maden şirketine yakınlaştığını gördük. Ancak herkesin gözünde ipliği pazara çıkan bu kişiler TURÇEP'te taban bulamayacaklar, yöre halkından destek göremeyecekler ve yalıtılarak etkisizleştirileceklerdir.

Çalışmalarımız güçlenerek sürmekte, kervan yürümekte ve TURÇEP önemli gelişmeler kaydetmektedir.

Bu gelişmeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1- Öncelikle köylere bir keşif turu düzenlenerek halkımızın görüşlerine başvurulmuş, köylülerimizin nabızı yoklanmıştır. Bu köyler, ÇALDAĞI'na yakın olup meyve ve sebze üretiminde Turgutlu'nun çan damarı olan köylülerdir. İzzettin, Sarıbey, Musulcalı, Çepnider, Irlamaz başta olmak üzere daha birçok köylere gidilmiştir ve köylülerimizin sıcak ilgisiyle karşılaşmıştır.

2- Bu köylerin nabızı tutulduktan sonra TURÇEP üyeleri toplantıya çağırılmış, onlara gelişmeler, mücadele hedefleri ve köy ziyaretlerinden alınan izlenimler aktarılmıştır. Öncelikle ÇALDAĞI'na ve dolayısıyla halkımızın yaşamını derinden etkileyecek olan tehlikeli gidişi, bütün açıklığıyla anlatacak insanlara ihtiyaç duyulduğu görülmüştür. Bu amaçla Turgutlu'da bir çevre okulu kurulmuştur. Bu okul kapılarını, sadece gençlere değil; emekli, yaşlı, ev kadını vb. herkese kapılarını açmıştır. Birçok kişi bu okulda Çaldağı hakkında eğitim görmektedir. Buradaki amaç, köylere tekrar gidildiğinde halkımıza daha kesin, daha doyurucu bilgiler vermektir.

3- Bir diğer önemli gelişme ise bu süreçte Turgutlu'daki bütün bileşenler (maden şirketi yandaşları hariç) herkes destek vermektedir. Örneğin Cumhuriyetçi Kadınlar Derneği, İmaj FM, Toplumsal Dayanışma ve Kültür Merkezi, Eğitim SEN, Türk Eğitim SEN, CHP, MHP, BDP, HDK, Atatürkçü Düşünce Derneği, HDK ve tüm muhalefet partilerinin ilçe örgütleri, SÖZ VE EYLEM gençliği ve daha birçok kuruluş TURÇEP'e destek vermektedir.

4- Turgutlu Belediye Başkanı Serhat Orhan'a defalarca davetiye ve görüşme talebi ilettik. Fakat kendisi gelmedi. Örneğin TURGUTLU LİSESİ konferans salonunda geniş katılımlı bir seminer düzenlenmişti. Çağrılı oldukları halde

Serhat ORHAN ve maden şirketi temsilcileri gelmedi. Buradaki başarımızın temelinde yöre halkının TURÇEP'e olan güvenlerinin giderek artmış olması yatmaktadır..

Özetle kervan yoluna devam etmekte, TURÇEP'in üye sayısı giderek artmaktadır. Yöre halkı ve tüm demokratik örgütler güç ve eylem birliği yaparak Çaldağı'na, milyonlarca yıllık evrimin yarattığı doğal yaşamı, doğal güzellikleri, köylümüzün yaşam kaynağı olan suyu, toprağı ve tarımı korumaya karardır. Çaldağı'na, doğamızı, yaşam kaynaklarımızı maden şirketlerinin gözü dönmüş kâr hırslarına, küçük çıkarlar uğruna onlara işbirlikçilik yapanlara, çocuklarımızın geleceğini düşünmeden bu şirketlere ruhsat veren yetkililere kurban etmeyeceğiz.

Önümüzdeki günlerde köylülerimizin ve Turgutlu halkının kitlesel katılımıyla düzenleyeceğimiz bir eylemde bu konudaki kararlılığımızı bir kez daha yüksek sesle meydanlarda haykıracağız.

Kararlıyız, umutluyuz, savaşıyoruz, kazanacağız!

Bu ay, bir yazı, şiir ve eğitim emekçisinin bize gönderdiği, kayıplarımızın acısını ve direncini tazeleyen etkileyici bir şiirini sunuyoruz okuyucularımıza. Metin Kaya, ‘‘YÜZÜ GERGEFTE ZAMANIN’’ adlı şiir kitabıyla Şair Adnan Yücel Şiir Yarışması’nda yazın dünyasının önemli kalemlelerinden oluşan seçici kurul tarafından, mansiyon/özendirme ödülüne layık görüldü .

Metin Kaya, yalnızca seçkin şair ve edebiyatçılar tarafından şiirleri beğenilen bir şair değil; aynı zamanda dik duruşu, devrimci-enternasyonalist kişiliği, mücadelesi ve halk adamlığıyla da yoldaşlarının güvenini, sevgisini kazanmış biri. Kaleminin, üretkenliğinin ve mücadelesinin her geçen gün daha da güçleneceğinden, etki alanının giderek çok daha büyüyüp genişleyeceğinden eminiz.

İpler- Günler ve Güller

çapraz uçuşuyor kuşlar
yer çekimine yenik düşen damlalar
tin kafesinde tutuklu dilim
kınında sabırsız celladın usturası
onurlu duruşundan bilinir Nesimler

son nefesine gizlenen felsefesi
rüzgar kanatlarından geleceğe
hayat buluyor yeniden
yurtseverlik imgelerinde
Bedrettinler-Börklüceler

takasının hedefinde taçlanan kurtuluş
ilk adım Karadeniz’ den
köpüklerde sevişen bedenler
tören giysili deniz kuşları - yaslı
korkmadı ölümden Mustafa Suphiler

Anadolu’da olmak hasreti
‘‘çınar altı’’ çoğalan nefesler
sintinede işkenceci zaman
ufuklardan indirilen imgeler
sofralarda kan şarabı
sürgünde filizleştirdi Nâzımlar

atmak üzereydi yorganını toprak
labirentlerinde dağların onca kavga
kurşunlar/ kırbaçlar son pişmanlıkta
ipler utancından yorgun
deniz’dir-mahir’dir-ibrahim’dir

Metin Kaya